

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ, ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΝΩΤΑΤΗ ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΙΣ

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΧΑΡΡΥ ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΟΣ, ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Διπλωματική Εργασία

" ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ"

"FOREIGN DIRECT INVESTMENTS AND ECONOMIC GROWTH IN RUSSIA"

ΤΟΥ

Δημητρίου Γούλα

Οκτώβριος 2022

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

«Δηλώνω υπευθύνως ότι όλα τα στοιχεία σε αυτήν την εργασία τα απέκτησα, τα επεξεργάσθηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπευθύνως ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δεν συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου».

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία αφορά την εμπειρική μελέτη των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων σε συσχέτισμό με την οικονομική ανάπτυξη της Ρωσίας. Η μελέτη παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς περιλαμβάνει την στατιστική ανάλυση του ρυθμού ανάπτυξης του ΑΕΠ και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, σε συσχέτισμό με τις καθαρές εισροές από ΑΞΕ και τη συμμετοχή των ΑΞΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ. Η παραπάνω μετρήσεις είναι η πρώτη φορά που εξετάζονται σε μία μελέτη. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε ήταν η στατιστική έρευνα μέσω της απλής γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένες μεταβλητές το ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ και ανεξάρτητες μεταβλητές τις καθαρές εισροές από ΑΞΕ και τη συμμετοχή των ΑΞΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ. Επιπλέον μία ποιοτική ανάλυση των ΑΞΕ στη Ρωσία πραγματοποιήθηκε ως προς τη γεωγραφική περιοχή που προέρχονται οι εισροές κεφαλαίων και τον τομέα δραστηριοποίηση στην οικονομία.

Τα ευρήματα για την οικονομία της Ρωσίας είναι σημαντικά. Το γενικό πλαίσιο είναι ότι η οικονομική ανάπτυξη συσχετίζεται θετικά με τις ΑΞΕ, ακόμα και εάν η γραμμική συσχέτιση είναι μέτρια. Επομένως πολιτικές που μπορούν να ακολουθηθούν για τη βελτίωση της θέσης των ΑΞΕ θα προφέρει επιπλέον και στην πορεία προς την μετάβαση της οικονομίας σε οικονομία της αγοράς. βασική προϋπόθεση σε όλα αυτά είναι η Ρωσία να βρει κοινό πεδίο συνεννόησης για τα θέματα παγκόσμιας ασφάλειας με τη δύση, επί των οποίων τις έχουν επιβληθεί αυστηρές κυρώσεις που πλήττουν την εξωστρέφεια της Ρωσικής οικονομίας και την εγκαθίδρυση ΑΞΕ.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: ΑΞΕ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΡΩΣΙΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΥΠΟ ΜΕΤΑΒΑΣΗ, ΠΑΛΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗ, ΑΕΠ

ABSTRACT

This paper concerns the empirical study of Foreign Direct Investments in relation to the economic development of Russia. The study is of particular interest as it includes the statistical analysis of GDP growth rate and GDP per capita, in relation to net FDI inflows and FDI participation as a percentage of GDP. The above measurements are the first time they have been examined in a study. The methodology followed was statistical research through simple linear regression with dependent variables the growth rate of GDP and GDP per capita and independent variables net FDI inflows and FDI participation as a percentage of GDP. In addition, a qualitative analysis of FDI in Russia was carried out in terms of the geographical region from which capital inflows originate and the sector of activity in the economy.

The findings for Russia's economy are significant. The general context is that economic growth is positively correlated with FDI, even if the linear correlation is moderate. Therefore, policies that can be followed to improve the position of FDI will also be beneficial in the transition of the economy to a market economy. a key condition in all of this is for Russia to find a common field of understanding on global security issues with the west, on which severe sanctions have been imposed that harm the extroversion of the Russian economy and the establishment of FDI.

KEY WORDS: FDI, ECONOMIC GROWTH, RUSSIA, ECONOMIES IN TRANSITION, RETURN, GDP

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	iv
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο : ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	6
2.1 Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις και η Οικονομική Ανάπτυξη	6
2.1.1 Ορισμός, Κατηγοριοποίηση και Σημασία των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων	7
2.1.2 Το Αποτύπωμα των ΑΞΕ στην Οικονομική Ανάπτυξη - Θεωρητική Ανάλυση και Εμπειρικές Μελέτες.....	9
2.2 Η Τοποθέτηση της Ρωσίας ως προς την Οικονομία της και τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις.....	19
2.2.1 Η Ομοσπονδία της Ρωσίας και η οικονομική της Πορεία	19
2.2.1 Η Οικονομία της Ρωσίας και οι ΑΞΕ.....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ...	26
3.1 Γενικά	26
3.2 Μεθοδολογία Έρευνας - Γραμμική Παλινδρόμηση (Απλή - Simple Linear Regression)	27
3.3 Ανάλυση Δεδομένων	32
3.4 Επεξεργασία Δεδομένων Δείγματος	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	35
4.1 Η Συσχέτιση του Ρυθμού Ανάπτυξης (% GDP Growth Rate) με τις καθαρές εισροές ΑΞΕ (FDI Net Inflows)	36
4.2 Η συσχέτιση του Ρυθμού Ανάπτυξης (% GDP Growth Rate) με τις εισροές ΑΞΕ ως Ποσοστό του ΑΕΠ (Net Inflows % of GDP)	38
4.3 Η συσχέτιση του Ρυθμού Ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ (% GDP per Capita Growth Rate) με τις καθαρές εισροές ΑΞΕ (FDI Net Inflows)	40
4.4 Η συσχέτιση του Ρυθμού Ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ (% GDP per Capita Growth Rate) με τις εισροές ΑΞΕ ως Ποσοστό του ΑΕΠ (Net Inflows % of GDP)	42
4.6 Τα χαρακτηριστικά των ΑΞΕ στη Ρωσική Οικονομία (γεωγραφικά - ποιοτικά).....	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο : ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	48
5.1 Κύριες Προκλήσεις της Ρωσικής Οικονομίας υπό το πρίσμα των ΑΞΕ	48
5.2 Προτάσεις Πολιτικών για την βελτίωση των ΑΞΕ στη Ρωσία.....	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ .	58

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	62
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	71
ΠΙΝΑΚΕΣ - ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΤΙΜΕΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	71
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β	74
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ	81
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ	4

ΛΙΣΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 3.1: Απλή Γραμμική Παλινδρόμηση	43
--	----

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ - ΔΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 4.1 (Διάγραμμα Διασποράς $Y = \text{GPD GROWTH RATE}$, $X = \text{FDI NET INFLOWS}$).....	36
Πίνακας 4.1.1 (Στατιστικά Παλινδρόμησης $Y = \text{GPD GROWTH RATE}$, $X = \text{FDI NET INFLOWS}$).....	36
Πίνακας 4.1.2 (Ανάλυση Διακύμανσης $Y = \text{GPD GROWTH RATE}$, $X = \text{FDI NET INFLOWS}$)	36
Πίνακας 4.1.3 (Ανάλυση Συντελεστών, $Y = \text{GPD GROWTH RATE}$, $X = \text{FDI NET INFLOWS}$).....	36
Διάγραμμα 4.2 (Διάγραμμα Διασποράς $Y = \text{GPD GROWTH RATE}$, $X = \text{FDI NET INFL. \% GPD}$).....	38
Πίνακας 4.2.1 (Στατιστικά Παλινδρόμησης $Y = \text{GPD GROWTH RATE}$, $X = \text{FDI NET INFL. \% GPD}$).....	38
Πίνακας 4.2.2 (Ανάλυση Διακύμανσης $Y = \text{GPD GROWTH RATE}$, $X = \text{FDI NET INFL. \% GPD}$).....	38
Διάγραμμα 4.3 (Διάγραμμα Διασποράς $Y = \text{GPD per capita GROWTH}$, $X = \text{FDI NET INFL}$).....	38
Πίνακας 4.3.1 (Στατιστικά Παλινδρόμησης $Y = \text{GPD per capita GROWTH}$, $X = \text{FDI NET INFL.}$).....	38
Πίνακας 4.3.2 (Ανάλυση Διακύμανσης $Y = \text{GPD per capita GROWTH}$, $X = \text{FDI NET INFL}$)	40

Πίνακας 4.3.3 (Ανάλυση Συντελεστών, $Y = \text{GPD per capita GROWTH}$, $X = \text{FDI NET INFL.}$)).....	40
Διάγραμμα 4.4 (Διάγραμμα Διασποράς $Y = \text{GPD per capita GROWTH}$, $X = \text{FDI \% GPD}$)).....	40
Πίνακας 4.4.1 (Στατιστικά Παλινδρόμησης $Y = \text{GPD per capita GROWTH}$, $X = \text{FDI \% GPD}$).....	42
Πίνακας 4.4.2 (Ανάλυση Διακύμανσης $Y = \text{GPD per capita GROWTH}$, $X = \text{FDI \% GPD}$)	42
Πίνακας 4.4.3 (Ανάλυση Συντελεστών, $Y = \text{GPD per capita GROWTH}$, $X = \text{FDI \% GPD}$)).....	42
Πίνακας 4.5: Πίνακας Συνοπτικής Παρουσίασης Αποτελεσμάτων.....	43

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο : ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ), αναφέρονται στην εισροή κεφαλαίων που ένας επενδυτής προσφέρει από μία χώρα, σε μία επιχείρηση σε μία άλλη, προκειμένου να επιτύχει ένα μακροπρόθεσμο όφελος, το οποίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την ανάπτυξη των αναπτυσσόμενων οικονομιών. Η ορθή διαχείριση των εγχώριων πόρων, όπως το εργατικό δυναμικό, το κεφάλαιο, η καινοτομία - τεχνολογία, θεωρείται ως μία σημαντική παράμετρος για την παραγωγική διαδικασία και η βελτίωσή της θεωρείται βασικός άξονας της παραγωγικής διαδικασίας και της απόδοσής της. Από τη δεκαετία του 1960 έως το 1980, η απόψεις για την σημασία των ΑΞΕ δεν ήταν ξεκάθαρες. Κύριο χαρακτηριστικό των ανεπτυγμένων οικονομιών, δεν ήταν οι ΑΞΕ, αλλά η εξαγωγή προϊόντων, διατηρώντας την παραγωγική διαδικασία στο εσωτερικό της κάθε οικονομίας. Χώρες όπως η Νότιος Κορέα, η Ιαπωνία και άλλες, ιδιαίτερα όσες προωθούσαν τεχνολογικά προϊόντα, ήταν χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτής της προσέγγισης.

Από την αρχή της δεκαετίας του 1990, όμως, αναδύθηκαν πολλές και σημαντικές πολιτικές και οικονομικές αλλαγές σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι πολιτικές αλλαγές κυρίως εμφανίστηκαν στις χώρες που εντάχθηκαν στον ανατολικό συνασπισμό, όπως διαιρέθηκε η Ευρώπη μετά το δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, οι χώρες αυτές ακολούθησαν την συμμαχία του Συμφώνου της Βαρσοβίας, και υπό την Σοβιετική σφαίρα επιρροής υιοθέτησαν τον σοσιαλιστικό οικονομικό σύστημα. Η πτώση του τείχους του Βερολίνου, το 1989, είχε ως αποτέλεσμα την μετάβαση τους στο φιλελεύθερο οικονομικό σύστημα της οικονομίας της αγοράς, και η διαδικασία αυτή πρόσθεσε ένα νέο όρο στην έρευνα και τη βιβλιογραφία, αυτόν της "οικονομίας υπό μετάβαση".

Μετά και την πτώση της ΕΣΣΔ που ακολούθησε το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα, η παραπάνω ορολογία των οικονομιών υπό μετάβαση χρησιμοποιήθηκε ευρέως και αναφέρεται πλέον συχνά για τις χώρες του συμφώνου της Βαρσοβίας. Η διαδικασία της μετάβασης περιλαμβάνει ένα μακροπρόθεσμο σχεδιασμό, κατά τον οποίο, η κλειστή οικονομία, η οποία είναι βασισμένη στην κρατική παρέμβαση, με δημόσιο χαρακτήρα σχεδόν στο σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας με την ανάλογη γραφειοκρατία, αναδιαρθρώνεται

σε μία οικονομία της ελεύθερης αγοράς, η οποία είναι βασισμένη σε κανόνες και ρυθμίσεις και την προστασία του δικαιώματος των ατομικών περιουσιακών στοιχείων. Παρά το γεγονός ότι η διάρκεια και η ένταση της πορείας μετάβασης κάθε μιας από τις αντίστοιχες οικονομίες έχει διαφορετικό ρυθμό και ταχύτητα, σε γενικό πλαίσιο, η μετάβαση περιλαμβάνει ενέργειες και δράσεις που αφορούν φιλελευθεροποίηση της οικονομικής δραστηριότητας, του τρόπου με τον οποίο λειτουργεί η αγορά, σε συνδυασμό με την αναδιάρθρωση των πόρων και του πλούτου εν γένει, με πιο αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο. Η ανάπτυξη τόσο με άμεσους όσο και με έμμεσους τρόπους είναι ένα από τα βασικότερα ζητούμενα, και η επίτευξη υγιούς μακροοικονομικού περιβάλλοντος με σταθερότητα από τους βασικότερους στόχους. Οι θεσμοί, αποτελούν βασικά όργανα για την επίτευξη ενός αποτελεσματικού και αποδοτικού μοντέλου διαχείρισης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και η βασική επιδίωξη είναι η ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα μέσω των ιδιωτικοποιήσεων. Για το λόγο αυτό απαιτείται η εφαρμογή αυστηρών δημοσιονομικών και χρηματοδοτικών κανόνων και η δημιουργία ισχυρού θεσμικού και νομικού πλαισίου, ώστε να εξασφαλιστούν τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα, κανόνες δικαίου, διαφάνεια και ακεραιότητα στις ρυθμιστικές διατάξεις και κανόνες που αφορούν την είσοδο των οικονομιών αυτών στις αγορές.

Επιπλέον όλη αυτή τη χρονική περίοδο οι Άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ), είχαν και έχουν έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην οικονομία σε παγκόσμιο επίπεδο. Η παγκοσμιοποίηση και η ενσωμάτωση των πρώην κλειστών οικονομιών υπήρξε μία παγκόσμια τάση. Η παγκόσμια οικονομία αναπτύχθηκε με την βοήθεια του διεθνούς εμπορίου και συγκεκριμένα τις εισροές από ξένες επενδύσεις, ενώ ιδιαίτερο ρόλο είχαν οι ΑΞΕ. Παρόλα αυτά η επίδραση της παγκοσμιοποίησης υπήρξε αμφιλεγόμενη. Μερικές περιοχές και τομείς της οικονομίας ενσωματώθηκαν πιο εύκολα στην παγκόσμια οικονομία από άλλες με αξιοποίηση των κεφαλαίων που δέχθηκαν αλλά γενικότερα εξαιτίας των διασυνοριακών συναλλαγών και του εμπορίου. Η σύγχρονη απαίτηση που δημιουργείται προς τις κυβερνήσεις είναι ότι, προκειμένου να ανακαλύψουν νέους τρόπους χρηματοδότησης για την ανάπτυξης της οικονομίας, θα πρέπει να εφαρμόσουν πολλές και διαφορετικές πολιτικές και να λάβουν αντίστοιχα διάφορα μέτρα για την αντιμετώπιση δυσμενών προς την οικονομία παραγόντων και επιδράσεων. Αυτό δημιουργεί την ανάγκη να μελετηθούν σε βάθος οι δραστηριότητες των ΑΞΕ. Η

μελέτη της επίδρασης των ΑΞΕ, στην οικονομική ανάπτυξη, αλλά και η γενικότερη σχέση τους με την οικονομία μίας χώρας που έχει εισροές κεφαλαίων από τέτοιες δραστηριότητες, βρίσκει μεγάλο εύρος αναφορών στην βιβλιογραφική επισκόπηση. Παρόλα αυτά δεν υπάρχει μία ολοκληρωμένη άποψη για την επίδραση των ΑΞΕ στην οικονομική ανάπτυξη καθώς δεν υφίσταται σύμπνοια μεταξύ των ερευνητών που να οδηγεί σε αυτή την διατύπωση. Η γενική εντύπωση είναι ότι στις οικονομίες υπό μετάβαση, οι ΑΞΕ, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, καθώς εκτός από τις εισροές κεφαλαίων, αποτελούν και ένα πρακτικό τρόπο αλληλεπίδρασης των οικονομιών με την παγκόσμια αγορά, που είναι άλλωστε η βασική επιδίωξη των χωρών αυτών. Οι ΑΞΕ έχουν πολλαπλά και σημαντικά οφέλη στον εγχώριο ιδιωτικό τομέα και σαφώς λοιπόν συνεισφέρουν στην ευρωστία της οικονομίας. Οι νέες ΑΞΕ αποτελούν πηγές τεχνολογικής καινοτομίας και διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην διαδικασία της παγκοσμιοποίησης. Η αποφάσεις και οι πολιτικές που έχουν ακολουθηθεί για την εισροή μεγάλων κεφαλαίων απαιτούν την κατανόηση των παραγόντων που οδηγούν σε υψηλές εισροές ξένων επενδύσεων. Η άποψη που είναι ευρέως διαδεδομένη είναι ότι οι ΑΞΕ ευνοούν την ανάπτυξη με διάφορους τρόπους, επειδή αυξάνεται το κεφάλαιο, μειώνεται η ανεργία. προκαλείται εισαγωγή τεχνολογίας και τεχνογνωσίας στην τοπική αγορά και βελτιώνεται η παραγωγικότητα. Αυτό επιβεβαιώνεται με αρκετές έρευνες που θα αναλυθούν στο επόμενο κεφάλαιο.

Μία από τις χώρες που έχουν χαρακτηριστεί ως οικονομία υπό μετάβαση είναι σίγουρα και αυτή της Ρωσικής Ομοσπονδίας που αποτελεί το φυσικό και οικονομικό διάδοχο της πρώην ΕΣΣΔ μετά την κατάρρευση της. Σκοπός της διπλωματικής εργασίας είναι να διερευνηθεί η σχέση μεταξύ των ΑΞΕ και της Οικονομικής ανάπτυξης της Ρωσικής Ομοσπονδίας, μέσω της στατιστικής, επεξεργασίας δεδομένων, αλλά και της ποιοτικής ανάλυσης συγκεκριμένων χαρακτηριστικών που παρουσιάζουν οι επενδύσεις εντός της Ρωσικής Οικονομίας. Τα δεδομένα που έχουν επιλεγεί, είναι αποδεκτό, από την βιβλιογραφία, ότι εκφράζουν τη δυναμική των ΑΞΕ σε μία χώρα και επίσης παρουσιάζουν το μέγεθος ανάπτυξης μίας οικονομίας αντίστοιχα. Η διερεύνηση της συσχέτισης γίνεται με σκοπό να διατυπωθούν προτάσεις πολιτικών για την βελτίωση της

συμβολής των ΑΞΕ στη Ρωσική οικονομία, αλλά και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα και προεκτάσεις που λαμβάνει το θέμα.

Η διπλωματική εργασία βασίζεται στην οικονομετρική επεξεργασία δεδομένων με κύρια μεθοδολογία αυτή της γραμμικής παλινδρόμησης, κατά την οποία αναζητείται η δημιουργία ενός στατιστικού μοντέλου, που να εμφανίζει υψηλή μεταβλητότητα και ισχυρή σημαντικότητα ώστε να μπορεί να έχει ευρεία εφαρμογή το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε και τα αποτελέσματα να είναι έγκυρα. Καθώς εξετάστηκε η επίδραση των ΑΞΕ στην οικονομική ανάπτυξη, ως εξαρτημένες μεταβλητές σε κάθε μοντέλο παλινδρόμησης λήφθηκαν υπόψη ως εξαρτημένες μεταβλητές ο ρυθμός ανάπτυξης του Εγχώριου Ακαθάριστου Προϊόντος (ΑΕΠ) και ο Ρυθμός ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Ως ανεξάρτητες μεταβλητές σε κάθε μοντέλο γραμμικής παλινδρόμησης λήφθηκαν υπόψη οι καθαρές εισροές ΑΞΕ, και το ποσοστό των καθαρών εισροών ΑΞΕ, στο ΑΕΠ της ρωσικής ομοσπονδίας. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε ερμηνεία των αποτελεσμάτων σε συνδυασμό με ποιοτική ανάλυση δεδομένων για τη γεωγραφική προέλευση και το τομέα οικονομικής δραστηριοποίησης των ΑΞΕ στη ρωσική οικονομία.

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε παρουσιάζει τους εξής περιορισμούς και τις παρακάτω παραδοχές:

- α. Τα δεδομένα που συλλέχτηκαν αφορούν δευτερογενή δεδομένα από υφιστάμενες πρωτογενείς έρευνες.
- β. Η συλλογή τους έγινε από τις διαθέσιμες πηγές στο διαδίκτυο και αφορούν την περίοδο 1990 -2020, όπου η Ρωσική οικονομία είναι υπό μετάβαση.
- γ. Το στατιστικό εργαλείο της έρευνας είναι το λογισμικό STATA
- δ. Η ποιοτική ανάλυση των αντίστοιχων δεδομένων βασίστηκε στα στοιχεία που διαθέτει στην ιστοσελίδα της η Ρωσική Κεντρική Τράπεζα.

Η παρούσα διερεύνηση του θέματος έχει οργανωθεί περαιτέρω σε τέσσερα κεφάλαια. Στο δεύτερο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας, καταγράφεται ένας μεγάλος αριθμός από την υπάρχουσα βιβλιογραφία, συναφών ερευνητικών εργασιών, σχετικά με τις ΑΞΕ, τον τρόπο που επιδρούν στην οικονομία και την

ανάπτυξη μίας χώρας. Συγκεκριμένα αρχικά, γίνεται μία σύντομη περιγραφή στους ορισμούς, έννοιες, κατηγοριοποίηση και σημασία των ΑΞΕ. Στη συνέχεια γίνεται ανάλυση του αποτυπώματος των ΑΞΕ στην οικονομική ανάπτυξη, τόσο μέσω της θεωρητικής προσέγγισης της υπόψη θεματολογίας από αρκετούς συγγραφείς, όσο και μέσω διαφόρων εμπειρικών μελετών. Τέλος πραγματοποιείται μία περιγραφή της Ρωσικής οικονομίας, πως έχει γενικά εξελιχθεί μετά την πτώση της ΕΣΣΔ και την μετάβαση σε οικονομία ανοιχτού τύπου. Η περιγραφή της Ρωσικής οικονομίας συμπεριλαμβάνει και την γενική πορεία των ΑΞΕ, τα χρόνια που βρίσκεται υπό μετάβαση, αλλά και τον τρόπο που οι κυρώσεις που έχουν επιβληθεί στη Ρωσική οικονομία, τόσο μετά το 2013 και την εισβολή στην Κριμαία, όσο και στο γενικότερο κλίμα που έχει δημιουργηθεί μετά την έναρξη του Ρωσοουκρανικού πολέμου από το Φεβρουάριο του 2022.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία που ακολουθείται στην παρούσα μελέτη. Αναλύεται η διαδικασία που πρέπει να εκτελεστεί κατά την απλή γραμμική παλινδρόμηση, τον τρόπο που θα εξαχθεί το στατιστικό μοντέλο, αλλά και οι έλεγχοι που θα πρέπει να πραγματοποιηθούν, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν είναι αντιπροσωπευτική η μελέτη μας, εάν η συσχέτισεις που εξετάσαμε ισχυρές, και εάν το μοντέλο που δημιουργήθηκε είναι στατιστικά σημαντικό. Στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφονται λεπτομερώς τα δεδομένα που επιλέχθηκαν να εξεταστούν, καθώς και για το λόγο που εξετάστηκαν. Τέλος περιγράφονται περιορισμοί που υπήρξαν σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, για τα στοιχεία του δείγματος.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η επεξήγηση των αποτελεσμάτων, από τα μοντέλα που προέκυψαν από τη στατιστική επεξεργασία της γραμμικής παλινδρόμησης. Αυτό γίνεται για κάθε ζεύγος εξαρτημένης - ανεξάρτητης μεταβλητής που εξετάσαμε. Στη συνέχεια πραγματοποιείται μία ποιοτική ερμηνεία των αποτελεσμάτων, σε συνδυασμό με την ανάλυση που γίνεται επί δεδομένων που έχουν συγκεντρωθεί από την Κεντρική Ρωσική Τράπεζα και αφορούν, το γεωγραφικό προσδιορισμό για την προέλευση των ΑΞΕ στη Ρωσία και τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας που αφορά κάθε περιοχή ποσοστιαία.

Στο πέμπτο κεφάλαιο της διπλωματικής εργασίας, παρουσιάζονται οι τομείς που η Ρωσική οικονομία φαίνεται να εμφανίζει αδυναμίες, που σχετίζονται με την

προσέλκυση ΑΞΕ, και γίνονται αντίστοιχες προτάσεις. Το κεφάλαιο αναφέρεται σε συγκεκριμένες πολιτικές ανά τομέα που θα πρέπει να εφαρμόσει η Ρωσία ώστε να μπορέσει στο μέλλον να διαχειριστεί με καλύτερο τρόπο την εισροή των ΑΞΕ στη χώρα, αλλά και τα εμπόδια που μπαίνουν στη Ρωσία από την ίδια της την πολιτική σε θέματα παγκόσμιας ασφάλειας και ειρήνης. Οι προτάσεις που διατυπώνονται σχετίζονται με την παραδοχή της σημασίας των ΑΞΕ στη Ρωσική οικονομία, και την προσπάθεια που θα πρέπει να καταβληθεί για μεγαλύτερη συμβολή στο ΑΕΠ της.

Τέλος στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας. παρουσιάζονται συνοπτικά τα κύρια σημεία της εργασίας, από όλα τα προηγούμενα κεφάλαια, αρχίζοντας από τα κύρια συμπεράσματα της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε, τα αποτελέσματα που εξήχθησαν και τις προτάσεις πολιτικών που διατυπώθηκαν. Η διπλωματική ολοκληρώνεται με την καταγραφή συγκεκριμένων προτάσεων, για περαιτέρω έρευνα σε αντικείμενα που η παρούσα εργασία, δεν μπόρεσε να καλύψει, και μελλοντικά θα μπορέσουν να βοηθήσουν να στηριχθεί ακόμα περισσότερο, η υπόθεση ότι οι ΑΞΕ επιδρούν θετικά στην οικονομική ανάπτυξη και ιδιαίτερα στην οικονομία της Ρωσίας που μελετήθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις και η Οικονομική Ανάπτυξη

Τα αποτελέσματα και η επίδραση των ΑΞΕ, στην εθνική οικονομία που τις φιλοξενεί, αποτελεί μία περίπτωση που μελετάται εκτενώς από ένα μεγάλο αριθμό πανεπιστημιακών ερευνητών και οικονομικών αναλυτών. Συχνά, η κατά περίπτωση μελέτη, αποτελεί πεδίο αντιπαράθεσης επιστημονικών απόψεων, καθώς διαπιστώνονται αποτελέσματα που δεν συμβαδίζουν μεταξύ τους. Για τον παραπάνω λόγο και πριν την μελέτη της υφιστάμενης περίπτωσης, που αφορά την επίδραση των ΑΞΕ στην οικονομική ανάπτυξη της Ρωσικής Οικονομίας, θεωρείται απαραίτητο να παρατεθεί, μία βιβλιογραφική ανασκόπηση, από μία ευρύτερη οπτική γωνία, όπως αυτή έχει διατυπωθεί από διάφορους ερευνητές.

2.1.1 Ορισμός, Κατηγοριοποίηση και Σημασία των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Οι ορισμοί γενικώς που έχουν διατυπωθεί από την παγκόσμια βιβλιογραφία ως προς το τι είναι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, και το πλαίσιο που αυτές οριοθετούνται μπορεί να ειπωθεί ότι παρουσιάζουν μία μεγάλη ομοιογένεια από το σύνολο των μελετών. Ο Voinea (2005), σύμφωνα με την προσέγγισή του αναφέρει ότι " ... οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, είναι η εισαγωγή κεφαλαίων από ξένους επενδυτές...", ενώ ο Durroset (2005), εκλαμβάνει τον παραπάνω όρο, ως "τους κυριότερους παράγοντες της παγκοσμιοποίησης". Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ)¹, (2009), αλλά και ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)², (1999) αναδεικνύουν την σημασία αυτών των κεφαλαίων τα οποία έχουν ως σκοπό να αποκτήσουν μία μακροπρόθεσμη συνεισφορά έχοντας ήδη περιγράψει ως ΑΞΕ μια οντότητα σε μία οικονομία (άμεσος επενδυτής), με πρόθεση να λάβει μία επιχειρηματική θέση σε μία άλλη οικονομία (άμεσες επενδύσεις). Η παραπάνω προσέγγιση αναφέρει ότι ο άμεσος επενδυτής δραματίζει ένα σημαντικό ρόλο στην επιχείρηση που χρηματοδοτείται, ελέγχοντάς την και ασκώντας της σημαντική επιρροή ως προς τις αποφάσεις της. Ο παραπάνω συνδυασμός είναι αυτός που δικαιολογεί την κατηγοριοποίηση των ΑΞΕ σε άμεσες ξένες επενδύσεις και επενδύσεις χαρτοφυλακίου (Whyman, 2006), όπου οι τελευταίες κυρίως αφορούν στην επιδίωξη δημιουργίας κερδοφορίας (Guillochon, 2001). Σύμφωνα με ένα γενικότερο κανόνα ως ΑΞΕ θεωρείται η επένδυση στην οποία ο άμεσος επενδυτής έχει στη διάθεσή του ή ελέγχει πάνω του 10% των ψήφων στο Διοικητικό Συμβούλιο μία άλλης επιχείρησης στο εξωτερικό. Παρόλα αυτά η σχέση αυτή εξαρτάται κάθε φορά από τη χώρα, την νομοθεσία και τις συνθήκες που επικρατούν (Griffin & Pustay, 2006).

Σε μελέτες που έχουν προηγηθεί, έχει αποδειχθεί, ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες και οι οικονομίες υπό μετάβαση, έχουν καταγράψει ένα ισχυρό επενδυτικό άλμα, εξαιτίας των πλεονεκτημάτων που τους προσφέρει, η διείσδυση των ΑΞΕ. Κύρια χαρακτηριστικά αυτών των πλεονεκτημάτων είναι η μεταφορά τεχνολογίας, η εισαγωγή τεχνολογίας, η αναδιοργάνωση της βιομηχανικής παραγωγής, η ανάπτυξη κατάλληλου εργατικού δυναμικού με αντίστοιχες

¹ Συχνά αναφέρεται με την Αγγλική του Ονομασία International Monetary Fund - IMF

² Συχνά αναφέρεται με την Αγγλική του Ονομασία Organization for Economic Cooperation and Development - OECD

δεξιότητες, η βελτίωση του εισοδήματος, των τιμών και της οικονομίας εν γένει. (Ranjain, Agrawal, 2011; Accolley, 2003). Σύμφωνα με τον Anghel,(2003), τα χαρακτηριστικά αυτά αποτελούν βασικούς παράγοντες που επιδρούν θετικά στην βελτίωση των παραγωγικών συντελεστών και ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Τα θετικά αυτά αποτελέσματα που εμφανίζονται στην χώρα που φιλοξενεί τις ΑΞΕ, εμφανίζονται μακροπρόθεσμα, εφόσον αυτές έχουν ενταχθεί σε ένα σταθερό δημοσιονομικό πλαίσιο. Οι χώρες που επωφελούνται από τις ΑΞΕ, αναπτύσσουν και παρουσιάζουν διάφορες στρατηγικές προκειμένου να προσελκύσουν ξένα κεφάλαια. Για παράδειγμα εξετάζουν με λεπτομέρεια τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας που θα πρέπει να στοχεύσουν, προωθούν την ανάπτυξη των υποδομών, στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας, της προσφοράς κατάλληλου εργατικού δυναμικού κλπ. Πέρα όμως των παραπάνω παρουσιάζουν ιδιαίτερη προτίμηση σε ξένα κεφάλαια σε σχέση με άλλες πηγές κεφαλαίων, καθώς δεν επιδρούν στην αύξηση του δημόσιου χρέους και επιδρούν θετικά στο ισοζύγιο πληρωμών. Αυτό συμβαίνει διότι η εμφάνισή τους μειώνει το δημόσιο έλλειμμα. Από την άλλη πλευρά η εκροή κεφαλαίων, ως μέρος του επαναπατρισμού της επαναλαμβανόμενης κερδοφορίας των ΑΞΕ, εξαρτάται από τα οικονομικά αποτελέσματα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που εκτελούνται. Τα οικονομικά αποτελέσματα αποτελούν τα στοιχεία που θα δώσουν στον επενδυτή και τη χώρα προέλευσης του την εικόνα της επένδυσης και αντίστοιχα θα δημιουργήσουν τις κατάλληλες συνθήκες για να ενθαρρύνουν την οικονομική ανάπτυξη (Negritoiu, 1996).

Βέβαια υφίσταται ένα εύρος παραγόντων που καθιστούν μία χώρα ελκυστική σε ξένες επενδύσεις. Τα πιο κοινά στοιχεία που είναι αποδεκτά για ένα θετικό επενδυτικό κλίμα είναι η ισοτιμία συναλλάγματος, ο πληθωρισμός, το επίπεδο διαφθοράς, η φορολογική νομοθεσία η ικανότητα μίας αγοράς να απορροφήσει προϊόντα, η γεωγραφική θέση, οι υποδομές, οι παρεχόμενες υπηρεσίες οι δυνατότητες υποστήριξης άλλων γεωγραφικών περιοχών, το εργατικό δυναμικό, το κόστος εργασίας και λειτουργίας, η γραφειοκρατία κλπ.

2.1.2 Το Αποτύπωμα των ΑΞΕ στην Οικονομική Ανάπτυξη - Θεωρητική Ανάλυση και Εμπειρικές Μελέτες

Η προσπάθεια ανάπτυξης ενός θεωρητικού μοντέλου που θα αναδείκνυε τη σχέση μεταξύ της καθαρής θέσης των ΑΞΕ της φιλοξενούσας οικονομίας και την οικονομική της ανάπτυξη απασχόλησε αρκετά την οικονομική επιστήμη. Μία θεμελιώδη μελέτη ανάπτυξης ενός θεωρητικού πλαισίου έγινε και από τους Dunning και Narula (1996). Σύμφωνα με την Θεωρία που ανέπτυξαν οι ΑΞΕ είναι αυτές που μεταφέρουν τεχνογνωσία και τα αντίστοιχα κεφάλαια στην χώρα που τις φιλοξενεί και αυτό επιδρά θετικά την οικονομική τους ανάπτυξη.

Ένα θεωρητικό μοντέλο που εισήχθη από τους Borensztein, Gregorio and Lee (1998), διατύπωσε τη θέση ότι οι ΑΞΕ μειώνουν τα κόστη από την εισαγωγή κεφαλαίων, δημιουργώντας θετική επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη. Αυτό σχετίζεται άμεσα με την βελτίωση του επιπέδου του ανθρώπινου κεφαλαίου. Επιπλέον οι Markusen and Vanables (1999), διατύπωσαν την άποψη ότι η ΑΞΕ επηρεάζουν σημαντικά ένα προϋφιστάμενο μονοπωλιακό οικονομικό καθεστώς με τους παρακάτω τρόπους: Κατά πρώτον η επίδραση στον ανταγωνισμό μπορεί να δημιουργεί μικρότερα κέρδη στις τοπικές εταιρίες και να τις αναγκάζει να εκτεθούν στην αγορά με αποτέλεσμα συχνά να εκτοπίζονται από τις πολυεθνικές εταιρίες, οι οποίες με τις σειρά τους να εφαρμόζουν μονοπωλιακές πρακτικές. Επιπλέον συνδέεται με την επίδραση στον τομέα των προμηθευτών, οι οποίοι μειώνουν τα κόστη και αυξάνουν τα κέρδη. Σε αυτή την περίπτωση ενισχύεται η διατήρηση τόσο των εγχώριων όσο και των πολυεθνικών επιχειρήσεων οι οποίες μπορούν να συνυπάρχουν.

Ο Jones (1998), αντίστοιχα ανέπτυξε τη θεωρία της ενδογενούς οικονομικής ανάπτυξης, η οποία βασίζεται στο ρόλο που διαδραματίζουν οι ΑΞΕ. Ένα από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά των θεωριών της οικονομικής ανάπτυξης, είναι οι φθίνουσες αποδόσεις κατά τον σχηματισμό των κεφαλαίων. Επομένως η κάθε επένδυση μπορεί να επιδρά στην βραχυπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη, καθώς η οικονομία εναλλάσσεται συνεχώς σε διαφορετικά βραχυπρόθεσμα ισοζύγια. Ο μόνος παράγοντας που οδηγεί σε μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη είναι η τεχνολογική ανάπτυξη που θεωρείται ανεξάρτητη από τις επενδυτικές δραστηριότητες. Παρόλα αυτά η θεωρία της ενδογενούς

ανάπτυξης, αποδέχεται ότι οι φθίνουσες αποδόσεις είναι δυνατόν να αποφευχθούν υπό την προϋπόθεση ότι υφίστανται εξωτερικές θετικές επιδράσεις, που συσχετίζονται με τις επενδύσεις. Σύμφωνα με τον Oxelheim, (1996) η ανταποδοτικότητα μίας επένδυσης είναι υψηλή σε σχέση με την οριακή παραγωγικότητα κεφαλαίου. Εφόσον όμως οι επενδύσεις αυτές εισάγουν νέες τεχνολογίες οδηγούν σε μακροπρόθεσμη ανάπτυξη. Επομένως καθώς οι ΑΞΕ εισάγουν τεχνολογική πρόοδο, στο πλαίσιο της ενδογενούς ανάπτυξης, μπορούν να δράσουν καταλυτικά στην μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη.

Το κύριο θέμα που αναδύεται από την ενδογενή ανάπτυξη είναι ότι οι ΑΞΕ μπορεί να λάβουν τη θέση του οδηγού στην ανάπτυξη της αγοράς. Αυτό μπορεί να προσελκύσει νέες ΑΞΕ στην φιλοξενούσα χώρα (Li and Liu, 2005). Καθώς αυτό συχνά δεν μελετάται αλλά αγνοείται οι Li and Liu (2005), μελετώντας μία περίοδο 29 ετών (1970 -1999), σε αναπτυσσόμενες και ανεπτυγμένες χώρες συμπέραναν ότι μόνο μετά τη δεκαετία του '80, η ενδογενής σχέση μεταξύ ΑΞΕ και οικονομικής ανάπτυξης αυξήθηκε σημαντικά και υπήρξε αλληλεπίδραση μεταξύ τους.

Η σχέση μεταξύ των ΑΞΕ και της οικονομικής ανάπτυξης έχει λοιπόν ευρέως μελετηθεί από την παγκόσμια βιβλιογραφία. Παρά την δυνατότητα που υπάρχει αυτή η σχέση να συζητηθεί αρκετά η συζήτηση επικεντρώνεται κυρίως, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, σε παράγοντες όπως η τεχνολογία, το ανθρώπινο κεφάλαιο, το οικονομικό καθεστώς αλλά και το εμπόριο. Αντιμετωπίζοντας το θέμα από την οπτική γωνία της μακροοικονομίας, όπως ειπώθηκε παραπάνω, οι ΑΞΕ επιδρούν θετικά στην οικονομική ανάπτυξη. Οι Borensztein, Gregorio and Lee (1998), θεωρούν ότι μία οικονομία με υψηλό μορφωτικό επίπεδο του εργατικού της δυναμικού μπορεί πιο εύκολα να απορροφήσει ΑΞΕ, και αυτό δρα ευεργετικά στην οικονομική της ανάπτυξη. ο Borensztein (1998), διατυπώνει από την άλλη την άποψη ότι και οικονομίες που δεν διαθέτουν εργατικό δυναμικό με υψηλό μορφωτικό επίπεδο, είναι δυνατόν να έχουν ένα θετικό αποτύπωμα στην μακροπρόθεσμη ανάπτυξή τους. Γενικώς είναι αποδεκτό ότι μία χώρα, προκειμένου η οικονομία της να έχει τη δυνατότητα να επωφεληθεί από τις ΑΞΕ, απαιτείται να ανήκει στην ελεύθερη αγορά, να παρουσιάζει σταθερότητα στα μακροοικονομικά της μεγέθη και στον παράγοντα ανθρώπινο κεφάλαιο (Bengoa and Sanchez - Robles, 2003).

Ο Luiz (1997), διατύπωσε την άποψη ότι η προσέλκυση ΑΞΕ από μία χώρα εξαρτάται από την καθιέρωση πολιτικών που ενισχύουν τις εμπορικές σχέσεις. Επιπλέον οι τεχνολογικά ανεπτυγμένες χώρες παρουσιάζουν μεγαλύτερη ευελιξία στην εφαρμογή ανάλογων πολιτικών, με αποτέλεσμα η θετική επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη, να προκύπτει από την δημιουργία θέσεων εργασίας και κεφαλαίων που προέρχονται από την ροή της τεχνολογικής εξέλιξης. Παράλληλα όμως οι ΑΞΕ, εκτοπίζουν τις τοπικές επιχειρήσεις, καθώς οι ξένοι επενδυτές ενδιαφέρονται μόνο για την ατομική τους κερδοφορία. Επομένως η υποδοχή ΑΞΕ θα πρέπει να γίνεται με τρόπο τέτοιο που να δημιουργούνται προϋποθέσεις ανάπτυξης (Reiter an Steennsma, 2010).

Η σχέση των ΑΞΕ και της οικονομικής ανάπτυξης σε μακροοικονομικό επίπεδο έχει απασχολήσει ένα αρκετά ευρύ αριθμό εμπειρικών μελετών. Οι μελέτες αυτές έχουν διατυπώσει διαφορετικές προσεγγίσεις επί του θέματος. Οι προσεγγίσεις αυτές μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε τρεις κύριες κατηγορίες, που αποτυπώνουν την σημασία των ΑΞΕ στην οικονομική ανάπτυξη. Η πρώτη προσέγγιση αφορά έρευνες που πραγματοποιήθηκαν μελετώντας την συνολική καμπύλη παραγωγικότητας σε μία χώρα, η δεύτερη κατηγορία αφορά την ανάλυση βασικών μεταβλητών και η τρίτη την ανάλυση πίνακα δεδομένων. Οι δύο πρώτες προσεγγίσεις, σε σχέση με την τελευταία, ακολουθούν την μεθοδολογία την μελέτης χρονοσειρών και συγχρονικής μελέτης δεδομένων.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι Balasubramanyam Salisu και Sapsford (1996), οι οποίοι με την συγχρονική μελέτη 46 χωρών για την περίοδο 1970 – 1985, εκτίμησαν μέσω της συνολικής καμπύλης παραγωγικότητας το αποτύπωμα των ΑΞΕ, ως ποσοστό του ΑΕΠ και διαπιστώθηκε ότι η οικονομική ανάπτυξη ενισχύεται λόγω των ΑΞΕ σε χώρες που ακολουθούν πολιτικές που ενισχύουν την καινοτομία. Αντίστοιχα οι Bende - Nabende και Ford (1998), μελετώντας για την Ταϊβάν από το 1959 - 1995, σε σχέση με τις ροές των ΑΞΕ ανά τομέα, ανέδειξαν την σημασία τους στην οικονομική ανάπτυξη. Η θετική συσχέτιση των ΑΞΕ με την οικονομική ανάπτυξη, μέσω της ανάλυσης πίνακα δεδομένων για 44 χώρες, από το 1986 - 1997, διαπιστώθηκε και από τον Soto (2000), που μελέτησε την επίδραση των ΑΞΕ, ως ποσοστό του ΑΕΠ. Ο Akinlo (2004), στην δική του μελέτη χρονοσειρών για την Νιγηρία, 1970 - 2001, με θέμα την μελέτη της συνολικής καμπύλης παραγωγικότητας και την προσμέτρηση της επίδρασης των ΑΞΕ σε

σχέση με το τομέα που επενδύεται το εισερχόμενο κεφάλαιο, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι επενδύσεις στον τομέα της βιομηχανίας ενισχύουν σε μεγαλύτερο βαθμό την οικονομική ανάπτυξη από ότι οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου.

Οι Alfaro, Chanda, Kalelmi-Ozcan, Sayek (2004), εφαρμόζοντας μία συγχρονική μελέτη σε 71 χώρες, 1975 - 1995, αναζητώντας την σχέση των ΑΞΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ, μέσω κάποιων βασικών μεταβλητών, ανέδειξαν τη σημασία των ΑΞΕ, θεωρώντας όμως ότι αυτές έχουν ένα αμφιλεγόμενο ρόλο, στην συνεισφορά τους στην οικονομική ανάπτυξη, εάν εξετασθούν μεμονωμένα και όχι σε συνδυασμό με τις τοπικές συνθήκες που επικρατούν σε κάθε εθνική οικονομία. Οι ΑΞΕ λοιπόν, σύμφωνα με την παραπάνω εμπειρική μελέτη, διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη, αλλά και το επίπεδο ανάπτυξης της τοπικής χρηματοοικονομικής αγοράς είναι ζωτικής σημασίας ώστε να επιτευχθούν τα επιδιωκόμενα θετικά αποτελέσματα. Παρόλα αυτά χώρες που οι αγορές τους είναι ανεπτυγμένες έχουν σημαντικά κέρδη στην οικονομία τους μέσω των ΑΞΕ. Σε παρόμοιο μήκος κύματος κυμαίνονται και τα αποτελέσματα του Durham (2004), ο οποίος διατυπώνει την άποψη ότι εάν οι ΑΞΕ υστερούν σε μία χώρα, αυτό δεν σημαίνει ότι υπάρχουν και αρνητικά αποτελέσματα στην οικονομική ανάπτυξη. Οι Laureti και Postiglione (2005), στην δική τους ανάλυση πίνακα δεδομένων 11 χωρών της Μεσογείου, από το 1990 - 2000, θεωρούν ότι τα δεδομένα δεν είναι επαρκή για τις ΑΞΕ, ώστε να εξηγήσουν την οικονομική ανάπτυξη. Βέβαια στο παραπάνω αντιτίθενται οι Li και Lu (2005), που αποδέχονται ότι υπάρχει ισχυρή σύνδεση μεταξύ των ΑΞΕ και της οικονομικής ανάπτυξης, τόσο στις ανεπτυγμένες, όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Μία άλλη κατηγοριοποίηση της μελέτης των ΑΞΕ, και της οικονομικής ανάπτυξης είναι η συσχέτιση της με την εγχώρια αποταμίευση σε μια χώρα. Σε γενικές γραμμές έχει διατυπωθεί η θέση ότι η εγχώρια αποταμίευση έχει μία αμφίδρομη σχέση με την βραχυπρόθεσμη ανάπτυξη, ενώ η οικονομική ανάπτυξη σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, ευνοεί την εγχώρια αποταμίευση. Αντίστοιχη εμπειρική μελέτη, που διαπίστωσε ότι οι ΑΞΕ και η εγχώρια αποταμίευση διατηρούν μία αμφίδρομη σχέση βραχυπρόθεσμα είναι και η μελέτη του Odhiambo (2009). Οι Salahuddin, Shahbaz and Chani (2010), διεύρυναν την παραπάνω άποψη αναφέροντας ότι υπάρχει συσχέτιση τόσο σε βραχυπρόθεσμο,

όσο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα, μεταξύ των ΑΞΕ και της εγχώριας αποταμίευσης, διατυπώνοντας την άποψη ότι αυτά τα δύο στοιχεία είναι συμπληρωματικά μεταξύ τους. Η προσέλκυση επενδύσεων σύμφωνα με τους παραπάνω ερευνητές συναρτάται από την βελτίωση των υποδομών σε μία χώρα, την πολιτική σταθερότητα, τη μείωση τα διαφθοράς, αλλά και την βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου και της εφαρμογής του. Την ίδια άποψη υποστηρίζουν και οι (Alguacil, Cuadros and Orts, 2004), οι οποίοι αποδέχονται ότι υπάρχει μία συσχέτιση μεταξύ των ΑΞΕ και της εγχώριας αποταμίευσης και αντίστροφα, και η οικονομική ανάπτυξη επηρεάζεται και από τους δύο παραπάνω παράγοντες.

Εν αντιθέσει οι Alguacil, Cuadros and Orts (2004), επεσήμαναν ότι παρά τους παραπάνω ισχυρισμούς, μία μελέτη για τη χώρα του Μεξικό, 1970 - 2000, ανέδειξε ότι οι εγχώρια αποταμίευση είναι αυτή που επιδρά στην οικονομική ανάπτυξη και όχι το αντίστροφο. Επομένως οι πολιτικές θα πρέπει να προσαρμόζονται ώστε να ευνοούν την ατομική αποταμίευση που με την σειρά της ενισχύει την εγχώρια. Αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα υψηλά επίπεδα αποταμίευσης μπορούν να προσελκύσουν επενδύσεις στις οποίες οι ΑΞΕ μπορούν να έχουν ένα συμπληρωματικό ρόλο (Tang και Selvanathan, 2008).

Συχνή είναι και η μελέτη της αστάθειας των συναλλαγματικών ισοτιμιών και η επιπτώσεις που υπάρχουν στις ΑΞΕ και κατ' επέκταση στην επίδοση των φιλοξενούντων οικονομιών. Ο Aliber (1970), σε μία θεμελιώδη έρευνα, ήταν από τους πρωτοπόρους ερευνητές στο παραπάνω θέμα. Στη μελέτη του διατύπωσε την άποψη ότι οι χώρες που έχουν ασθενής συναλλαγματική ισοτιμία επιδιώκουν να προσελκύσουν ΑΞΕ, διότι με αυτό τον τρόπο ενισχύουν την αγοραστική τους δύναμη. Η υποτίμηση ενός εθνικού νομίσματος, προσφέρει ένα συγκριτικό πλεονέκτημα στις οικονομίες αυτές και στις ΑΞΕ (Froot and Stein, 1991). Οι κεφαλαιαγορές είναι ατελής εκ φύσεως και αυτός είναι ένας από τους λόγους που η υποτίμηση ενός εθνικού νομίσματος έχει θετική επίδραση στο ισοζύγιο των ΑΞΕ, διότι οι επενδυτές αυτομάτως αποκτούν πλεονάσματα. Αντίστοιχα ο Cushman (1988), στην μελέτη του αναφέρει εκτενώς πως οι επιχειρήσεις κερδοφορούν με τις τρέχουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες. Αναλύοντας την επίδραση του συναλλαγματικού κινδύνου και τις προσδοκίες που υπάρχουν από τα εισοδήματα που προκύπτουν από τις ΑΞΕ σε διαφορετικές περιπτώσεις, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι εισροές κεφαλαίων στις ΑΞΕ, εξαρτώνται από τη χώρα που τα

προϊόντα παράγονται και αντίστοιχα την αγορά της χώρας στην οποία τελικά καταλήγουν.

Κατηγοριοποιώντας τις ΑΞΕ σύμφωνα με τα αποτελέσματα της συναλλαγματικής ισοτιμίας ο Blonigen (2005) αναδεικνύει το συμπέρασμα ότι τόσο οι εγχώριοι όσο και ξένοι επενδυτές έχουν την ίδια πιθανότητα να επενδύσουν σε μία εταιρία, αλλά ο τρόπος που προκύπτουν τα κέρδη σύμφωνα με την συναλλαγματική ισοτιμία είναι διαφορετικός. Αυτός είναι ο λόγος που η συναλλαγματική ισοτιμία επηρεάζει την αξία των περιουσιακών στοιχείων. Το τελικό συμπέρασμα από την παραπάνω διαπίστωση είναι ότι η νομισματική υποτίμηση της φιλοξενούσης χώρας επιδρά θετικά στο μέγεθος της άμεσης ξένης επένδυσης. Αντίστοιχα μελετώντας τη μελέτη περίπτωσης της Αυστραλιανής οικονομίας ο Xiong (2005), διατυπώνει τη θέση ότι η αύξηση της νομισματικής αστάθειας έχει αρνητική επίδραση στις ΑΞΕ, όσο αφορά τις εισροές κεφαλαίων. Αυτή την άποψη ενισχύει και υποστηρίζει με αντίστοιχη έρευνα και ο Masten (2007).

Ο πληθωρισμός έχει διαπιστωθεί ότι έχει ισχυρή συσχέτιση με την ΑΞΕ. Τα χαμηλά πληθωριστικά επίπεδα και η οικονομική σταθερότητα είναι χαρακτηριστικά στοιχεία της εγχώριας οικονομικής και τιμαριθμικής σταθερότητας μίας χώρας. Εν αντιθέσει, ο υψηλός πληθωρισμός αποτελεί αντένδειξη και δημιουργεί επιφυλάξεις στους ξένους επενδυτές (Aijaz, Siddiqui & Aumeboonsuke, 2014). Οι οικονομικοί ερευνητές Khan and Mitra (2014), εκφράζουν την θέση ότι τα υψηλά πληθωριστικά επίπεδα αποσταθεροποιούν την οικονομική δραστηριότητα και προκαλούν υψηλές εκροές ξένων κεφαλαίων. Η κύρια αιτία αυτής της κατάστασης είναι το γεγονός ότι οι υψηλές τιμές που προκαλούνται αυξάνουν το κόστος παραγωγής. Το κόστος παραγωγής, τείνει να αυξάνεται με τις αυξανόμενες τιμές που έχουν οι πρώτες ύλες, οι υψηλοί μισθοί, και το κόστος κεφαλαίου. Οι τιμές για τα προϊόντα και τις παρεχόμενες υπηρεσίες που επηρεάζονται από τον πληθωρισμό, επηρεάζουν με τη σειρά τους την εγχώρια αγορά αλλά και τις απαιτήσεις χρηματοδότησης από τα εξωτερικά. Συνεπώς οι παραπάνω παράγοντες μειώνουν τα κέρδη των επιχειρήσεων, που αυτό επιδρά απευθείας στην μείωση των ΑΞΕ σε μία χώρα, η οποία παρουσιάζει υψηλές πληθωριστικές τιμές. Επιπλέον οι Klein and Rosengren (1992), υποστηρίζουν ότι ένας καθοριστικός παράγοντας σε μία ΑΞΕ

είναι η δημιουργία κερδών ενώ η κοστολόγηση τη εργασίας δεν έχει τόση σημασία κατά την αξιολόγηση των εκροών της ΑΞΕ από την φιλοξενούσα χώρα.

Η συναλλαγματική ισοτιμία και τα επίπεδα του πληθωρισμού δεν είναι όμως τα μοναδικά χαρακτηριστικά που περιγράφουν το επενδυτικό κλίμα της οικονομίας μίας χώρας. Οι Froot and Stein (1991), προσπάθησαν να καθορίσουν τους παράγοντες και το πλαίσιο μέσα στο οποίο καθορίζονται οι εισροές από τις ΑΞΕ. Καταρχήν το φορολογικό - νομοθετικό πλαίσιο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στο επενδυτικό περιβάλλον που καλλιεργείται σε μία χώρα και επηρεάζει σημαντικά την απόφαση ενός επενδυτή να στραφεί σε αυτή. Όπως αναφέρει και ο Svensson (1994), αποδεικνύεται ότι η ευνοϊκή φορολογική συμπεριφορά και η συναλλαγματική ισοτιμία συνδυαστικά επιδρούν θετικά στις ΑΞΕ, όσο αφορά τα αποτελέσματα από επιχειρήσεις των ΗΠΑ που έχουν επενδύσει σε ξένες χώρες. Αντίστοιχα οι Brinca, Duarte and Oliveira (2019), ενισχύουν την παραπάνω άποψη. Επιπλέον οι Froot and Stein (1991), υποθέτουν στην έρευνά τους ότι η μείωση των διεθνών εμπορικών συναλλαγών δημιουργεί αρνητικά αποτελέσματα στο εθνικό νόμισμα της χώρας που τη δέχεται, οδηγώντας το στην υποτίμηση. Το ισοζύγιο πληρωμών είναι αρνητικό και αυτό είναι δυνατόν να συνοδεύεται από περιορισμούς που με τη σειρά τους επηρεάζουν την διαδικασία λήψης απόφασης των επενδυτών. Τέλος οι αλλαγές στην συναλλαγματική ισοτιμία έχουν απευθείας αποτελέσματα στα περιουσιακά στοιχεία, γεγονός που δημιουργεί μία δυνατότητα διαφυγής για τους ξένους επενδυτές.

Οι Grosse and Trevino (2013) ερευνώντας το ρόλο των θεσμών στις αναδυόμενες αγορές, διαπίστωσαν ότι οι παράγοντες που οδηγούν στην προσέλκυση ΑΞΕ, είναι οι διμερείς επενδυτικές συμφωνίες, ο βαθμός αναδιάρθρωσης της επιχειρηματικότητας, τα κίνητρα επαναπατρισμού κεφαλαίων και η μείωση της διαφθοράς στις κρατικές δομές. Οι Sharifi-Renani and Mirfatah (2012), διερεύνησαν περαιτέρω τον τρόπο που αναπτύσσονται οι σχέσεις μεταξύ των ΑΞΕ, του ΑΕΠ, των τιμών των πετρελαιοειδών των δεικτών ελευθερίας της αγοράς και της σταθερότητας της νομισματικής ισοτιμίας, χρησιμοποιώντας, διανυσματικά μοντέλα αυτοπαλινδρόμησης. Η εμπειρική τους μελέτη ανέδειξε ότι υφίσταται μία σημαντική αρνητική επίδραση της συναλλαγματικής σταθερότητας, του ΑΕΠ, και των παγκόσμιων τιμών των πετρελαιοειδών στις εισροές των ΑΞΕ. Με μία αντίστοιχη μεθοδολογία οι Lily et al. (2014), αξιολόγησαν τη σχέση μεταξύ

των ΑΞΕ, του πληθωρισμού και της συναλλαγματικής ισοτιμίας, σε μία περιπτώσιολογική μελέτη των οικονομιών των χωρών της ΝΑ Ασίας (Μαλαισία, Σιγκαπούρη και Φιλιππίνες) και διαπιστώθηκε μια σχέση μακροπρόθεσμου ισοζυγίου μεταξύ των παραπάνω μεταβλητών. Αντίστοιχα ο Omankhanlen (2011) πραγματοποιώντας μια ολιστική προσέγγιση επί του θέματος, εφαρμόζοντας πολλαπλή παλινδρόμηση όσο αφορά την επίδραση της συναλλαγματικής ισοτιμίας, του ΑΕΠ, των μεικτών επενδύσεων πάγιου ενεργητικού, των δημοσιών εξόδων και του πληθωρισμού στις ΑΞΕ, διαπίστωσε ότι υπάρχει μία ισχυρή συσχέτιση μόνο με την συναλλαγματική ισοτιμία και όχι με τους υπόλοιπους παράγοντες.

Οι εμπειρικές μελέτες βέβαια που διαπιστώνουν τη θετική συσχέτιση μεταξύ των ΑΞΕ και της οικονομικής ανάπτυξης, τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες είναι αρκετές. Οι νεοκλασικοί θεωρητικοί διατυπώνουν την θέση ότι στην εγχώρια αγορά τα κεφάλαια που εισέρχονται, δημιουργούν ισχυρές επιδράσεις στην βιομηχανία, τον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της οικονομίας της. (Alfaro, 2003; Vu, Noy, 2009; Marwah, Tavanakoli, 2004). Η θετική συσχέτιση μεταξύ των ΑΞΕ και των αποτελεσμάτων που κινητοποιούν την οικονομική δραστηριότητα λοιπόν απαιτούν ένα βασικό επίπεδο ανθρωπίνου κεφαλαίου, οικονομικής σταθερότητας και οικονομικής ελευθερίας (Blomstrom, 1996; UNCTAD, 1999; Sarkar, 2007). Επιπλέον οι Salman, Feng (2009) και Misztal (2010), αναφέρουν το ρόλο των ξένων κεφαλαίων στην θετική επίδραση της αύξησης του ΑΕΠ, και της συνεισφοράς τους στην ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων, την δημιουργία κεφαλαίων και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της εγχώριας οικονομίας. Η τεχνολογική πρόοδος επιταχύνεται από την εισροή κεφαλαίων, δημιουργώντας ένα θετικό αντίκτυπο στην παραγωγικότητα, ενισχύοντας το ρόλο της βιομηχανικής παραγωγής και το ρόλο των βιομηχανιών στην ανάπτυξη του ΑΕΠ.

Εκτός της μεταφορά τεχνογνωσίας μέσω των ΑΞΕ, οι Borensztein, De Gregorio και Lee (1998) παρατήρησαν επιπλέον ότι υφίσταται μία θετική τάση η οποία υλοποιείται μέσω της ανάπτυξης του εξοπλισμού παραγωγής, δημιουργώντας τις κατάλληλες συνθήκες ώστε οι ΑΞΕ να ενισχύουν την εθνική ευημερία. Αναλύοντας το ισοζύγιο πληρωμών σε μία έρευνα 25 χωρών από την κεντρική και Ανατολική Ευρώπη ο Lipsey (2006), διατυπώνει την άποψη ότι η

σχέση μεταξύ των παραπάνω μεταβλητών είναι ισχυρή και σταθερή. Αντίστοιχα οι Bengoa and Sanchez – Robles (2003), σε μία μελέτη στις χώρες της Λατινικής Αμερικής συμπεραίνουν ότι υπάρχει θετική συσχέτιση και οι χώρες που επωφελούνται σε μακροπρόθεσμο επίπεδο από τις ΑΞΕ, απαιτείται να διατηρούν σταθερότητα, επαρκές ανθρώπινο κεφάλαιο και όρους ελεύθερης αγοράς.

Βέβαια οι ΑΞΕ είναι γνωστό και αποδεκτό ότι δημιουργούν και θετικό και αρνητικό αποτέλεσμα που περιλαμβάνει τόσο πλεονεκτήματα όσο και μειονεκτήματα. Η μείωση του κόστους και των εξόδων είναι παράγοντες που ενισχύουν την κερδοφορία, ενώ οι διεθνείς ροές κεφαλαίων επηρεάζουν σημαντικά την εθνική ευημερία μέσω της προαγωγής του ανταγωνισμού της εγχώριας αγοράς, ενισχύοντας την καινοτομία και το επίπεδο στο οποίο βρίσκεται ο πληθυσμός (Herman, Chisholm, Leavell, 2004).

Σύμφωνα με τις εμπειρικές μελέτες το άμεσο αποτύπωμα στην οικονομική ανάπτυξη προσαρμόζεται στις στρατηγικές που ακολουθούνται από τις επιχειρήσεις και χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό πολιτικών και από άλλες χώρες. (Huidumac et al., 2011). Η διαδικασία επανένταξης των αναπτυσσόμενων χωρών στην παγκόσμια οικονομία δημιούργησε τις συνθήκες εγκαθίδρυσης ΑΞΕ σε ορισμένες από αυτές. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η θετική επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη προήλθε από την μεταβολή του ισοζυγίου πληρωμών, καθώς η εισροή κεφαλαίων συντέλεσε στη μείωση των ελλειμμάτων των χωρών αυτών. (Wijeweera, Villano, Dollery, 2010). Ο De Mello (1999), επιπλέον διατυπώνει τη θέση ότι η οικονομική ανάπτυξη ευνοείται, καθώς ο αυξανόμενος ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ σχετίζεται άμεσα με την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου, που ευνοείται μέσω των ΑΞΕ.

Σε σχέση με τις μεταβλητές που χρησιμοποιούνται στις υπόψη έρευνες, και τα οικονομετρικά μοντέλα που αναδεικνύονται, το ΑΕΠ λαμβάνει τη θέση της εξαρτώμενης μεταβλητής και ως ανεξάρτητες μεταβλητές τις περισσότερες φορές χρησιμοποιούνται το εργατικό δυναμικό, το επίπεδο ανάπτυξης επενδύσεων, η ανάπτυξη του τραπεζικού τομέα, η κεφαλαιοποίηση μετοχών, η τεχνολογική πρόοδος, η ανάπτυξη ανθρώπινου κεφαλαίου, η ανταγωνιστικότητα, το επίπεδο των εμπορικών συναλλαγών και των εξαγωγών (Hermes, Lensink, 2003; Jalayi, Sabbaghpur, Fard, 2009). Οι Vu Le and Suruga (2005), πραγματοποίησαν μία

εξατομικευμένη μελέτη προκειμένου να διερευνήσουν την σχέση μεταξύ των ΑΞΕ, της οικονομικής ανάπτυξης και των δημοσίων εξόδων. Αντίστοιχα ο Johnson (2006), πραγματοποίησε έρευνα σε 90 επιλεγμένες χώρες, προκειμένου να διαπιστώσει την επίδραση των ξένων κεφαλαίων, στην βελτίωση του φυσικού κεφαλαίου, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι υφίσταται θετική συσχέτιση μεταξύ τους, όσο αφορά τις αναπτυσσόμενες χώρες, ενώ δεν διαπιστώθηκε κάποια συσχέτιση όσο αφορά τις ανεπτυγμένες οικονομίες.

Ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης αυξάνεται εφόσον οι οικονομικές αρχές υιοθετούν πολιτικές που επεκτείνουν την οικονομική δραστηριότητα με γνώμονα το εθνικό συμφέρον. Τα αποτελέσματα στον οικονομικό και χρηματοοικονομικό τομέα δημιουργούνται τόσο από βασικές ενέργειες μέσω συγκεκριμένων διαδικασιών, άμεσα αλλά και έμμεσα μέσω της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας. Η καινοτομία και ο εκσυγχρονισμός της παραγωγικής διαδικασίας και εξοπλισμού αποτελεί σημαντικό παράγοντα όπως έχει ήδη αναφερθεί. Ο Jayasuriya (2011) διαπιστώνει στην ερευνητική του προσέγγιση τη θετική συσχέτιση μεταξύ του επίπεδο επενδύσεων, την σταθερότητα του πολιτικού περιβάλλοντος και την εμπορική δραστηριότητα που οδηγεί σε κοινωνική ευημερία. Η προαγωγή της τεχνολογίας και η επέκταση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εξασφαλίζει τη συσσώρευση κεφαλαίου και την αύξηση του ανάλογου οικονομικού χώρου, ώστε να ενισχύεται η παραγωγικότητα. Οι θέσεις εργασίας αυξάνονται και οι εργαζόμενοι εμπλέκονται σε δραστηριότητες που παρέχουν αυξημένα εισοδήματα. Η απελευθέρωση της αγοράς και το επιχειρηματικό άνοιγμα προς το εξωτερικό περιβάλλον διευκολύνει την είσοδο των ΑΞΕ. Αναπτύσσονται νέα επιχειρηματικά έργα τα οποία με τη σειρά τους εξασφαλίζουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για μία υγιή οικονομική ανάπτυξη μέσω της παράλληλης ανάπτυξης της τοπικής αγοράς και τις μελλοντικές εισαγωγές ΑΞΕ (Razin και Sadka, 2001).

Το μέγεθος των τοπικών αγορών και το επίπεδο ανάπτυξης τους, είναι αυτά που καθορίζουν μακροπρόθεσμα την προσέλκυση κεφαλαίων. Μέσω αυτών δημιουργείται το απαραίτητο πλαίσιο αύξησης του ρυθμού ανάπτυξης στις ανεπτυγμένες χώρες σε σχέση με τις αναπτυσσόμενες. Οι χώρες που γίνονται αποδέκτες των ροών κεφαλαίων διεθνώς στοχεύουν σε ένα υψηλό επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης. Για το λόγο αυτό εμπλουτίζουν τον τρόπο που μπορούν να γίνουν προσβάσιμες, αναθεωρώντας το πλαίσιο τους ώστε να εξασφαλίζει

οικονομική και χρηματοπιστωτική σταθερότητα (Casi, Resmini, 2010; Büthe, Milner, 2008; Ford, Rork, 2010; Homlong, Springler, 2010). Το επίπεδο και ο όγκος των ΑΞΕ παρουσιάζει άλλωστε ισχυρή συσχέτιση με την οικονομική ανάπτυξη της χώρας που πραγματοποιείται η έρευνα. Σε σχέση με την αύξηση του ΑΕΠ και οι ξένες επενδύσεις θα πρέπει να διεξάγονται σε όλες τις οικονομικές δραστηριότητες χωρίς να παραβιάζονται τα κρατικά περιουσιακά στοιχεία, οι κανόνες αντιμετώπισης μονοπωλιακής νομοθεσίας, ενισχύοντας την προστασία του περιβάλλοντος. (Rusu, 2000).

Οι απόψεις λοιπόν αυτές που αφορούν τη συσχέτιση της οικονομικής ανάπτυξης με τα ξένα κεφάλαια σε μία οικονομία αποσαφηνίζει τη σημασία τους στη χώρα υποδοχής, και τις διαφορετικές προσεγγίσεις που επιλέγουν οι ερευνητές, αλλά και τα διαφορετικά αποτελέσματα που προκύπτουν από την επιλογή ανάλογων μεταβλητών. Η βιβλιογραφική επισκόπηση αναδεικνύει λοιπόν ότι μεγάλος αριθμός επιστημονικών ερευνών έχει πραγματοποιηθεί, προκειμένου να αξιολογηθεί η σημασία και η επιρροή των ξένων κεφαλαίων αλλά το θέμα ακόμα και τώρα παραμένει σημείο αντιπαράθεσης και αντικρουόμενης επιχειρηματολογίας. Παρόλα αυτά σε όλες τις ερευνητικές μελέτες παρουσιάζονται αρκετά κοινά σημεία, ως προς την μεθοδολογία που ακολουθείται, των μεταβλητών που χρησιμοποιούνται και των ζητούμενων που εξετάζονται. Αρκετές είναι οι μελέτες που εμφανίζουν ισχυρή συσχέτιση μεταξύ των ΑΞΕ και της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας υποδοχής τους. Συνεπώς πάνω σε αντίστοιχα δεδομένα, μεταβλητές και μεθοδολογία θα πρέπει να στηριχθεί και η υπόψη εργασία, που αφορά τις ΑΞΕ και την οικονομική ανάπτυξη στη Ρωσία.

2.2 Η Τοποθέτηση της Ρωσίας ως προς την Οικονομία της και τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

2.2.1 Η Ομοσπονδία της Ρωσίας και η οικονομική της Πορεία

Η Ρωσία, της οποίας η επίσημη ονομασία είναι Ρωσική Ομοσπονδία, είναι μία χώρα που ανήκει στη Βόρεια Ευρασία. Ο πληθυσμός της ανέρχεται σε 146.748.590, κατατάσσοντας την ένατη σε πληθυσμό παγκοσμίως και επίσης η έκτασή της είναι 17.098.246 τ.χλμ, που καλύπτει περίπου το 15% του εδάφους που κατοικείται στον πλανήτη. Πρωτεύουσα είναι η πόλη της Μόσχας και επίσημο νόμισμα το ρούβλι. Το πολίτευμά της είναι η Ημιπροεδρική Δημοκρατία, με 85

κράτη στην ομοσπονδία. Ξεκινώντας από τα Βόρεια και Δυτικά ευρωπαϊκά της σύνορα συνορεύει με τις Νορβηγία, Φιλανδία, Λευκορωσία, Πολωνία, Ουκρανία, Γεωργία, Αζερμπαϊτζάν, Καζακστάν, Κίνα, Μογγολία, Β. Κορέα και θαλάσσια με την Ιαπωνία και τις ΗΠΑ μέσω του Βερύγγειου Πορθμού και της Αλάσκας. Η δημιουργία της ακολούθησε την κατάρρευση της ΕΣΣΔ το 1991 και έκτοτε έχουν επέλθει σημαντικές αλλαγές στην οικονομία της. Η πιο σημαντική ήταν η προσπάθεια της να μεταβεί από μία κλειστή οικονομία σε καθεστώς ελεύθερης αγοράς. Για τον παραπάνω λόγο οι περισσότερες επιχειρήσεις και η βιομηχανική παραγωγή της κατά τη δεκαετία του '90, ιδιωτικοποιήθηκε. Σε αυτό το μετασχηματισμό όμως δεν συμμετείχε η αμυντική βιομηχανία αλλά και εταιρίες που σχετίζονται με τον τομέα της ενέργειας (Rajabova, 2013), ορισμένες εξ αυτών μετοχοποιήθηκαν στα επόμενα έτη. Η Ρωσία λαμβάνοντας υπόψη τα γεωγραφικά κριτήρια εντάσσεται στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας (BS -10) συνυπολογίζοντας και πολιτιστικά, ιστορικά και οικονομικά κριτήρια, μαζί με τις υπόλοιπες χώρες που την απαρτίζουν αυτή την περιοχή, όπως είναι η Βουλγαρία, Γεωργία, Ρουμανία, Τουρκία, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Ελλάδα και Μολδαβία. Είναι μέλος του EBRD³ (ως οικονομία μετάβασης), της Κοινοπολιτείας Ανεξαρτήτων χωρών (CIS⁴ - 13), των BRICS⁵, της NBD - BRICS⁶, G8⁷ και G20, της συνεργασίας των χωρών της Μαύρης Θάλασσας (BSEC), και της Παρευξείνιας Τράπεζας (BSTDB). Λόγω της συνεχιζόμενης κατοχής της Κριμαίας, από την εισβολή του 2014, αλλά και της εισβολής σε νέα εδάφη στην Ουκρανία η αίτηση της Ρωσίας να ενταχθεί στον ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης - OECD⁸, απορρίφθηκε.

Η οικονομία της Ρωσίας τα τελευταία 5 χρόνια παρουσίασε μία υψηλή δυναμική κατά το 2017 και 2018, επιβραδύνθηκε κατά το 2019 και στη συνέχεια είχε αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης κατά το 2020. Η ανάπτυξη κατά το 2021 επανήλθε διαδραματίζοντας σε αυτό σημαντικό ρόλο οι ανατιμήσεις στις τιμές καυσίμων

³ EBRD: European Bank of Reconstruction and Development (Ευρωπαϊκή τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης)

⁴ CIS, Common Wealth of Independent States (Ρωσία, Αρμενία, Αζερμπαϊτζάν, Λευκορωσία, Καζακστάν, Κιργιζία, Μολδαβία, Τατζικιστάν, Ουζμπεκιστάν)

⁵ BRICS (Βραζιλία, Ρωσία, Κίνα, Ινδία, Νότιος Αφρική)

⁶ NBD BRICS, New Development Bank χωρών BRICS

⁷ G8 : Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ιαπωνία, Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ, Καναδάς, Ρωσία (δεν προσκαλείται σε συναντήσεις λόγω του Ρώσο-ουκρανικού πολέμου)

⁸ OECD: Organization for Economic Cooperation and Development

παγκοσμίως. Η πορεία της προς την οικονομική ανάπτυξη δεν παρουσίασε υψηλό ρυθμό. Για το 2021 το ΑΕΠ ανήλθε σε 4,1 τρις δολάρια και η οικονομική ανάπτυξη είχε ρυθμό -3,1 %, ενώ σε βάθος πενταετίας 0.8%, και το κατά κεφαλήν εισόδημα ανέρχεται σε 27.903 δολάρια. Η ανεργία παρουσίαζε ποσοστό 5,7% και ο πληθωρισμός άγγιξε το 3.4%. Η συνολικές εισροές κεφαλαίων που προέρχονται από ΑΞΕ ήταν 9,7 δις δολάρια⁹ (Heritage Foundation, 2022).

Κατόπιν μίας μακράς στρατιωτικής προπαρασκευής, η Ρωσία στις 24 Φεβρουαρίου 2022, εισέβαλε στην Ουκρανία, προκαλώντας σημαντικές κυρώσεις από το Δυτικό κόσμο. Η προσδοκία της Ρωσίας από τις παραπάνω ενέργειες, ήταν να αποσταθεροποιήσει και να ασκήσει επιρροή στην Ουκρανία. Οι κυρώσεις έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην Ρωσική Οικονομία. Το οικονομικό ρίσκο στην εγχώρια αγορά αυξάνεται όσο συνεχίζονται οι στρατιωτικές συγκρούσεις, ενώ αυξάνεται και το οικονομικό κόστος αλλά και το κόστος ανθρωπίνων απωλειών. Παρόλα αυτά, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι ο Πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν θα αντικατασταθεί. Αντιθέτως η εκτιμήσεις δείχνουν ότι η επιρροή και η δύναμή του αυξάνονται δημιουργώντας ένα αυταρχικό καθεστώς, που οικονομικά αυτό μεταφράζεται σε ενδυνάμωση των εσωτερικών δεσμών της οικονομίας, οδηγώντας την σε μερική απομόνωση από τον υπόλοιπο κόσμο. (The Economist, 2022).

Οι δραστηριότητες αυτές της Ρωσίας, επιδρούν στην μείωση της αγοραστικής δύναμης των επιχειρήσεων, καθώς ο δείκτης PMI¹⁰ συρρικνώθηκε αρκετά κατά τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο του 2022, αγγίζοντας ιστορικά χαμηλά όρια, όπως στην περίοδο του COVID το 2020. Οι οικονομικοί περιορισμοί επαναπροσανατολίζουν περίπου τα τρία τέταρτα, του τραπεζικού τομέα στη Ρωσία¹¹, με αρκετές τράπεζες να διακόπτουν την λειτουργία τους, υπό το δίκτυο SWIFT. Λόγω των περιορισμών που έχουν τεθεί στην κεντρική τράπεζα της Ρωσικής Ομοσπονδίας, επί του παρόντος το μισό των αποθεμάτων της χώρας διεθνώς έχει παγώσει. Οι διεθνείς χρηματοοικονομικές αγορές αλλά και ο τραπεζικός τομέας σταθεροποιήθηκε μετά το Μάρτιο, καθώς η ρευστότητα και η μεταβλητότητα που υπήρχε, ανάγκασε την Κεντρική Τράπεζα να αυξήσει τα

⁹ Τα στοιχεία προέρχονται από τα δεδομένα που παρέχονται από <https://www.heritage.org/index/country/russia>, που μελετά το Βαθμό Οικονομικής Ελευθερίας της Αγοράς στη Ρωσία.

¹⁰ PMI (Purchase Manager's Index), που αποτελεί μία ένδειξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας, τόσο στον τομέα της παραγωγής όσο και στην παροχή υπηρεσιών.

¹¹ Οι μετρήσεις αφορούν επί το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων

τραπεζικά επιτόκια από 9,5% σε 20%, να επιβληθεί έλεγχος κεφαλαίων (capital controls), περιορισμό επενδυτικής δραστηριότητας, παροχή ρευστότητας και διάφορα αντίστοιχα μέτρα. Οι παραπάνω ενέργειες είχαν ως αποτέλεσμα η ισοτιμία Ρούβλι έναντι του Δολαρίου να ξεπεράσει το επίπεδο πριν τον πόλεμο, επιτρέποντας την Κεντρική Τράπεζα της Ρωσικής Ομοσπονδίας να μειώσει τα επιτόκια περίπου κατά 11% (The World Bank, 2022).

2.2.1 Η Οικονομία της Ρωσίας και οι ΑΞΕ

Η μελέτη της συσχέτισης της οικονομίας της Ρωσική Ομοσπονδίας και των ΑΞΕ, έχει παρουσιαστεί με διάφορους τρόπους. Οι κύριες προσεγγίσεις που διατυπώνονται στην βιβλιογραφία είναι είτε μέσω της γεωγραφικής της θέσης, είτε μέσω των διαφόρων παγκόσμιων, περιφερειακών οργανισμών και ομάδων χωρών που συμμετέχει η ίδια. Μία σχετική προσέγγιση είναι και η μελέτη της οικονομικής ανάπτυξης υπό του πρίσματος της συμμετοχής της Ρωσία στην οικονομική ένωση BRICS. Όπως αναφέρουν και οι Gupta and Singh (2016), πραγματοποιώντας ελέγχους με μεταβλητές το ΑΕΠ με τις εισροές ΑΞΕ, ενώ για τις Βραζιλία, Ινδία, Κίνα διαπιστώθηκαν θετικές ή αρνητικές συσχετίσεις, μεταξύ των μεταβλητών, ακόμα και αμφίδρομα σε κάποιες περιπτώσεις, για την Ρωσία και την Νότιο Αφρική αυτό δεν διαπιστώθηκε. Συγκεκριμένα οι μεταβλητές ετήσιο ΑΕΠ και εισροές ΑΞΕ, διαπιστώθηκε ότι είναι απολύτως ανεξάρτητες μεταξύ τους και στις δύο κατευθύνσεις τις αμφίδρομης εξέτασης τους. Βέβαια εάν εξειδικευτούν οι τομείς που εξετάζεται η εισροές ΑΞΕ, τότε διαπιστώνεται ότι οι ΑΞΕ στους τομείς της ενέργειας και της εκμετάλλευσης φυσικών πόρων, δημιουργούν θετικό αποτύπωμα, και είναι οι τομείς που οι ξένοι επενδυτές συνήθως δραστηριοποιούνται (Singhanian and Gupta, 2011). Για τη Ρωσία υπάρχουν αρκετά μακροοικονομικά μεγέθη που επηρεάζουν τις ΑΞΕ, όπως η ανεργία, η διάθρωση των κεφαλαίων, το κόστος εργασίας και η ελευθερία της αγοράς. Και σε αυτή την περίπτωση οι κυρώσεις, από το δυτικό κόσμο, σε οικονομικό επίπεδο, σε σχέση με την επιθετική πολιτική που ασκεί η Ρωσία στην Ουκρανία, διαπιστώνεται ότι δημιουργούν επιπλέον δυσχέρειες στην απελευθέρωση της αγοράς και την ισχυρότερη αλληλεπίδραση της με εξωγενείς παράγοντες ανάπτυξης, όπως οι ΑΞΕ.

Μελετώντας την Ρωσική Ομοσπονδία μεμονωμένα, η επιρροή των ΑΞΕ στη Ρωσική οικονομία είναι μία μοναδική περίπτωση μελέτης για τους παρακάτω κυρίως λόγους: αφενός, διότι, αφορά μία οικονομία υπό μετάβαση και το μέγεθός της είναι αρκετά μεγάλο. Αφετέρου διότι έχει διαπιστωθεί ότι η χώρα, από την πτώση της ΕΣΣΔ και μετά δεν έχει κατορθώσει να προσελκύσει ιδιαίτερες ΑΞΕ (Laedyaeva και Linden, 2006). Η εισχώρηση ΑΞΕ στην ρωσική οικονομία είναι περιορισμένη κυρίως στο εμπόριο, στον τομέα τροφίμων, εστίασης, αναψυκτικών και στην καπνοβιομηχανία (Laedyaeva και Linden, 2006). Οι παραπάνω τομείς παρουσιάζουν μία μονοπωλιακή δομή ανταγωνισμού. Στην παραπάνω διαπίστωση τα εμπειρικά μοντέλα των Markusen and Venables (1999) και Barrios, Görg, and Strobl (2005) αναφέρουν ότι οι χαμηλές εισροές ΑΞΕ σε μία οικονομία, έχουν αρνητικά αποτελέσματα στην ανταγωνιστικότητα των εγχώριων επιχειρήσεων, από ότι στην αντίθετη περίπτωση.

Στο παραπάνω θεωρητικό πλαίσιο οι Laedyaeva και Linden (2006), πραγματοποιώντας μία εμπειρική μελέτη 8 ετών (1996 - 2004), σε περιοχές της Ρωσίας, διαπίστωσαν ότι η οικονομική ανάπτυξη βασίστηκε κυρίως σε εγχώριες επενδύσεις. Οι μεταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν περιείχαν δεδομένα του κατά κεφαλήν ποσού που αναλογεί από τις ΑΞΕ, την συσχέτιση των ΑΞΕ με την μεταφορά πιστώσεων από το εξωτερικό και τις επενδύσεις χαρτοφυλακίου, για την παραπάνω περίοδο. Τόσο οι ΑΞΕ όσο και οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου δεν φάνηκαν ιδιαίτερα σημαντικές για την ανάπτυξη της Ρωσικής οικονομίας καθώς παρουσίασαν μικρά ποσά και χωρίς σημαντική κατανομή στην βιομηχανική παραγωγή. Στο πλαίσιο αυτό επίσης οι εξαγωγές φυσικών πόρων δεν φάνηκαν να επηρεάζουν την βραχυπρόθεσμη ανάπτυξη ιδιαίτερα, αλλά αντιθέτως υπήρξαν σημαντικοί για τα μακροπρόθεσμα οικονομικά αποτελέσματα.

Λαμβάνοντας υπόψη τους Blomström et al (1994), και το γεγονός ότι η ρωσική οικονομία, βασίζεται στην παραγωγή υδρογονανθράκων, οι Laedyaeva και Linden (2006), επίσης διατυπώνουν την άποψη ότι οι περιοχές που έχουν ενεργειακή παραγωγή στη Ρωσία παρουσιάζουν καλύτερες οικονομικές αποδόσεις από τις υπόλοιπες και αυτό τις οδηγεί να διαχωρίζονται με αυτό το κριτήριο σε πλούσιες και σε περιοχές με χαμηλότερο εισόδημα. Οι περιοχές αυτές είναι που δέχονται και μεγαλύτερη ωφέλεια από εισροές κεφαλαίων μέσω ΑΞΕ. Συνεπώς η εγχώριες επενδύσεις στη Ρωσία, οδηγούν στην οικονομική ανάπτυξη τις εν λόγω

περιοχές, γεγονός που προσελκύει ΑΞΕ, δημιουργώντας πρόσθετη αξία και πλεονεκτήματα.

Η Ρωσία λοιπόν, δημιουργεί ένα ευνοϊκό περιβάλλον για τις ΑΞΕ, για τους εξής λόγους επί του παρόντος. Αποτελεί η ίδια μία αρκετά μεγάλη οικονομία και διαθέτει περιοχές με πλούσιους φυσικούς πόρους. Καθώς όμως δεν υπάρχει γεωγραφική και οικονομική ομοιομορφία, διαπιστώνεται ότι οι ΑΞΕ δεν είναι σταθερές. Όπως φαίνεται και στον πίνακα Α1 (World Bank, 2022), οι καθαρές εισροές, ως ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ, για την περίοδο 1992 - 2020, παρουσίασαν μία ομαλή αύξηση έως το 2007, φτάνοντας στο 4,5%, και στη συνέχεια μία γρήγορη πτώση στο 2,3%, το 2012. Στη συνέχεια και εν μέσω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, οι καθαρές εισροές, ως ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ, δεν είχαν σταθερότητα. Την περίοδο εκείνη η Ρωσία προσπάθησε να προσελκύσει ΑΞΕ, μειώνοντας την Γραφειοκρατία και τις διαδικασίες για μετανάστευση, ώστε εργατικό δυναμικό με δεξιότητες να εισέλθει στη χώρα (Rabayona, 2013). Δημιουργώντας επιπλέον κίνητρα για την ανάπτυξη της οικονομίας σταδιακά έως το 2012, η Ρωσία ανέπτυξε ένα φιλικό προς τις ΑΞΕ, οικονομικό περιβάλλον (Kuznetsov, 2012).

Από το 2012 και μετά η πτώση και αστάθεια που παρατηρείται οφείλεται κυρίως στους παρακάτω παράγοντες:

- Την παγκόσμια οικονομική κρίση που κλόνησε την διεθνή οικονομία.
- Την κρίση της πανδημίας COVID -19.
- Τις επιθετικές ενέργειες της Ρωσίας προς την Ουκρανία, τόσο με την εισβολή στην Κριμαία και την προσάρτησή της από το 2013 και μετά, αλλά και τον Ρώσο - Ουκρανικό πόλεμο από τον Φεβρουάριο του 2022, που οδήγησαν τη Δύση σε κυρώσεις με την απομάκρυνση αρκετών επενδυτικών σχημάτων και αναστολή λειτουργιών στη Ρωσική επικράτεια από αρκετές επιχειρήσεις δυτικών συμφερόντων.

Συνοπτικά μπορεί να ειπωθεί ότι οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις για την Ρωσική Οικονομία, ως ρυθμιστικός παράγοντας της οικονομικής ανάπτυξης, είναι ιδιαίτερης σημασίας (Valyaeva, Volkova & Melnikova, 2016). Η Ρωσία από το 2015 κυρίως έχει δημιουργήσει ένα αρκετά ελκυστικό επενδυτικό περιβάλλον, σε

διεθνές επίπεδο. Από το 1995 έως το 2000, το μέγεθος των ΑΞΕ σχεδόν διπλασιάστηκε, και η ανάπτυξη τους το 2005, άγγιξε την άνοδο κατά 290%, σε σχέση με το 2000 (Guseva και Mechik, 2020). Η οικονομική κρίση 2008- 2009 δημιούργησε ένα αντίστροφο αποτέλεσμα στην ανάπτυξη των ΑΞΕ στη Ρωσία, επιδρώντας αρνητικά σε αυτές. Παρόλα αυτά το 2010 οι ΑΞΕ άγγιξαν ξανά τα επίπεδα του 2005 και η δομή τους άλλαξε δραστικά. Διπλασιάστηκε το ύψος δανεισμού και η συνεισφορά κεφαλαίου μειώθηκε δραστικά (Ivanova et al., 2016), αναδεικνύοντας μία επενδυτική αβεβαιότητα. Στην περίοδο πριν τις κυρώσεις η κατάσταση αυτή βελτιώθηκε ελαφρώς και η ανάπτυξη των επενδύσεων αυξήθηκε κατά 103% σε σχέση με το 2013. Η επιβολή κυρώσεων όμως συνδυάστηκε με την δεύτερη κρίση και διαπιστώθηκε μεγάλη εκροή κεφαλαίων από τη Ρωσία. Η εκροή άγγιξε τα 10,2 δις δολάρια το 2016 και η εναλλασσόμενη μεταβολή συνεχίζεται έως σήμερα στο πλαίσιο του ευρύτερου ρευστού παγκόσμιου οικονομικού περιβάλλοντος.

Οι Guseva και Mechik, (2020), πραγματοποιώντας μία εμπειρική μελέτη στο παραπάνω πλαίσιο και συγκρίνοντάς την με αποτελέσματα από άλλες αναπτυσσόμενες οικονομίες, διαπίστωσαν ότι στη Ρωσική Οικονομία η σχέση των ΑΞΕ με την συναλλαγματική ισοτιμία δεν είναι σημαντική καθώς αυτή κυρίως εξαρτάται από την εγχώρια οικονομική σταθερότητα. Παρόλα αυτά ο πληθωρισμός συσχετίζεται αντιστρόφως ανάλογα με το επίπεδο των εισαγωγών. Επιπλέον στην παραπάνω έρευνα διατυπώθηκε η άποψη ότι δημιουργώντας ένα προγνωστικό μοντέλο για την περίοδο 2019 - 2024, η Ρωσία θα έχει εκροή επενδύσεων της τάξης του 77,5% και θα υπάρχει αδυναμία επενδυτικών ροών. Συγκρίνοντάς το αυτό με τα αποτελέσματα άλλων αναπτυσσόμενων οικονομιών, παρατηρείται ότι οι ΑΞΕ στη Ρωσία, εκφραζόμενες ως επί τοις εκατό ποσοστό του ΑΕΠ, είναι κάτω του μέσου όρου της συγκεκριμένης ομάδας χωρών. Επομένως η προσέλκυση ξένων επενδύσεων προϋποθέτει την τροποποίηση του οικονομικού περιβάλλοντος με πρακτικές που θα το βελτιώνουν και θα δημιουργούν συνθήκες υγιούς ανάπτυξης και ανταγωνισμού.

Διαπιστώνεται λοιπόν ότι ενώ είναι ευρέως αποδεκτό ότι οι ΑΞΕ έχουν θετική επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη μία χώρας, το παραπάνω δεν συνάδει με την προσέγγιση της οικονομίας της Ρωσίας. Οι ΑΞΕ στις περισσότερες περιπτώσεις διαπιστώνεται όχι έχουν μία αμφίδρομη θετική αλληλεξάρτηση με την

οικονομική ανάπτυξη, αλλά η δομή κυρίως της Ρωσικής οικονομίας δεν ευνοεί αντίστοιχα αποτελέσματα επί του παρόντος. Παρόλα αυτά, διαπιστώνεται περιθώριο περαιτέρω έρευνας. Η διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ ορισμένων διαθέσιμων μεταβλητών με τις ΑΞΕ στη Ρωσία, παραμένει αδιευκρίνιστη και η παρούσα εργασία έχει ως σκοπό στα επόμενα κεφάλαια να μελετήσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

3.1 Γενικά

Η γενική παραδοχή της παρούσας μελέτης είναι η διατύπωση της υπόθεσης ότι οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις σε μία χώρα αλληλεπιδρούν με μεγάλο εύρος των δραστηριοτήτων και συνθηκών που επικρατούν σε κάθε οικονομία και αγορά. Το οικονομικό περιβάλλον μίας χώρας περιλαμβάνει διαφορετικούς δρώντες που δραστηριοποιούνται εντός αυτού. Επομένως οι δρώντες αυτοί και οι μεταξύ τους αλληλεπιδράσεις, διαμορφώνουν το αντίστοιχο οικονομικό κλίμα. Η οικονομική δραστηριότητα λοιπόν, δεν αφορά μόνο τους επιχειρηματίες, είτε είναι αυτοί φυσικά πρόσωπα, είτε εταιρίες, αλλά επιπλέον την πολιτεία την κυβερνητική πολιτική, την στρατηγική της κάθε χώρας, τους θεσμούς, τις κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες που επικρατούν, ακόμα και την ατομική συμπεριφορά των πολιτών. Η αλληλεπίδραση των παραπάνω δημιουργεί και τις συνθήκες του οικονομικού περιβάλλοντος που διαμορφώνεται.

Ως βασικά χαρακτηριστικά του οικονομικού περιβάλλοντος, καταγράφονται η κυβερνητική σταθερότητα, η δυνατότητα υποστήριξης των επιχειρήσεων, η ύπαρξη επαρκούς και κατάλληλων δεξιοτήτων εργαζομένων και ανθρωπίνου δυναμικού γενικότερα, η διαφάνεια, η ποιότητα των υποδομών που ενισχύουν την επιχειρηματικότητα, αλλά και η ποιότητα της δημόσιας διοίκησης με μειωμένη γραφειοκρατία και ευελιξία. Σημαντικό παράγοντας που επιδρά στην οικονομική ζωή είναι το κοινωνικό επίπεδο, η ποιότητα παροχής κοινωνικών υπηρεσιών προς του πολίτες της κάθε χώρας (παιδεία, υγειονομική περίθαλψη, διασφαλισμένο επίπεδο διαβίωσης) αλλά και της προαγωγής της έρευνας, των αναπτυξιακών προγραμμάτων και της προώθησης της καινοτομίας. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι άμεσες ξένες επενδύσεις μπορούν να επηρεάσουν τις παραπάνω δραστηριότητες και τομείς της οικονομικής ζωής μίας χώρας, η παρούσα μελέτη θα εξετάσει τη

συσχέτιση που μπορεί να έχει η οικονομική ανάπτυξη στη Ρωσία με τις ΑΞΕ, διατυπώνοντας τα μεγέθη αυτά σε μετρήσιμες ποσότητες.

Όσο αφορά τις ΑΞΕ την παρούσα έρευνα την απασχόλησε ο δείκτης των καθαρών εισροών που προκύπτουν από αυτές στη Ρωσική οικονομία, αλλά και οι καθαρές εισροές ως ποσοστό του Εθνικού Ακαθάριστου Προϊόντος της χώρας. Σε σχέση με την ανάπτυξη της οικονομίας της Ομοσπονδίας της Ρωσίας δύο πάλι ενδεικτικοί δείκτες συμπεριλήφθησαν στην έρευνα. Ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ, αλλά και ο ρυθμός ανάπτυξης του κατά κεφαλήν εθνικού ακαθάριστου προϊόντος.

3.2 Μεθοδολογία Έρευνας - Γραμμική Παλινδρόμηση (Απλή - Simple Linear Regression)

Η γραμμική παλινδρόμηση είναι το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε στην εργασία μας ώστε να απεικονισθεί η σχέση μεταξύ των μεταβλητών που υιοθετήθηκαν. Στην απλή γραμμική παλινδρόμηση εξετάζεται η σχέση μίας εξαρτημένης μεταβλητής σε σχέση με μία ή περισσότερες ανεξάρτητες, μη επεξηγηματικές μεταβλητές. Οι μεταβλητές δεν προέρχονται από μία τυχαία κατανομή αλλά από ένα σύνολο με δείγμα τιμών. Το απλούστερο ερμηνευτικό μοντέλο που μπορεί να ερμηνεύσει μια σχέση όπως αυτή είναι η απλή γραμμική παλινδρόμηση. Σύμφωνα με το μοντέλο της απλής γραμμικής παλινδρόμησης θεωρείται ότι η μεταβλητή X_i (ανεξάρτητη μεταβλητή) με την μεταβλητή Y_i (εξαρτημένη μεταβλητή) σχετίζεται με την παρακάτω σχέση:

$$Y_i = b + b X_i + \varepsilon \quad 0 \leq i = 1, 2, \dots, n$$

Η σχέση αυτή βοηθάει ώστε έχοντας τις τιμές της ανεξάρτητης μεταβλητής να προβλέψουμε τις τιμές της εξαρτημένης μεταβλητής (X, Y).

Κύριο ζητούμενο λοιπόν σε αυτή την περίπτωση είναι η διερεύνηση της υπάρχουσας σχέσης μεταξύ των δύο μεταβλητών X και Y . Το πρόβλημα γενικά διατυπώνεται με τον παρακάτω τρόπο: Από ένα πληθυσμό (ο οποίος θεωρητικά είναι άπειρος) λαμβάνουμε ένα δείγμα μεγέθους " n " και εξετάζουμε τη σχέση τιμών που δημιουργούν τα ζευγάρια (X_1 με Y_1), (X_2 με Y_2),..., (X_n με Y_n). Από αυτή την ενέργεια αναζητάμε να διερευνήσουμε ποια είναι πραγματικά η σχέση μεταξύ X και Y . Πλέον των παραπάνω θεωρούμε τα εξής:

- Η μεταβλητή X , η οποία είναι η ανεξάρτητη μεταβλητή της σχέσης και είναι επεξηγηματική μεταβλητή, δεν είναι τυχαία.
- Η μεταβλητή Y , η οποία είναι η εξαρτημένη μεταβλητή της σχέσης, (ή μεταβλητή απόκρισης), λαμβάνεται υπόψη ως τυχαία μεταβλητή.

Προκειμένου να εξακριβωθεί λοιπόν η σχέση που υπάρχει μεταξύ των μεταβλητών ακολουθείται η μεθοδολογία με τα παρακάτω βήματα. Η πρώτη ενέργεια που εκτελείται είναι η δημιουργία μίας γραφικής παράστασης δεδομένων που θα δημιουργήσει μία αρχική εικόνα της σχέσης μεταξύ των μεταβλητών. Χρησιμοποιείται το ορθογώνιο σύστημα συντεταγμένων και στον άξονα X , σημειώνονται οι τιμές της μεταβλητής που έχει καθοριστεί ότι είναι η ανεξάρτητη. Στον άξονα Y αντίστοιχα σημειώνονται οι τιμές της μεταβλητής που έχει καθοριστεί ως εξαρτημένης. Στη συνέχεια τοποθετούνται τα ζεύγη των παρατηρήσεων και σχηματίζεται ένα πλήθος από σημεία το οποίο ονομάζεται ως νέφος σημείων (Point Cloud), ή αλλιώς διάγραμμα διασποράς (Scatter Plot). Με αυτό το βήμα επιχειρείται να δοθεί μία επεξήγηση στις μεταβολές που παρουσιάζει η εξαρτημένη μεταβλητή. Αυτό γίνεται διότι εκτιμάται ότι η ανεξάρτητη μεταβλητή επιδρά στην εξαρτημένη. Επομένως αυτή είναι η διαδικασία ώστε να ερμηνευτεί ο τρόπος που μεταβάλλεται η εξαρτημένη μεταβλητή. Η πιο απλή σχέση που συνδέει αυτές τις δύο μεταβλητές είναι η γραμμική. Αυτή είναι και η περίπτωση που θα μελετηθεί στην παρούσα εργασία και αυτό διότι αρκετές μορφές σχέσεων μπορούν να αναχθούν σε γραμμικές, εφόσον υποστούν κατάλληλους μετασχηματισμούς.

Στο πρώτο βήμα της γραμμικής παλινδρόμησης ο σκοπός είναι όπως ειπώθηκε προηγουμένως να κατασκευαστεί το διάγραμμα διασποράς. Στη συνέχεια, η ενέργεια που ακολουθεί είναι, ο υπολογισμός του συντελεστή συσχέτισης. Ως συντελεστής συσχέτισης ορίζεται η μέτρηση της έντασης της συσχέτισης των μεταβλητών. Σε ότι αφορά τη γραμμική συσχέτιση ο συντελεστής καλείται γραμμικός συντελεστής συσχέτισης και συμβολίζεται με το ελληνικό γράμμα " ρ ", ενώ η εκτίμησή του συχνά τη συναντάμε με το γράμμα " r ". Η τιμή του υπολογίζεται από την παρακάτω αριθμητική εξίσωση:

$$r = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{[\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2][\sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2]}} = \frac{n \sum_{i=1}^n xy - \sum_{i=1}^n x \sum_{i=1}^n y}{\sqrt{[n \sum_{i=1}^n x^2 - (\sum_{i=1}^n x)^2](\sum_{i=1}^n y)^2}} = \frac{\text{cov}(X, Y)}{\sigma_x \sigma_y}$$

$$\text{cov}(X, Y) = E(X - \bar{X})(Y - \bar{Y}) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y}) = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n xy - \bar{x}\bar{y}$$

Και καλείται συνδιακύμανση των δυο μεταβλητών.

Η συνδιακύμανση, εξετάζει την συνδιασπορά των δύο μεταβλητών στο ορθογώνιο σύστημα συντεταγμένων που τοποθετήθηκαν. Όταν η τιμή της είναι θετικός αριθμός, τότε σημαίνει ότι η συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών είναι θετική, μεταβάλλονται δηλαδή με ομόρροπη φορά. Στην περίπτωση που η συνδιακύμανση είναι αρνητικός αριθμός μεταβάλλονται δηλαδή με αντίρροπη φορά. Η τρίτη περίπτωση αφορά την συνδιακύμανση να είναι ίση με το μηδέν. Στην περίπτωση αυτή οι δύο μεταβλητές μεταξύ τους δεν είναι συσχετισμένες γραμμικά. Η συνδιασπορά είναι μία τιμή που εξαρτάται από τις τιμές των δύο μεταβλητών που εξετάζονται, και είναι ίση με το γινόμενό τους. Η γραμμική συσχέτιση όμως δεν μπορεί να εκφραστεί απόλυτα από αυτήν και ούτε να διαπιστωθεί ο βαθμός της γραμμικότητας αλλά και ούτε να χρησιμοποιείται για την σύγκριση του βαθμού γραμμικότητας διαφορετικής κατανομής. Για τους παραπάνω λόγους χρησιμοποιείται ο γραμμικός συντελεστής συσχέτισης (linear correlation coefficient), που είναι η καθαρός αριθμός. Οι ιδιότητες του αριθμού αυτού είναι οι παρακάτω:

1. Ο συντελεστής συσχέτισης λαμβάνει το ίδιο πρόσημο με την συνδιασπορά.
2. Οι τιμές του κυμαίνονται μεταξύ του -1 και του 1
3. Στην περίπτωση που λαμβάνει τιμές $\rho = 1$ ή $\rho = -1$, τότε υφίσταται τέλεια γραμμική συσχέτιση η οποία είναι αντίστοιχα θετική ή αρνητική.
4. Είναι καθαρός αριθμός (απόλυτη τιμή)

5. Όταν υπάρχει $\rho = 0$, τότε οι μεταβλητές γραμμικά δεν είναι συσχετισμένες. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να επεκταθεί η διερεύνηση και να διαπιστωθεί οποιαδήποτε άλλη σχέση μεταξύ τους. επιπλέον ισχύουν τα εξής:

- Για $\rho \leq 0.30$, δεν υπάρχει γραμμική συσχέτιση
- Για $0.30 < \rho < 0.5$, η γραμμική συσχέτιση είναι ασθενής
- Για $0.50 \leq \rho \leq 0.70$, η γραμμική συσχέτιση είναι μέτρια
- Για $0.70 < \rho \leq 0.80$, η γραμμική συσχέτιση είναι ισχυρή
- Για $\rho > 0.80$, η γραμμική συσχέτιση είναι πολύ ισχυρή
- Για $\rho = 1$, η γραμμική συσχέτιση είναι τέλεια.

Τα συνοπτικά αποτελέσματα από τη διασπορά στην απλή γραμμική παλινδρόμηση, διατυπώνεται μέσω του πίνακα ανάλυσης ANOVA (Analysis of Variation), όπως παρακάτω:

<i>Model</i>	<i>SS</i>	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig. (p-value)</i>
<i>Regression</i>	$SSR = \sum_{i=1}^n (\hat{Y}_i - \bar{Y})^2$	1	$MSR = SSR$	$\frac{MSR}{MSE}$	$1 - F_{F_{1,n-2}}\left(\frac{MSR}{MSE}\right)$
<i>Residuals</i>	$SSE = \sum_{i=1}^n (Y_i - \hat{Y}_i)^2$	$n-2$	$MSE = \frac{SSE}{n-2} = S^2$		
<i>Total</i>	$SST = \sum_{i=1}^n (Y_i - \bar{Y})^2$	$n-1$			

Οι τρεις σημαντικότεροι έλεγχοι που γίνονται κατά την απλή γραμμική παλινδρόμηση είναι οι παρακάτω:

α. Το ποσοστό μεταβλητότητας που ερμηνεύει το μοντέλο (R^2), ώστε να διαπιστωθεί εάν το μοντέλο είναι ικανοποιητικό ώστε να ερμηνεύει το μεγαλύτερο ποσοστό της παρατηρούμενης μεταβλητότητας (υψηλό ποσοστό σημαίνει υψηλή ερμηνεία). Η μεταβλητότητα σημαίνει ότι η υψηλή τιμή μπορεί να μεταβληθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα, οπότε υπάρχει υψηλός κίνδυνος να υφίσταται ουσιώδης απόκλιση από τη μέση τιμή.

β. Η σημαντικότητα του μοντέλου "a" μέσω της τιμής p - value (η οποία θα πρέπει να είναι $\alpha < 0,05$, για την περίπτωση που ο βαθμός εμπιστοσύνης είναι 95%),

γ. Ο συντελεστής συσχέτισης ρ (όπως αναλύθηκε παραπάνω).

Η μεθοδολογία της απλής γραμμικής παλινδρόμησης, σχηματικά περιγράφεται στο ακόλουθο διάγραμμα το οποίο παρουσιάζει το σύνολο των βημάτων, από την αρχή μέχρι το τέλος της διαδικασίας.

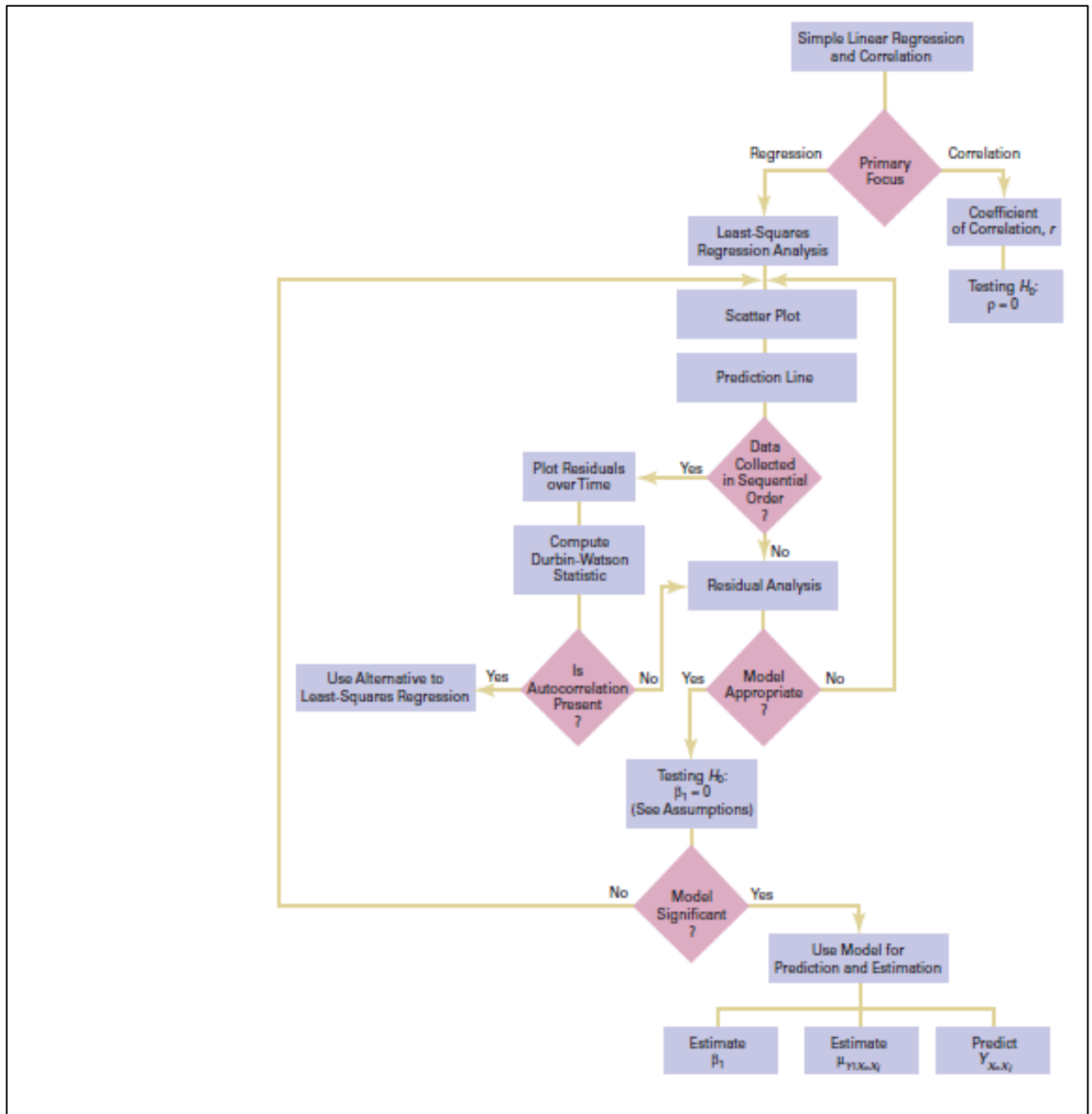

Figure 3.1: Απλή Γραμμική Παλινδρόμηση

(Basic Business Statistics – Berenson et all, 2020).

3.3 Ανάλυση Δεδομένων

3.3.1 Οι εισροές ΑΞΕ στη Ρωσία (Οι καθαρές Εισροές και οι καθαρές εισροές ως ποσοστό του ΑΕΠ)

Η ύπαρξη κεφαλαίων αποτελεί ένα ζωτικής σημασίας συστατικό για την οικονομική ανάπτυξη, αφού οι περισσότερες οικονομίες συνήθως δεν διαθέτουν την απαραίτητη ρευστότητα από εσωτερικές πηγές. Οπότε στρέφονται σε ξένους επενδυτές. Οι ΑΞΕ, όπως ειπώθηκε, είναι μία χαρακτηριστική οδός σε μία οικονομία που δεν μπορεί να έχει την δυνατότητα ανάπτυξης από μόνη της. Οι ΑΞΕ έχουν ως στόχο άλλωστε την επένδυση κυρίως στην παραγωγική διαδικασία σε μία άλλη χώρα. Η καθαρές εισροές των ΑΞΕ ορίζονται ως η συνολική αξία των επενδύσεων που γίνονται από ξένες εταιρίες. Όταν αναφερόμαστε σε επενδύσεις εννοούνται δηλαδή όλα τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις του επενδυτή, που έρχονται στο εσωτερικό της χώρας μέσω των δραστηριοτήτων που αναπτύσσει στην οικονομία που δραστηριοποιείται η επένδυση. Σε μία πιο λεπτομερή ανάλυση τα παραπάνω στοιχεία περιέχουν το σύνολο του κεφαλαίου, της επιστροφής των κερδών, λοιπού μεσοπρόθεσμου κεφαλαίου, αλλά και μακροπρόθεσμου κεφαλαίου, εξοπλισμός, εγκαταστάσεις και άλλα περιουσιακά στοιχεία όπως αυτά εμφανίζονται στον ισολογισμό και τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της εταιρείας. Σε αυτά περιλαμβάνονται και όλες οι υποχρεώσεις, όπως φορολογία, έξοδα, μισθοί κλπ που αφαιρούνται από τις συνολικές εισροές. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι οι καθαρές εισροές των ΑΞΕ σε μία χώρα αποτελούν το καθαρό οικονομικό κέρδος που αποτυπώνεται στην εθνική οικονομία και μπορεί να υπολογιστεί.

Όσο αφορά τις καθαρές εισροές ως ποσοστό του ΑΕΠ αναφέρεται στην εξέταση της συμμετοχής των καθαρών εισροών των ΑΞΕ στο σύνολο του ΑΕΠ μίας χώρας. Με αυτό τον τρόπο διαπιστώνεται πόσο η ανάπτυξη του ΑΕΠ εξαρτάται από τις ΑΞΕ, και πόσο από άλλους παράγοντες. Παρόλα αυτά υψηλή συμμετοχή των ΑΞΕ στο ΑΕΠ δεν σημαίνει και αύξηση του ΑΕΠ και ανάπτυξη της οικονομίας και αυτό είναι ένα από τα ζητούμενα που θα διερευνηθούν στην παρούσα εργασία για τη Ρωσία.

3.3.2 Η Πορεία του Ρυθμού Ανάπτυξης στην Ομοσπονδία της Ρωσίας

Σχετικά με την οικονομική ανάπτυξη στη Ρωσία οι πιο κατάλληλοι δείκτες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν είναι κυρίως ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης του Εθνικού Ακαθάριστου Προϊόντος (ΑΕΠ), (Annual percentage of Gross Domestic Product - GPD) αλλά και επίσης η ετήσια τιμή του ΑΕΠ σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία και τιμές που κοινοποιούνται από την Παγκόσμια Τράπεζα. Οι τιμές που λαμβάνονται από το φορέα αυτό, λαμβάνονται υπόψη διότι είναι αντιπροσωπευτικοί όσο αφορά την εθνική οικονομία μίας χώρας. Το Εθνικό Ακαθάριστο Προϊόν μίας χώρας είναι άλλωστε το σύνολο της νομισματικής ή εμπορικής αξίας όλων των ολοκληρωμένων αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται εντός της εθνικής οικονομίας για ένα οικονομικό έτος. Καταμετρά την εγχώρια παραγωγή και συχνά αποτελεί μία ένδειξη μίας υγιούς εθνικής οικονομίας.

Ένας άλλος ενδιαφέρον δείκτης που μπορεί να ανάδειξη την απόδοση της εθνικής οικονομίας και την ανάπτυξή της είναι και η μελέτη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Ο δείκτης αυτός είναι μία οικονομική μέτρηση που καταμερίζει το ΑΕΠ για κάθε κάτοικο μίας χώρας και προκύπτει εάν διαιρεθεί με τον πληθυσμό της. Μέσω αυτής μπορεί να διαπιστωθεί η ευμάρεια του πληθυσμού, σε σχέση με την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και συχνά χρησιμοποιείται για να συγκρίνονται οι χώρες μεταξύ τους. Επομένως και για την περίπτωση της Ρωσίας μπορεί να διαπιστωθεί πόση εθνική παραγωγή αποδίδεται σε κάθε Ρώσο πολίτη, δηλαδή τι εθνικός πλούτος του αναλογεί.

3.4 Επεξεργασία Δεδομένων Δείγματος

Από τα παραπάνω και λαμβάνοντας υπόψη τόσο την μεθοδολογία έρευνας όσο και τα διαθέσιμα δεδομένα, αλλά και το σκοπό της εργασίας. θα πραγματοποιηθεί μία μελέτη όσο αφορά την γραμμική συσχέτιση μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης στην Ρωσία και τις ΑΞΕ ως μετρήσιμες ποσότητες. Το ρόλο των εξαρτημένων μεταβλητών θα έχουν οι δείκτες των Ετήσιας Τιμής ΑΕΠ και Ετήσιου Ρυθμού Ανάπτυξης ΑΕΠ, για τη χώρα της Ρωσίας. Ως ανεξάρτητες μεταβλητές θα ληφθούν σε κάθε μέτρηση που θα πραγματοποιηθεί οι καθαρές εισροές ΑΞΕ για τη Ρωσία και το ποσοστό συμμετοχής των ΑΞΕ στο ΑΕΠ της

Ρωσικής οικονομίας. Όσο αφορά την περίοδο εξέτασης για τις τιμές του ΑΕΠ, και για τους δύο δείκτες, είναι διαθέσιμες από το έτος 1990 έως το 2020. Για την περίπτωση των καθαρών εισροών ΑΞΕ, για τους δύο δείκτες, είναι διαθέσιμα δεδομένα από το 1992 έως 2021. Για λόγο ομοιογένειας της έρευνας οι μετρήσεις θα πραγματοποιηθούν για τη χρονική περίοδο 1992 - 2020. Τα δεδομένα για όλους τους δείκτες αντλήθηκαν από την Παγκόσμια Τράπεζα. Η διαθεσιμότητα των δεδομένων είναι χρονικά προσαρμοσμένη στην αλλαγή πορείας της Ρωσικής οικονομίας, από κλειστή που ήταν κατά το προηγούμενο καθεστώς, ως απόγονος της πρώην ΕΣΣΔ, σε ελεύθερη οικονομία της αγοράς. Εξυπηρετεί λοιπόν την οπτική γωνία της έρευνας που πραγματοποιήθηκε καθώς το γεγονός ότι η Ρωσία είναι μία οικονομία υπό μετάβαση, αποτελεί ένα βασικό και θεμελιώδες αυτήν την στιγμή χαρακτηριστικό της.

Σύμφωνα με τον Keller (2009), η εξέταση της γραμμικής συσχέτισης μεταξύ δύο μεταβλητών, δεν οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υφίσταται σχέση αιτιατού με αιτίας. Δηλαδή η συσχέτιση δύο μεταβλητών δεν σημαίνει ότι η μία επηρεάζει την άλλη ή αμφίδρομα. Διαπιστώνεται μόνο μία μαθηματική σχέση μεταξύ τους, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε κάποια συμπεράσματα αξιολογικά, ανάλογα και με την ποιοτική ερμηνεία και αξιολόγηση που θα πραγματοποιηθεί. Τα αριθμητικά δεδομένα, Πίνακες και διαγράμματα, από την απλή γραμμική συσχέτιση που πραγματοποιήθηκε της οικονομικής ανάπτυξης με τις ΑΞΕ, προέκυψαν με την εφαρμογή του λογισμικού STATA/IC 1.7.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Σε αυτή την ενότητα θα παρουσιαστούν τα αριθμητικά αποτελέσματα, που προέκυψαν από τη στατιστική επεξεργασία, μέσω της μεθόδου της απλής γραμμικής παλινδρόμησης, της οικονομικής ανάπτυξης με της μεταβλητές που αναδείχθηκαν από την υφιστάμενη έρευνα για τις ΑΞΕ στην Ρωσική Οικονομία, όπως αναλύθηκε στο αντίστοιχο κεφάλαιο.

α. Η εξέταση της γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του Ετήσιου Ρυθμού Ανάπτυξης του ΑΕΠ, της Ρωσίας με τις Ετήσιες Καθαρές Εισροές από ΑΞΕ για τα έτη 1992 - 2020.

β. Η εξέταση της γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του Ετήσιου Ρυθμού Ανάπτυξης του ΑΕΠ, της Ρωσίας με τις Ετήσιες Καθαρές Εισροές από ΑΞΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ για τα έτη 1992 - 2020.

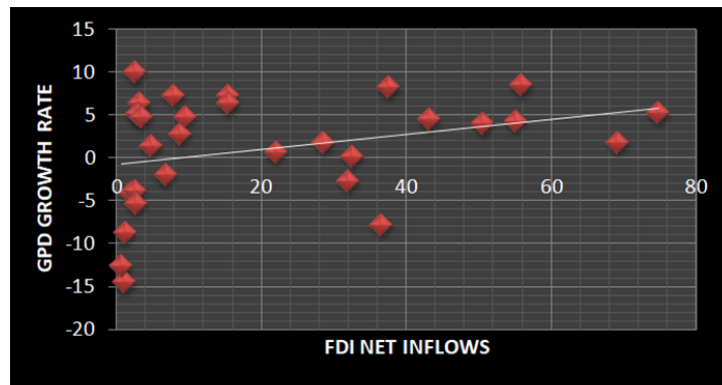
γ. Η εξέταση της γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του Ετήσιου Ρυθμού Ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, της Ρωσίας με τις Ετήσιες Καθαρές Εισροές από ΑΞΕ για τα έτη 1992 - 2020.

δ. Η εξέταση της γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του Ετήσιου Ρυθμού Ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, της Ρωσίας με τις Ετήσιες Καθαρές Εισροές από ΑΞΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ, για τα έτη 1992 - 2020.

ε. Η ποιοτική ανάλυση των ΑΞΕ, πως έχουν εξελιχθεί από το 2010 και έπειτα, ο καταμερισμός τους τόσο ανά γεωγραφική περιοχή και από πού ποιες χώρες προέρχονται. Επιπλέον στην ανάλυση επισημαίνεται σε ποιους τομείς της Ρωσικής οικονομίας παρουσιάζονται οι περισσότερες επενδύσεις, ως ποσοστό επί του συνόλου ανά περιοχή,

Λοιπά στατιστικά αποτελέσματα που προέκυψαν από την εκτέλεση της γραμμικής παλινδρόμησης παρουσιάζονται στο Παράρτημα "B".

4.1 Η Συσχέτιση του Ρυθμού Ανάπτυξης (% GDP Growth Rate) με τις καθαρές εισροές ΑΞΕ (FDI Net Inflows)

Διάγραμμα 4.1 (Διάγραμμα Διασποράς Y = GDP GROWTH RATE, X = FDI NET INFLOWS)

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,308114558000513
R Τετράγωνο	0,0949345808518518
Προσαρμοσμένο R ²	0,0614136394019204
Τυπικό σφάλμα	6,16285262224853
Μέγεθος δείγματος	29

Πίνακας 4.1.1 (Στατιστικά Παλινδρόμησης Y = GDP GROWTH RATE, X = FDI NET INFLOWS)

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ (ANOVA)					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	107,56520126	107,565201	2,83209769014545	0,1039279549900
Υπόλοιπο	27	1025,4803159	37,980752		
Σύνολο	28	1133,0455172			

Πίνακας 4.1.2 (Ανάλυση Διακύμανσης Y = GDP GROWTH RATE, X = FDI NET INFLOWS)

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή X	-0,71932500	1,601280020	-0,44921	0,65685911	-4,00488018	2,56623016
	0,086828872	0,051595288	1,682883	0,10392795	-0,01903591	0,19269366

Πίνακας 4.1.3 (Ανάλυση Συντελεστών, Y = GDP GROWTH RATE, X = FDI NET INFLOWS)

Κατά την μελέτη συσχέτισης του ρυθμού ανάπτυξης του ΑΕΠ, με τις καθαρές εισροές των ΑΞΕ στη Ρωσία, εκτελέστηκε απλή γραμμική παλινδρόμηση. Τα αποτελέσματα τα οποία κατεγράφησαν στον συγκεκριμένο έλεγχο αφορούν την εξαρτημένη μεταβλητή GDP GROWTH RATE και την ανεξάρτητη μεταβλητή FDI

NET INFLOWS. Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται από τους πίνακες/διάγραμμα 4.1 και 4.1.1 - 4.1.3.

Από τα παραπάνω αποτελέσματα παρατηρούμε τις επιμέρους μετρήσεις που μας ενδιαφέρουν για την υπόψη συσχέτιση. Καταρχήν το R^2 λαμβάνει μία αρκετά μικρή τιμή (0,094). Το ποσοστό μεταβλητότητας που ερμηνεύει το μοντέλο είναι αρκετά χαμηλό. Η προσαρμογή του R^2 ερμηνεύεται ότι στο μοντέλο πιθανόν να μην ταιριάζουν οι εκτιμήσεις του στην πραγματική μεταβλητή. Επομένως η τιμή του δεν είναι αρκετά ικανοποιητική ώστε αυτό να οδηγήσει στην ερμηνεία του μεγαλύτερου μέρους της παρατηρούμενης μεταβλητότητας.

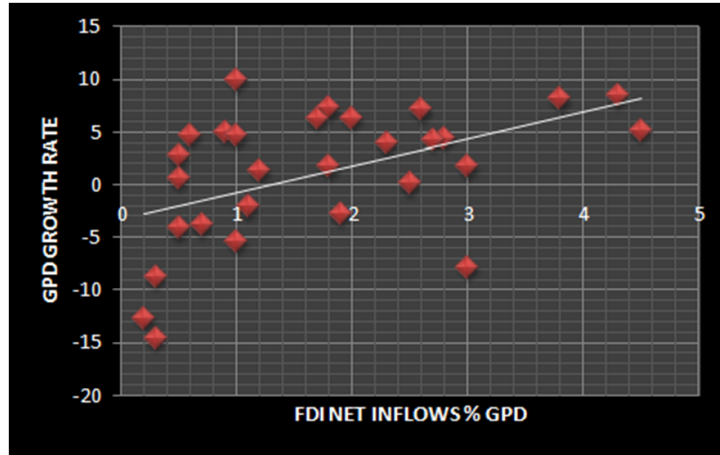
Επιπλέον παρατηρώντας τον συντελεστή συσχέτισης ρ η τιμή του είναι 0,308. Η γραμμική συσχέτιση σε αυτή την περίπτωση λαμβάνεται υπόψη ως ασθενής. Ο τελευταίος έλεγχος της γραμμικής συσχέτισης που πραγματοποιήθηκε για τις δύο αυτές μεταβλητές αφορά τη σημαντικότητα του μοντέλου, από το έλεγχο της τιμής του p -value. Σε επίπεδο σημαντικότητας 95%, όπου το $\alpha=0,05$, το p - value = 0,1039 > 0,05. Επομένως το μοντέλο δεν είναι στατιστικά σημαντικό.

Λαμβάνοντας υπόψη όλες τους παραπάνω ελέγχους το μοντέλο που παράγεται από την γραμμική παλινδρόμηση που έγινε ώστε να συσχετιστεί γραμμικά ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ (% GDP GROWTH RATE) με τις καθαρές εισροές (FDI Net Inflows) λαμβάνει τη μορφή:

$$\% \text{ GDP Growth Rate} = -0,719 + 0,0868 \times (\text{FDI NET INFLOWS}),$$

Για το b_0 δηλαδή, σταθερό, η αύξηση των καθαρών εισροών των ΑΞΕ κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει θετικά το ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ 0,0868 εκατομμύρια δολάρια Αμερικής (USD)

4.2 Η συσχέτιση του Ρυθμού Ανάπτυξης (% GDP Growth Rate) με τις εισροές ΑΞΕ ως Ποσοστό του ΑΕΠ (Net Inflows % of GDP)

Διάγραμμα 4.2 (Διάγραμμα Διασποράς Y = GDP GROWTH RATE, X = FDI NET INFL. % GDP)

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,485037063
R Τετράγωνο	0,235260952
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,206937284
Τυπικό σφάλμα	5,664980632
Μέγεθος δείγματος	29

Πίνακας 4.2.1 (Στατιστικά Παλινδρόμησης Y = GDP GROWTH RATE, X = FDI NET INFL. % GDP)

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ (ANOVA)					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	266,5613672	266,5613672	8,306161068	0,007656525
Υπόλοιπο	27	866,4841501	32,09200556		
Σύνολο	28	1133,045517			

Πίνακας 4.2.2 (Ανάλυση Διακύμανσης Y = GDP GROWTH RATE, X = FDI NET INFL. % GDP)

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	-3,225122	1,851354703	-1,7420	0,09	-7,0237881	0,57354391
X	2,523572259	0,874851241	2,8820	0,007	0,726310805	4,316403713

Πίνακας 4.2.3 (Ανάλυση Συντελεστών, Y = GDP GROWTH RATE, X = FDI NET INFL. % GDP)

Κατά την μελέτη συσχέτισης του ρυθμού ανάπτυξης του ΑΕΠ, με τις καθαρές εισροές των ΑΞΕ στη Ρωσία, ως ποσοστό του ΑΕΠ, εκτελέστηκε απλή γραμμική παλινδρόμηση. Τα αποτελέσματα τα οποία κατεγράφησαν στον

συγκεκριμένο έλεγχο αφορούν την εξαρτημένη μεταβλητή GPD GROWTH RATE και την ανεξάρτητη μεταβλητή FDI NET INFLOWS % GPD. Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται από τους πίνακες/διάγραμμα 4.2 και 4.2.1 - 4.2.3.

Από τα παραπάνω αποτελέσματα παρατηρούμε τις επιμέρους μετρήσεις που μας ενδιαφέρουν για την υπόψη συσχέτιση. Καταρχήν το R^2 λαμβάνει μία μικρή τιμή (0,235). Το ποσοστό μεταβλητότητας που ερμηνεύει το μοντέλο είναι αρκετά χαμηλό. Η προσαρμογή του R^2 ερμηνεύεται ότι στο μοντέλο πιθανόν να μην ταιριάζουν οι εκτιμήσεις του στην πραγματική μεταβλητή. Επομένως ενδεχομένως η τιμή του να μην είναι αρκετά ικανοποιητική ώστε αυτό να οδηγήσει στην ερμηνεία του μεγαλύτερου μέρους της παρατηρούμενης μεταβλητότητας.

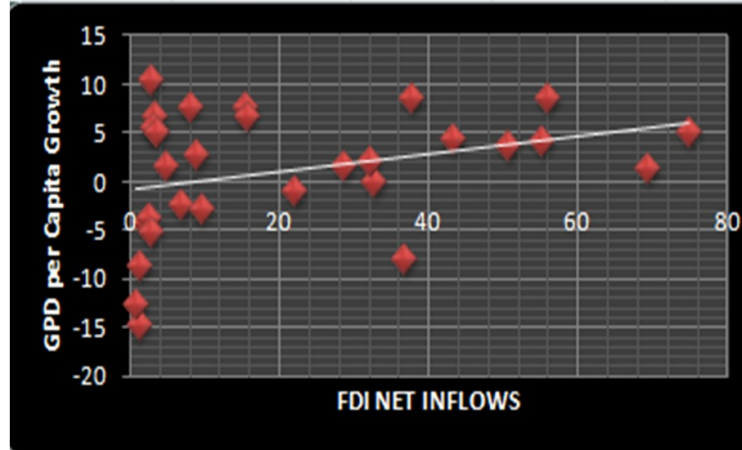
Επιπλέον παρατηρώντας τον συντελεστή συσχέτισης ρ η τιμή του είναι 0,485. Η γραμμική συσχέτιση σε αυτή την περίπτωση λαμβάνεται υπόψη ως μέτρια. Ο τελευταίος έλεγχος της γραμμικής συσχέτισης που πραγματοποιήθηκε για τις δύο αυτές μεταβλητές αφορά τη σημαντικότητα του μοντέλου, από το έλεγχο της τιμής του p -value. Σε επίπεδο σημαντικότητας 95%, όπου το $\alpha=0,05$, το p - value = 0,007 < 0,05. Επομένως το μοντέλο είναι στατιστικά σημαντικό.

Λαμβάνοντας υπόψη όλες τους παραπάνω ελέγχους το μοντέλο που παράγεται από την γραμμική παλινδρόμηση που έγινε ώστε να συσχετιστεί γραμμικά ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ (% GPD GROWTH RATE) με τις καθαρές εισροές ως ποσοστό του ΑΕΠ(FDI Net Inflows % GPD) λαμβάνει τη μορφή:

$$\% \text{ GDP Growth Rate} = -3,225 + 2,5235 \times (\text{FDI NET INFLOWS}\% \text{GPD}),$$

Για το b_0 δηλαδή, σταθερό, η αύξηση του ποσοστού των καθαρών εισροών των ΑΞΕ, στο ΑΕΠ κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει θετικά το ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ 2,523 μονάδες (USD).

4.3 Η συσχέτιση του Ρυθμού Ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ (% GDP per Capita Growth Rate) με τις καθαρές εισροές ΑΞΕ (FDI Net Inflows)

Διάγραμμα 4.3 (Διάγραμμα Διασποράς $Y = \text{GDP per capita GROWTH}$, $X = \text{FDI NET INFL}$)

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,322439747
R Τετράγωνο	0,10396739
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,070780997
Τυπικό σφάλμα	6,213851964
Μέγεθος δείγματος	29

Πίνακας 4.3.1 (Στατιστικά Παλινδρόμησης $Y = \text{GDP per capita GROWTH}$, $X = \text{FDI NET INFL}$.)

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ (ANOVA)					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	120,9647679	120,9647679	3,132831893	0,088023764
Υπόλοιπο	27	1042,522818	38,61195623		
Σύνολο	28	1163,487586			

Πίνακας 4.3.2 (Ανάλυση Διακύμανσης $Y = \text{GDP per capita GROWTH}$, $X = \text{FDI NET INFL}$.)

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή	-0,878106	1,614531063	-0,54387	0,590	-4,1908508	2,434637318
X	0,09207839	0,052022254	1,769980	0,088	-0,01466245	0,198819238

Πίνακας 4.3.3 (Ανάλυση Συντελεστών, $Y = \text{GDP per capita GROWTH}$, $X = \text{FDI NET INFL}$.)

Κατά την μελέτη συσχέτισης του ρυθμού ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, με τις καθαρές εισροές των ΑΞΕ στη Ρωσία, εκτελέστηκε απλή γραμμική παλινδρόμηση. Τα αποτελέσματα τα οποία κατεγράφησαν στον συγκεκριμένο έλεγχο αφορούν την

εξαρτημένη μεταβλητή GPD per Capita Growth και την ανεξάρτητη μεταβλητή FDI NET INFLOWS. Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται από τους πίνακες/διάγραμμα 4.3 και 4.3.1 - 4.3.3.

Από τα παραπάνω αποτελέσματα παρατηρούμε τις επιμέρους μετρήσεις που μας ενδιαφέρουν για την υπόψη συσχέτιση. Καταρχήν το R^2 λαμβάνει μία μικρή τιμή (0,103). Το ποσοστό μεταβλητότητας που ερμηνεύει το μοντέλο είναι αρκετά χαμηλό. Η προσαρμογή του R^2 ερμηνεύεται ότι το μοντέλο πιθανόν να μην ταιριάζουν οι εκτιμήσεις του στην πραγματική μεταβλητή. Επομένως ενδεχομένως η τιμή του να μην είναι αρκετά ικανοποιητική ώστε αυτό να οδηγήσει στην ερμηνεία του μεγαλύτερου μέρους της παρατηρούμενης μεταβλητότητας.

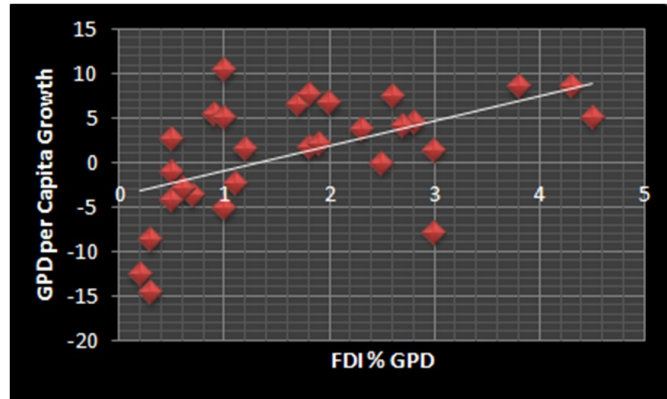
Επιπλέον παρατηρώντας τον συντελεστή συσχέτισης ρ η τιμή του είναι 0,322. Η γραμμική συσχέτιση σε αυτή την περίπτωση λαμβάνεται υπόψη ως ασθενής. Ο τελευταίος έλεγχος της γραμμικής συσχέτισης που πραγματοποιήθηκε για τις δύο αυτές μεταβλητές αφορά τη σημαντικότητα του μοντέλου, από το έλεγχο της τιμής του p -value. Σε επίπεδο σημαντικότητας 95%, όπου το $\alpha=0,05$, το p - value = 0,088 > 0,05. Επομένως το μοντέλο δεν είναι στατιστικά σημαντικό.

Λαμβάνοντας υπόψη όλες τους παραπάνω ελέγχους το μοντέλο που παράγεται από την γραμμική παλινδρόμηση που έγινε ώστε να συσχετιστεί γραμμικά ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ (% GPD Per Capita GROWTH RATE) με τις καθαρές εισροές ως ποσοστό του ΑΕΠ(FDI Net Inflows % GPD) λαμβάνει τη μορφή:

$$\text{GDP per capita Growth Rate} = -8,878 + 0,0920 \times (\text{FDI NET INFLOWS}),$$

Για το b_0 δηλαδή, σταθερό, η αύξηση των καθαρών εισροών των ΑΞΕ, κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει θετικά το ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ 0,092 μονάδες.

4.4 Η συσχέτιση του Ρυθμού Ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ (% GDP per Capita Growth Rate) με τις εισροές ΑΞΕ ως Ποσοστό του ΑΕΠ (Net Inflows % of GDP)

Διάγραμμα 4.4 (Διάγραμμα Διασποράς $Y = \text{GDP per capita GROWTH}$, $X = \text{FDI \% GDP}$)

Στατιστικά παλινδρόμησης	
Πολλαπλό R	0,528604719
R Τετράγωνο	0,279422949
Προσαρμοσμένο R Τετράγωνο	0,25273491
Τυπικό σφάλμα	5,572360542
Μέγεθος δείγματος	29

Πίνακας 4.4.1 (Στατιστικά Παλινδρόμησης $Y = \text{GDP per capita GROWTH}$, $X = \text{FDI \% GDP}$)

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗΣ (ANOVA)					
	βαθμοί ελευθερίας	SS	MS	F	Σημαντικότητα F
Παλινδρόμηση	1	325,1051	325,1051	10,46997	0,003199366
Υπόλοιπο	27	838,3825	31,0512		
Σύνολο	28	1163,488			

Πίνακας 4.4.2 (Ανάλυση Διακύμανσης $Y = \text{GDP per capita GROWTH}$, $X = \text{FDI \% GDP}$)

	Συντελεστές	Τυπικό σφάλμα	t	τιμή-P	Κατώτερο 95%	Υψηλότερο 95%
Τεταγμένη επί την αρχή X	-3,72818631	1,821086	-2,04723	0,05048	-7,46474573	0,008373096
	0,09202	0,0520	3,235733	0,003199	1,01880484	4,550201222

Πίνακας 4.4.3 (Ανάλυση Συντελεστών, $Y = \text{GDP per capita GROWTH}$, $X = \text{FDI \% GDP}$)

Κατά την μελέτη συσχέτισης του ρυθμού ανάπτυξης κατά κεφαλήν του ΑΕΠ, με τις καθαρές εισροές των ΑΞΕ στη Ρωσία, ως ποσοστό του ΑΕΠ, εκτελέστηκε απλή γραμμική παλινδρόμηση. Τα αποτελέσματα τα οποία κατεγράφησαν στον

συγκεκριμένο έλεγχο αφορούν την εξαρτημένη μεταβλητή GPD per Capita GROWTH RATE και την ανεξάρτητη μεταβλητή FDI NET INFLOWS % GPD. Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα παρουσιάζονται από τους πίνακες/διάγραμμα 4.4 και 4.4.1 - 4.4.3.

Από τα παραπάνω αποτελέσματα παρατηρούμε τις επιμέρους μετρήσεις που μας ενδιαφέρουν για την υπόψη συσχέτιση. Καταρχήν το R^2 λαμβάνει μία μικρή τιμή (0,279). Το ποσοστό μεταβλητότητας που ερμηνεύει το μοντέλο είναι αρκετά χαμηλό. Η προσαρμογή του R^2 ερμηνεύεται ότι το μοντέλο πιθανόν να μην ταιριάζουν οι εκτιμήσεις του στην πραγματική μεταβλητή. Επομένως ενδεχομένως η τιμή του να μην είναι αρκετά ικανοποιητική ώστε αυτό να οδηγήσει στην ερμηνεία του μεγαλύτερου μέρους της παρατηρούμενης μεταβλητότητας.

Επιπλέον παρατηρώντας τον συντελεστή συσχέτισης ρ η τιμή του είναι 0,528. Η γραμμική συσχέτιση σε αυτή την περίπτωση λαμβάνεται υπόψη ως μέτρια. Ο τελευταίος έλεγχος της γραμμικής συσχέτισης που πραγματοποιήθηκε για τις δύο αυτές μεταβλητές αφορά τη σημαντικότητα του μοντέλου, από το έλεγχο της τιμής του p -value. Σε επίπεδο σημαντικότητας 95%, όπου το $\alpha=0,05$, το p - value = 0,003 > 0,05. Επομένως το μοντέλο είναι στατιστικά σημαντικό.

Λαμβάνοντας υπόψη όλες τους παραπάνω ελέγχους το μοντέλο που παράγεται από την γραμμική παλινδρόμηση που έγινε ώστε να συσχετιστεί γραμμικά ο ρυθμός ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ (% GPD per Capita GROWTH RATE) με τις καθαρές εισροές ως ποσοστό του ΑΕΠ (FDI Net Inflows % GPD) λαμβάνει τη μορφή:

$$\% \text{ GDP per Capita Growth Rate} = -3,728 + 0,09202 \times (\text{FDI NET INFLOWS}\% \text{GPD}),$$

Για το b_0 δηλαδή, σταθερό, η αύξηση των του ποσοστού των καθαρών εισροών των ΑΞΕ στο ΑΕΠ κατά μία μονάδα, θα μεταβάλει θετικά το ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ κατά 0,09 μονάδες.

4.5 Στατιστικά Ευρήματα (συνοπτική παρουσίαση)

Τα παραπάνω ευρήματα της παρούσας έρευνας θα πρέπει να γίνουν χρηστικά εργαλεία για την ακολουθήσα στο επόμενο κεφάλαιο καταγραφή

προτάσεων πολιτικής. Στην σύνοψή τους θα κατηγοριοποιηθούν σε μία καθορισμένη σειρά ξεκινώντας από τα πιο σημαντικά στα λιγότερο σημαντικά, όπως κρίνεται από την στατιστική και ποιοτική ανάλυση που έγινε.

Τα κύρια στατιστικά ευρήματα της έρευνας μας συνοψίζονται στον παρακάτω πίνακα αποτελεσμάτων, σύμφωνα με τις επεξηγήσεις που δίνονται από το χρωματικό κώδικα:

εξαρτημένη Y	ανεξάρτητη X	R ² (Μεταβλητότητα)	ρ (Συντελεστής συσχέτισης)	a (σημαντικότητα μοντέλου)	Συσχέτιση
GPD GROWTH RATE	FDI NET INFLOWS	0,0949345808518	0,3081145580	0,103927954990	(+)
GPD GROWTH RATE	FDI NET INFL. % GPD	0,235260952	0,485037063	0,007656525	(+)
GPD per capita GROWTH	FDI NET INFLOWS	0,10396739	0,322439747	0,088023764	(+)
GPD per capita GROWTH	FDI NET INFL. % GPD	0,279422949	0,528604719	0,003199366	(+)

ΠΟΛΥ ΙΣΧΥΡΟΣ
ΙΣΧΥΡΟΣ
ΜΕΤΡΙΟΣ
ΑΣΘΕΝΗΣ
ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ (+)
ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ (-)

Πίνακας 4.5: Πίνακας Συνοπτικής Παρουσίασης Αποτελεσμάτων

Διαπιστώνουμε λοιπόν ως ένα γενικό συμπέρασμα ότι μεταξύ των οικονομικό μεγεθών που μελετήσαμε υφίσταται γραμμική συσχέτιση, σε μερικά μοντέλα ασθενή και με όχι καλή μεταβλητότητα, και σε ορισμένα διαπιστώνουμε ότι το μοντέλο δεν αποτελεί στατιστικά σημαντικό. Παρά τις παραπάνω δυσκολίες των μοντέλων που αναπτύχθηκαν, το κύριο και βασικό συμπέρασμα είναι ότι στην στο ρυθμό της οικονομικής ανάπτυξης, αλλά και του κατά κεφαλήν ρυθμού ανάπτυξης δεν έχουν ιδιαίτερο ρόλο οι εισροές από ΑΞΕ, ως αριθμητικό μέγεθος. Τα μοντέλα που κατασκευάστηκαν από την στατιστική επεξεργασία των στοιχείων

είναι χαμηλής μεταβλητότητας, μέτριας συσχέτισης και χαμηλής στατιστικής σημαντικότητας.

Επιπλέον, διερευνώντας, τη γραμμική συσχέτιση του ρυθμού ανάπτυξης του ΑΕΠ, και του ρυθμού ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, στην οικονομία της Ρωσικής Ομοσπονδίας, ως εξαρτημένες μεταβλητές, με τις καθαρές εισροές ΑΞΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ, η γραμμική συσχέτιση γενικά έχει καλύτερη απόδοση καθώς χαρακτηρίζεται μέτρια. Διαπιστώθηκε και σε αυτές τις δύο περιπτώσεις ότι το μοντέλο που δημιουργήθηκε για την κάθε μία δεν έχει ικανοποιητική μεταβλητότητα, ώστε να ερμηνεύσει ένα μεγάλο ποσοστό της διακύμανσης, αλλά είναι στατιστικά σημαντικό για την μελέτη.

Οι ΑΞΕ λοιπόν στην περίπτωση της Ρωσικής Οικονομίας δεν δείχνουν να επηρεάζουν, σε τόσο μεγάλο βαθμό, σαν καθαρές εισροές την ανάπτυξη της οικονομίας. Τα ύψη των εισροών δεν παρουσιάζονται ιδιαίτερα στατιστικά σημαντικά, στην περίπτωση μίας γραμμικής συσχέτισης. Παρόλα αυτά παρουσιάζεται ιδιαίτερα στατιστικά σημαντική η γραμμική συσχέτιση που υφίσταται, από το ποσοστό συμμετοχής που έχουν οι εισροές αυτές στο σύνολο του ΑΕΠ και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Τα συγκεκριμένα μεγέθη δείχνουν να επηρεάζονται περισσότερο από τις ΑΞΕ. Επομένως μπορεί να διατυπωθεί η άποψη ότι οι ΑΞΕ με την ανάπτυξη στη Ρωσική Ομοσπονδία παρουσιάζουν συσχέτιση με θετικό συντελεστή, παρά το γεγονός ότι δεν είναι ισχυρά γραμμική. Καθώς διαπιστώνεται ότι οι ΑΞΕ για την οικονομία της Ρωσικής Ομοσπονδία αποτελούν συντελεστή που προάγει την ανάπτυξη στη χώρας. Λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο της βιβλιογραφικής επισκόπησης, της μελέτης της απόδοσης της Ρωσικής οικονομίας και των συνθηκών που αλληλεπιδρά σε τοπικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο μπορούν να διατυπωθούν συγκεκριμένες προτάσεις καθορισμού πολιτικών που μπορούν να βελτιώσουν το πλαίσιο προσέλκυσης και εγκαθίδρυσης των ΑΞΕ και η χώρα να βελτιώσει τις οικονομικές της επιδόσεις.

4.6 Τα χαρακτηριστικά των ΑΞΕ στη Ρωσική Οικονομία¹² (γεωγραφικά - ποιοτικά)

Όπως παρατηρούμε από τα στοιχεία που παρέχει η Ρωσική Κεντρική Τράπεζα στο παράρτημα "Γ" και στον πίνακα Γ.1 η περιοχή που συμβάλει με τις περισσότερες εισροές από ΑΞΕ στη Ρωσική οικονομία με 192.000 περίπου εκατομμύρια Δολάρια είναι η περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Η περίπτωση της Κύπρου και η συμμετοχή με ΑΞΕ είναι εντυπωσιακή καταλαμβάνοντας για το 2021 τα 182.000 εκ. δολάρια. Η περίπτωση αυτή αφορά κεφάλαια που βρίσκονται στο Κυπριακό τραπεζικό σύστημα, τα οποία είναι ρωσικών συμφερόντων και επανεπενδύονται στη Ρωσία ως ΑΞΕ¹³. Ο τομέας της μεταποίησης λαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό.

Η περιοχή που έρχεται δεύτερη στην συμβολή με ΑΞΕ στη Ρωσική οικονομία είναι η Δυτική Ευρώπη, με το 2021 το ύψος των επενδύσεων να είναι πάνω από τα 142.000 εκ. δολάρια. Σε αυτή την περιοχή δεν υπάρχει κάποια χώρα που να λαμβάνει τη μερίδα του λέοντος ως κύρια τροφοδότης της Ρωσική οικονομίας σε εισροές κεφαλαίων μέσω ΑΞΕ, αλλά παρατηρείται μία ισοκατανομή μεταξύ κάποιων χωρών, με πρώτη την Ολλανδία μετά το Λουξεμβούργο και τη Γερμανία με τη Γαλλία να ακολουθούν. Ο τομέας του εμπορίου σε αυτή την περιοχή λαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό, αλλά και η ενεργειακή εξάρτηση που έχει η Ευρώπη από τους ενεργειακούς πόρους της Ρωσίας.

Η τρίτη κυριότερη περιοχή που είναι χώρος από όπου η Ρωσική οικονομία είναι αποδέκτης εισροών από ΑΞΕ, είναι η Βόρεια Ευρώπη, με 102.000 περίπου εκ. δολάρια και με βασικό παράγοντα την Μεγάλη Βρετανία, στο τομέα των εξορύξεων ορυκτών πόρων¹⁴ και την Ιρλανδία τον τομέα της μεταποίησης. Ακολουθούν με μικρότερη συμμετοχή η περιοχή της καραϊβικής και ιδιαίτερα

¹² Το παράρτημα Γ, περιέχει όλους τους απαραίτητους πίνακες για την διατύπωση της συσχέτισης που διαπιστώθηκε.

¹³ Η Κύπρος έχει κατηγορηθεί κατά διαστήματα από την ΕΕ και τις ΗΠΑ, ότι το τραπεζικό της Σύστημα είναι αποδέκτης κεφαλαίων Ρωσικών συμφερόντων, των οποίων δεν είναι ξεκάθαρη η διαδρομή τους και θα πρέπει ως μέλος της ΕΕ να ασκεί ενδελεχής ελέγχους.

¹⁴ Έως το 2021 και πριν το πόλεμο εναντίον της Ουκρανίας και τις κυρώσεις που ακολούθησαν αρκετές επιχειρήσεις Ρωσικών συμφερόντων είχαν της έδρα τους στο Λονδίνο, λόγω των διευκολύνσεων που προσφέρει στις επιχειρήσεις το Αγγλικό Δίκαιο. Η Ιρλανδία από την άλλη αποτελεί έδρα που αρκετές πολυεθνικές διατηρούν την έδρα τους για την περιοχή της Ευρώπης.

χώρες όπως οι Βερμούδες, οι οποίες είναι γνωστές για την δραστηριοποίηση offshore εταιριών, γνωστούς και ως φορολογικούς "παραδείσους", που επίσης και σε αυτή την περίπτωση η διαδρομή των κεφαλαίων είναι αντικείμενο προς έρευνα. Και σε αυτή την περίπτωση ο τομέας της εκμετάλλευσης ορυκτών πόρων αποτελεί το μεγαλύτερο ποσοστό.

Εντύπωση προκαλεί η σχέση της Ρωσίας όσο αφορά τις ΑΞΕ με χώρες που θεωρητικά έχει αναπτύξει ιδιαίτερες οικονομικές σχέσεις όπως οι BRICS, που αποτελούν τις κορυφαίες αναδυόμενες οικονομίες παγκοσμίως. Παρά την εμφάνιση ως οικονομίες που έχουν σκοπό να χαράξουν και να ακολουθήσουν μία ενιαία οικονομική πολιτική, σε παγκόσμιο επίπεδο, η αλληλεπίδρασή τους, σε επίπεδο ΑΞΕ, δεν είναι ιδιαίτερα σημαντική. Παρατηρείται λοιπόν ότι στην περίπτωση της Κίνας, η συμμετοχή της με ΑΞΕ στη Ρωσική οικονομία φτάνει μόλις τα 3.313,04 εκ. δολάρια, η Ινδία τα 612 εκ. δολάρια, η Βραζιλία τα 0,46 εκ δολάρια και η Νότιος Αφρική τα 28,4 εκ, δολάρια.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό των ΑΞΕ που αποτελεί ένα αξιοσημείωτο δεδομένο είναι η πορεία των ΑΞΕ από το 2013 και στη συνέχεια. Καθώς το 2014 σε όλα τα γραφήματα του παραρτήματος "Γ" ανά περιοχή, παρουσιάζεται μία μείωση σε εισροές στην οικονομία της Ρωσίας, ως συνέπεια της εισβολής στην Κριμαία και τις κυρώσεις των δυτικών χωρών, αυτή σταδιακά από το 2015 έως το 2021 σταδιακά επανακάμπτει. Το παραπάνω καταλήγει στο χαρακτηριστικό ότι τα κεφάλαια που εισρέουν στη Ρωσική οικονομία από ΑΞΕ, από όλες τις χώρες έως τον Ιανουάριο του 2022, και πριν την εισβολή στην Ουκρανία το Φεβρουάριο, έχουν επανέλθει σε επίπεδα του 2013, δλδ πριν την εισβολή της Ρωσίας στην Κριμαία, και σε κάποιες περιπτώσεις τα έχουν ξεπεράσει. Η περίπτωση δεν περιλαμβάνει όμως χώρες όπως η Αμερική και ο Καναδάς οι οποίες παρατηρούμε ότι ενώ μέχρι το 2013 οι εισροές από ΑΞΕ άγγιζαν τα 19.000 εκ. δολάρια, μετά την εισβολή στην Κριμαία και την μείωση των εισροών, αυτή παρέμεινε σε χαμηλά επίπεδα για όλα τα χρόνια που ακολούθησαν (κάτω του 70 - 90% μεσοσταθμική μείωση). Παρόλα αυτά, αρκετές αμερικανικές εταιρίες συμμετέχουν σε ΑΞΕ στη Ρωσία, κυρίως μέσω θυγατρικών που έχουν την έδρα τους στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο, με αποτέλεσμα το ποσοστό αυτό να μην είναι αντιπροσωπευτικό και να μην αντανάκλα το πραγματικό αποτύπωμα των αμερικανικών επιχειρήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο : ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

5.1 Κύριες Προκλήσεις της Ρωσικής Οικονομίας υπό το πρίσμα των ΑΞΕ

Η Ρωσία απαιτείται να εκσυγχρονίσει την οικονομία της, ώστε η αξία των ΑΞΕ να ακολουθήσει μία ανοδική πορεία, καθώς σε διαφορετική περίπτωση υπάρχει η περίπτωση να αντιμετωπίσει σημαντικά εμπόδια στην ανάπτυξή της. Οι παρούσες οικονομικές της δραστηριότητες έως την έναρξη του πολέμου με την Ουκρανία εξαρτιόταν σε αρκετά μεγάλο βαθμό από τις ευρωπαϊκές επενδύσεις ενώ οι φυσικοί πόροι και ο τομέας της ενέργειας, παραμένουν οι ακρογωνιαίοι λίθοι αυτών των επενδύσεων. Η προσπάθεια απεξάρτησης της Ευρώπης από τη Ρωσία, ως ενεργειακό τροφοδότη, δεν σχετίζεται μόνο με την πρόσφατη Ρωσική εισβολή στα εδάφη της Ουκρανίας και στις οικονομικές κυρώσεις που κατ' επέκτασή γίνεται προσπάθεια να περιλάβουν και τον τομέα της ενέργειας. Αποσκοπούν σε ένα μεσοπρόθεσμο πιο πράσινο ενεργειακό αποτύπωμα στο περιβάλλον και μακροπρόθεσμα στη στροφή χρησιμοποίησης ενεργειακών πόρων με μηδενικό ανθρακικό αποτύπωμα (π.χ. Υδρογόνο). Συνεπώς καθώς αυτό το πλαίσιο, παρά την καθυστέρησή του λόγω της παρούσας ενεργειακής κρίσης, δεν αλλάζει, οι συναφείς δραστηριότητες θα επηρεαστούν μεσοπρόθεσμα. Αυτό βέβαια έρχεται σε αντίθεση με την παρούσα κατάσταση, που αναδεικνύει τους φυσικούς πόρους της Ρωσίας ως τον κύριο παράγοντα που συνεχίζει να δημιουργεί υψηλά αποθεματικά παρά τον αποκλεισμό της, σε μεγάλο ποσοστό, από την παγκόσμια αγορά σε ένα πλήθος δραστηριοτήτων. Η οποιαδήποτε λοιπόν προσπάθεια επίλυσης της κλιματικής κρίση αποτελεί αναστέλλει τον ρόλο του ρυθμιστή παγκοσμίως σε θέματα ενέργειας για την Ρωσική Ομοσπονδία.

Η γεωγραφική της θέση από την άλλη αποτελεί ένα σπουδαίο πλεονέκτημα για την οικονομία της. Η χώρα μπορεί να αποτελέσει προορισμό άμεσων ξένων επενδύσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας, από την Ευρώπη, ενώ η περίπτωση της Κίνας παραμένει πιθανώς, ένας ανταγωνιστής σε χαμηλότερες και μεσαίου επιπέδου σε αξία επενδύσεις. Από την άλλη στις ΗΠΑ, οι οικονομικές σχέσεις με τη Ρωσία, ανέκαθεν βασιζόταν στην ένταση εξαιτίας των θεμάτων εξωτερικής πολιτικής των δύο χωρών. Βασικός όμως προβληματισμός, εκτός από τα παραπάνω παραμένει ότι παρά την τριαντάχρονη σχεδόν πορεία που η οικονομία

της Ρωσίας είναι υπό μετάβαση, οι άμεσες ξένες επενδύσεις παραμένουν υπό καθεστώς μακροοικονομικής αστάθειας, με φτωχό θεσμικό πλαίσιο και σε καθεστώς παγκόσμιας οικονομικής απομόνωσης, ως συνέπεια και των κυρώσεων που έχουν αναφερθεί προηγουμένως.

5.2 Προτάσεις Πολιτικών για την βελτίωση των ΑΞΕ στη Ρωσία

Η Ρωσική οικονομία προκειμένου να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες προσέκλυσης εισροών από ξένες επενδύσεις, θα πρέπει καταρχήν να ολοκληρώσει την διαδικασία μετάβασης στην οποία βρίσκεται. Αυτό προϋποθέτει την απελευθέρωση της οικονομικής δραστηριότητας στην χώρα και την ανακατανομή των διαθέσιμων οικονομικών πόρων με αποτελεσματικότερο τρόπο. Η Ρωσική οικονομία θα πρέπει να αναπτύξει όλα τα απαραίτητα εργαλεία, που χρησιμοποιούνται από μία ελεύθερη οικονομία, ώστε να επιτευχθούν προϋπολογισμοί που να είναι ισοσκελισμένοι και σε μακροπρόθεσμο χρονικό πλαίσιο να επιτευχθούν σταθερά μακροοικονομικά αποτελέσματα. Το επιχειρηματικό περιβάλλον θα πρέπει να είναι διαφανές και αποτελεσματικό, ώστε να αποτελεί εργαλείο για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στην αγορά. Τέλος σημαντική παράμετρος αποτελεί η δημιουργία ενός ισχυρού θεσμικού και νομοθετικού πλαισίου που θα αναδεικνύει το κράτος δικαίου και θα εξασφαλίζει και προστατεύει τόσο τις επιχειρήσεις, αλλά και τους ίδιους τους πολίτες.

Για την κατά τομέα πρόταση πολιτικών για τη Ρωσική οικονομία και την ενσωμάτωση των ΑΞΕ σε αυτή, λήφθηκαν υπόψη οι δείκτες του EBRD¹⁵, οι οποίοι αξιολογούν την πρόοδο που έχει γίνει στις υπό μετάβαση οικονομίες με βάση πρότυπα προηγμένων οικονομιών. Σε αυτές παρουσιάζεται η επίδοση της Ρωσικής οικονομίας κυρίως σε εσωτερικές μεταρρυθμίσεις που θα πρέπει να προχωρήσει ώστε να μετασχηματιστεί σε οικονομία της αγοράς. Οι τομείς που εντοπίζεται ότι η Ρωσία μπορεί να βελτιωθεί συμπεριλαμβάνουν τις ιδιωτικοποιήσεις, την καλή διακυβέρνηση, την ελευθερία διαμόρφωσης των τιμών, το διεθνές εμπόριο και το συναλλαγματικό σύστημα της χώρας, την ανταγωνιστικότητα, τον μη αποκλεισμό, την ανθεκτικότητα, την πράσινη οικονομία και την ολοκλήρωσή της όπως αναλύονται παρακάτω.

¹⁵ European Bank of Reconstruction and Development

5.2.1 Ιδιωτικοποιήσεις

Η ρωσική οικονομία παρουσιάζει μία όχι ιδιαίτερη υψηλή επίδοση στον τομέα των ιδιωτικοποιήσεων τόσο μικρών όσο και μεγάλων επιχειρήσεων. Οι κρατικές επιχειρήσεις στη ρωσική επικράτεια είναι σε πλεονεκτικότερη θέση έναντι των ιδιωτικών. Η πιστοληπτική τους ικανότητα παραμένει σε χαμηλά επίπεδα καθώς έχουν πρόσβαση σε πόρους κρατικά ελεγχόμενους, σε αντίθεση με τον ιδιωτικό τομέα. Επιπλέον έχουν μία αρκετά υψηλή εγγύηση για το παθητικό τους αλλά και το σύνολο των δραστηριοτήτων τους. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι η λειτουργία τους είναι τμήμα του κεντρικού μηχανισμού και τρόπος άσκησης πολιτικής. Αυτό βασίζεται στην δυνατότητα εισροής κεφαλαίων μέσω της εκμετάλλευση των φυσικών πόρων από τη Ρωσία που της παρέχει την απαραίτητη ρευστότητα ώστε να μπορεί να επιδιώκει μία δική της ατζέντα με συγκεκριμένη προσέγγιση και στρατηγική. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τον έλεγχο αρκετών επιχειρήσεων από τα κράτος. Επιπρόσθετα η υποστήριξη των επιχειρήσεων και των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων είναι αποτέλεσμα των κυρώσεων που έχουν επιβληθεί στην Ρωσική Οικονομία. Συνεπώς η Ρωσία δίνει μεγάλη προτεραιότητα σε μεγάλης κλίμακας έργα που χρηματοδοτούνται από το κράτος, τα οποία εκτελούνται από κρατικές επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις αυτές τις περισσότερες φορές διοικούνται από έμπιστους και πιστούς ακολούθους του ίδιου του πρόεδρου Πούτιν, οι οποίοι οι ίδιοι είναι υπό καθεστώς διεθνών οικονομικών κυρώσεων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις αυτές να αναπτύσσονται και να συγκεντρώνουν πλούτο. Αυτός μεταφέρεται επί της ουσίας στα αμφιλεγόμενα πρόσωπα που τις διοικούν και που τους ανήκουν έμμεσα οι επιχειρήσεις αυτές.

Ο δρόμος προς τις αποκρατικοποιήσεις θα πρέπει να επαναχαραχθεί στη Ρωσική Οικονομία και σημαντικοί τομείς της οικονομίας, όπως η ενέργεια, η αμυντική Βιομηχανία, να σταματήσουν να εξαρτώνται εξ ολοκλήρου από τη χρηματοπιστωτική προστασία που τους προσφέρει η πολιτεία. Η επαναχάραξη των αποκρατικοποιήσεων θα πρέπει να συνδυάζεται με ουσιώδη αναδιανομή του πλούτου καθώς διαπιστώνεται ότι οι Ρώσοι επιχειρηματίες που εμπλέκονται με τους κύριους τομείς που δραστηριοποιούνται αυτές οι επιχειρήσεις αποτελούν αμφιλεγόμενα πρόσωπα ως προς τη νομιμότητα και ηθική των επιχειρηματικών

τους δραστηριοτήτων. Οι περισσότεροι θεωρούνται προσωπικοί υποστηρικτές και έμπιστοι του Κρεμλίνου, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται σημαντικά ζητήματα διαφάνειας.

Συνοψίζοντας λοιπόν, οι ενέργειες στήριξης των ιδιωτικών επιχειρήσεων, και η ιδιωτικοποίηση κρατικών οργανισμών, σε ένα σταθερό επιχειρηματικό περιβάλλον, με διαφάνεια και αξιοκρατία θα προσφέρει σημαντικό πλεονέκτημα για την προσέλκυση ΑΞΕ και την εν γένει αύξηση των εισροών επενδυτικού κεφαλαίου. Η παρέμβαση αυτή θα μειώσει το ποσοστό συμμετοχής των κρατικών επιχειρήσεων στο ΑΕΠ και θα αυξηθεί το ποσοστό των ΑΞΕ, επιδρώντας θετικά στον ρυθμό ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

5.2.2 Καλή Διακυβέρνηση

Η Ρωσία αποτελεί μία χώρα που αντιμετωπίζει οξύ πρόβλημα κοινωνικής ανισότητας με αποτέλεσμα να παρουσιάζει μια υφέρπουσα πολιτική αστάθεια. Ο αναποτελεσματικός έλεγχος της διαφθοράς δημιουργεί ερωτηματικά και συνεχώς αυξάνονται οι απόψεις ότι το κράτος δικαίου απουσιάζει. Παρά την κυβερνητική σταθερότητα που υπάρχει από πλευράς προσώπων, η κατάσταση αυτή δεν ενισχύει το δημοκρατικό προφίλ της χώρας αλλά αντιθέτως το περιορίζει. Η αβεβαιότητα αυξάνεται λαμβάνοντας υπόψη ότι η διακυβέρνηση Πούτιν το 2024 τελειώνει και η διάδοχη κατάσταση στην εξουσία της χώρας δεν είναι ξεκάθαρη. Επομένως ερωτηματικά γεννιούνται εάν θα παραμείνει αυτό το σχήμα προσώπων στην εξουσία, εάν θα μπορέσει να υπάρξει μία διάδοχη κατάσταση από μία άλλη πλευρά, ή η οικονομική ανισότητα που επικρατεί στη Ρωσική κοινωνία θα οδηγήσει σε κάποιο είδος αναταραχής.

Η Ρωσία θα πρέπει να βελτιώσει λοιπόν την ποιότητα διακυβέρνησης. Επομένως είναι απαραίτητες ενέργειες και πολιτικές που θα ενισχύσουν την κοινωνική ελευθερία, αλλά και την λογοδοσία των θεσμών, με ταυτόχρονη προώθηση της ελευθερίας του λόγου, της ελευθεροτυπίας, και της υποστήριξης των κοινωνικών ελευθεριών. Η πολιτική σταθερότητα θα πρέπει να συνδυάζεται με μακροπρόθεσμες στρατηγικές στους παραπάνω τομείς. Η Ρωσία θα πρέπει να προχωρήσει άμεσα σε όλες αυτές τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις για να επιτύχει καλή διακυβέρνηση.

Η καλή διακυβέρνηση συνδέεται άλλωστε άμεσα με την υποστήριξη του ιδιωτικού τομέα και την φιλελευθεροποίηση της αγοράς. Πέραν αυτού περιλαμβάνει απαραίτητες δράσεις ώστε οι θεσμοί να απολαμβάνουν της εμπιστοσύνης του πληθυσμού, και της παγκόσμιας κοινότητας, εφόσον διαπιστώνεται ότι προστατεύονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα περιουσιακά στοιχεία, λειτουργεί ορθά η αστυνομία, υφίσταται προστατευτικό νομοθετικό πλαίσιο και ανεξάρτητη απονομή της δικαιοσύνης. Η καλή και ορθή διακυβέρνηση προστατεύει την χώρα από τη διαφθορά, η οποία συσχετίζεται με την άσκηση εξουσίας για την επίτευξη προσωπικού κέρδους, αλλά και τις δεσμεύσεις της κρατικής εξουσίας από ομάδες συμφερόντων και παράνομες δραστηριότητες.

Η πολιτική κατάσταση στην Ρωσία, συνδέεται την παρούσα περίοδο με οικονομικούς περιορισμούς από την παγκόσμια κοινότητα. Αυτή η πολιτική κατάσταση οδηγεί σε δυσaréσκεια ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού, ιδιαίτερα των νεώτερων γενιών, που αποτελούν το μέλλον της χώρας. Επιπρόσθετα η Ρωσική οικονομία παρουσιάζει εμπόδια, λόγω οικονομικής ανισορροπίας μεταξύ των πλουσίων και των φτωχών. Το μεταξύ τους χάσμα είναι μία σημαντική τροχοπέδη τόσο στην εσωτερική, όσο και εξωτερική οικονομική της πολιτική, καθώς οποιαδήποτε προσπάθεια η οικονομία να είναι ανταγωνιστική σε παγκόσμιο επίπεδο ναυαγεί. Αναπτύσσοντας λοιπόν συνθήκες καλής διακυβέρνησης θα δημιουργηθεί η απαραίτητη εμπιστοσύνη για μεγαλύτερη εισροή κεφαλαίων στη Ρωσική Οικονομία μέσω ΑΞΕ.

5.2.4 Διεθνές Εμπόριο και Συναλλαγματικό Σύστημα

Η Ρωσική οικονομία δεν συμμετείχε στο διεθνές συναλλαγματικό σύστημα πριν την πτώση της ΕΣΣΔ, που ήταν ο πρόγονος της τωρινής Ρωσικής Ομοσπονδίας. Αυτό αφενός λόγω της κλειστής οικονομίας δεν ήταν και απαραίτητο, αφετέρου είχε και έχει ως αποτέλεσμα να μην μπορέσει να εγκαταστήσει ολοκληρωμένους μηχανισμούς που να προστατεύουν το εθνικό της νόμισμα από παγκόσμιες αναταράξεις του διεθνούς συναλλαγματικού συστήματος και το Ρούβλι να παραμένει ευμετάβλητο, χωρίς σταθερές ισοτιμίες. Παρά την φαινομενική αύξηση που αυτό έχει λόγω της αύξησης των τιμών των καυσίμων, από τις οποίες εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό, η ρευστότητα της Ρωσικής οικονομίας, συνεχίζει και υπολείπεται σταθερότητας έναντι του δολαρίου και του ευρώ, και οποιαδήποτε

μεταβολή το επηρεάζει άμεσα με μεγάλες διακυμάνσεις. Η σταθερότητα του συναλλαγματικού συστήματος από την άλλη έχει επισημανθεί στην βιβλιογραφία συνδέεται άμεσα με τις ΑΞΕ σε μία χώρα και αποτελεί πόλο έλξης για αυτήν. Η Ρωσία θα πρέπει να κάνει σημαντικά βήματα ώστε να εγκαταστήσει μηχανισμούς σταθερότητας της συναλλαγματικής οικονομίας ώστε να αποκτήσει ένα σταθερό νόμισμα το οποίο θα είναι παράγοντας προσέλκυσης ΑΞΕ στη χώρα.

Παρά λοιπόν την φαινομενική βελτίωση κάποιων μακροοικονομικών μεγεθών, λόγω της ενεργειακής κρίσης, που ωφελεί τη Ρωσία, στον τομέα του Διεθνούς εμπορίου, οι κυρώσεις την καθιστούν μία απομονωμένη χώρα. Η δραστηριοποίηση και η αλληλεπίδραση των ρωσικών επιχειρήσεων με το εξωτερικό, αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα και είναι ανάγκη για τη ρωσική οικονομία να επιλυθούν καθώς επιστρέφει σε πρακτικές κλειστής οικονομίας. Παρόλα αυτά ο κυριότερος λόγος είναι η ακολουθούμενη διεθνής στρατηγική της Ρωσία και όχι μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται να γίνουν στο τομέα της οικονομίας.

5.2.5 Ανταγωνιστικότητα

Οι προαναφερόμενοι παράγοντες επηρεάζουν και την ανταγωνιστικότητα της Ρωσικής οικονομίας. Οι επενδύσεις στον ιδιωτικό τομέα αποτελούν ένα σημείο κλειδί της ανταγωνιστικότητας της. Παρά τους ισχυρισμούς την κυβέρνησης ότι η ανταγωνιστικότητα αυξάνεται, καθώς παρουσιάζεται επί του παρόντος χαμηλός πληθωρισμός, πλεονάσματα, και σταθερό επιχειρηματικό περιβάλλον, διαπιστώνεται ότι επί της ουσίας οι επιχειρήσεις δεν προσθέτουν αξία στην οικονομία, αφού δεν υπάρχει ουσιαστική εξέλιξη στην έρευνα και καινοτομία.

Οι επενδύσεις στον ιδιωτικό τομέα παραμένουν χαμηλές, καθώς οι συνθήκες και το επιχειρηματικό περιβάλλον κατ' ουσία δεν είναι σταθερό, και η πορεία του δεν μπορεί να προβλεφθεί. Το δικαστικό σύστημα και η δικαιοσύνη δεν δρουν ανεξάρτητα άλλα επηρεάζονται από τις αποφάσεις της πολιτικής εξουσίας και οι επιχειρήσεις νιώθουν έντονα την πίεση από της δυνάμεις ασφαλείας με πρόφαση την εθνική ασφάλεια.

Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας, είναι η έλλειψη κράτους δικαίου που αντιμετωπίζουν οι μικρομεσαίες και μικρές επιχειρήσεις, με χαρακτηριστικότερο

παράδειγμα τις συνεχείς μεταβολές στις ρυθμιστικές διατάξεις της αγοράς. Η ανάπτυξη και η προσέλκυση ΑΞΕ εξαρτάται από το επιχειρηματικό περιβάλλον όπως διαμορφώνεται και ο ρόλος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι πολύ σημαντικός σε αυτό.

5.2.6 Μη αποκλεισμός

Η έλλειψη προστασίας των κοινωνικών δικαιωμάτων δημιουργούν προβληματισμό στην Ρωσική Ομοσπονδία, γεγονός που αποτελεί τροχοπέδη για την διαδικασία μετάβασης της οικονομίας. Η Ρωσία χαρακτηρίζεται από την προστασία συγκεκριμένων ομάδων ανθρώπων (οι επονομαζόμενοι ως ολιγάρχες), οι οποίοι εξυπηρετούν την ανάγκη πολιτικής χειραγώγησης. Η υφιστάμενη κατάσταση, συχνά προωθεί συντηρητική θεματολογία, όπως τον εθνικισμό, την θρησκεία με σκοπό την αύξηση της δύναμης της παρούσας πολιτικής εξουσίας. Αυτό οδηγεί σε αποκλεισμούς και σε απουσία κοινωνικής δικαιοσύνης. Η πολιτική αυτή δεν συνδυάζεται με οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική ευημερία. Τα μικροοικονομικά αποτελέσματα περιορίζονται σημαντικά. Η ενίσχυση των ολιγαρχών που βρίσκονται στον στενό κύκλο της κυβέρνησης είναι φανερή. Σε ένα τέτοιο οικονομικό περιβάλλον η εγκαθίδρυση ΑΞΕ παραμένει δύσκολο εγχείρημα και η ανάγκη αναθεώρησης του υφιστάμενου πλαισίου από την πολιτεία είναι ένα προαπαιτούμενο για την περαιτέρω πορεία ως οικονομία της αγοράς.

5.2.7 Ανθεκτικότητα της οικονομίας

Η ανθεκτικότητα της Ρωσικής οικονομίας είναι υπό αμφισβήτηση. Οι δύο συνιστώσες, ο χρηματοοικονομικός τομέας από την μια και ο ενεργειακός από την άλλη εμφανίζονται να μην έχουν παράλληλες διαδρομές. Η συνιστώσα του ενεργειακού τομέα επί του παρόντος αποτελεί το ισχυρό πυλώνα της Ρωσικής Οικονομίας, καθώς το μεγαλύτερο μέρος της Ευρωπαϊκής Ηπείρου είναι άμεσα εξαρτώμενο από την εισαγωγή υδρογονανθράκων από τη Ρωσία. Αυτή η εξάρτηση, σε συνδυασμό με τις κυρώσεις από τον Ρώσο-Ουκρανικό πόλεμο έχουν οδηγήσει σε αύξηση των τιμών από την οποία η Ρωσία επί του παρόντος επωφελείται. Η άλλη όψη του νομίσματος αφορά όμως την έλλειψη ανθεκτικότητας της οικονομίας σε λοιπούς παραγωγικούς τομείς λόγω του ασθενικού χρηματοπιστωτικού τομέα. Ακόμα και οι εισροές κεφαλαίων από τον ενεργειακό

τομέα, μπορούν να μην αποτρέψουν την αποσταθεροποίηση σε μία ενδεχόμενη σημαντική μείωση των τιμών με αποτέλεσμα να απειληθεί η οικονομία της Ρωσίας. Παρά το επαρκές δίκτυο υποδομών και τη δυνατότητα συνδεσιμότητας μέσω αγωγών η προσπάθεια απεξάρτησης της Ευρώπης ενεργειακά από τη Ρωσία, εφόσον ευοδωθεί, θα δημιουργήσει μελλοντικά σημαντικά προβλήματα. Η Ρωσία για να μπορέσει λοιπόν να ανταπεξέλθει στο άμεσο μέλλον, θα πρέπει να στραφεί σε άλλους πελάτες που θα μπορούν να απορροφήσουν την ενεργειακή παραγωγή της. Πιθανόν τέτοιες χώρες είναι η Κίνα και η Ινδία που λόγω του μεγέθους τους και τη συνεργασία τους με τη Ρωσία μέσω BRICS, είναι αγορές που ο ρωσικός ενεργειακός τομέας μπορεί να στραφεί για εξαγωγές.

Η αύξηση βέβαια των τιμών πετρελαίου, οδήγησε στην αύξηση των ρωσικών κεφαλαίων και η Ρωσία επιχειρεί μέσω αυτών να χρηματοδοτήσει τις υποδομές της, μέσω εθνικών προγραμμάτων. Η πιθανή εισαγωγή κεφαλαίων από τις προαναφερόμενες χώρες σε αντίστοιχα έργα ως ΑΞΕ, θα μπορούσαν να βελτιώσουν το επενδυτικό περιβάλλον της χώρας.

Όσο αφορά το χρηματοπιστωτικό τομέα η Ρωσία θα πρέπει να κάνει σοβαρή προσπάθεια προκειμένου να αντιμετωπίσει, τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει. Η συνεχής προσπάθεια δημιουργίας ισχυρού αποθεματικού σε χρυσό, που ήδη έχει ξεκινήσει θα δημιουργήσει προοπτικές ανάπτυξης της οικονομίας της. Αυτός ήταν και ένας λόγος της ρευστοποίησης Αμερικανικών Ομολόγων που πραγματοποίησε το τελευταίο διάστημα. Επίσης το χρηματοπιστωτικό της σύστημα απειλείται από την αποβολή του από το σύστημα SWIFT, με επιπτώσεις στις διεθνείς συναλλαγές της, επιδρώντας αρνητικά στις ΑΞΕ, και εξαναγκάζοντας την σε άμεσες ενέργειες αντιμετώπισης της διαμορφωθείσας κατάστασης.

Η παρούσα πολιτική κατάσταση, έχει θετική επίδραση σε μέρος της ρωσικής οικονομίας. Εκτός από την τον τομέα της ενέργειας ο πρωτογενής τομέας της γεωργίας εμφανίζει ανάπτυξη. Ο τομέας αυτός δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες για επενδύσεις στη ρωσική οικονομία, λόγω της διαφαινόμενης επισιτιστικής κρίσης, που ενδεχομένως θα οδηγήσει η συνεχόμενη κρίση και του ρόλου της Ρωσίας ως βασικός εξαγωγέας σιτηρών παγκοσμίως. Και σε αυτή την περίπτωση

χώρες που μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της Ρωσίας είναι οι φιλικά προσκείμενες σε αυτήν (π.χ. BRICS).

5.2.8 Πράσινη Οικονομία

Οι επιδόσεις της Ρωσικής οικονομίας σε αυτό τον τομέα σαφώς και θα πρέπει να βελτιωθούν. Η στροφή στην πράσινη ενέργεια είναι κεφαλαιώδους σημασίας για την Ρωσική οικονομία και οι νεοφυείς επιχειρήσεις θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια αυτή. Η χώρα, βασισμένη στους υδρογονάνθρακες θα πρέπει να κάνει μεγάλα βήματα προόδου σε αυτό τον τομέα, εφόσον μελλοντικά θέλει να ακολουθήσει την παγκόσμια κοινότητα. Η καθυστέρηση εκδήλωσης ενεργειών σε αυτό τον τομέα, εκτός από την επιβάρυνση του περιβάλλοντος, δημιουργούν και απώλεια τεχνογνωσίας για το μέλλον καθώς η "πράσινη ανάπτυξη", είναι ένας τομέας της οικονομίας που βασίζεται στην έρευνα και την καινοτομία.

5.2.9 Ολοκλήρωση

Το μεγαλύτερο εμπόδιο στη Ρωσική οικονομία είναι η ίδια η πολιτεία και γενικότερα οι ακολουθούμενες πολιτικές τα τελευταία χρόνια. Η Ρωσία χαρακτηρίζεται από έντονη γραφειοκρατία, συντεχνίες, εξυπηρέτηση συμφερόντων, προώθηση ολιγαρχών που είναι πολιτικοί ακόλουθοι του Κρεμλίνου και έχουν επωφεληθεί από την παρούσα κατάσταση. Έχουν συγκεντρώσει μεγάλα κεφάλαια, σημαντικό ιδιωτικό πλούτο και ελέγχουν την ρωσική οικονομία σχεδόν στο σύνολο της. Εάν δεν εγκαταλειφθεί το συγκεκριμένο μοντέλο πολιτικής η οικονομική ολοκλήρωση της χώρας σε όρους ελεύθερης αγοράς αντί να εμφανίζει σημεία σύγκλισης, στο μέλλον θα αποκλίνει. Δυστυχώς οι ρυθμιστές της οικονομικής ζωής της Ρωσίας δεν δείχνουν σημάδια ότι επιθυμούν να εγκαταλείψουν τα προνόμια που απολαμβάνουν καθώς οι σχέσεις μεταξύ των κέντρων εξουσίας είναι ιδιαίτερα ισχυρές και σταθερές. Επομένως οι κυβερνητικές χρηματοδοτήσεις, η εξαγωγή φυσικών πόρων και η απουσία ενός φιλελευθέρου επιχειρηματικού περιβάλλοντος παραμένουν ως σημεία κλειδιά της Ρωσικής οικονομικής ζωής. Οι παραπάνω παράμετροι συντελούν στις δυσχέρειες στην ανάπτυξη των ΑΞΕ στη Ρωσία. Το πλαίσιο της οικονομίας της αγοράς απαιτεί προστασία των περιουσιακών στοιχείων και της ιδιωτικής περιουσίας, προσωπική

ελευθερία, κανόνες δικαίου, δικαιοσύνη, ισότητα, ισχυρό νομοθετικό πλαίσιο με πιστή εφαρμογή του και αντιμετώπιση της διαφθοράς.

Η πτώση του κομμουνιστικού πολιτικού συστήματος στην Ρωσία, προκάλεσε αλυσιδωτές αντιδράσεις στην οικονομία, αλλά και δομικές αλλαγές στο πολιτικό της σύστημα. Καθώς η οικονομία της μετασχηματίστηκε από κλειστής δομής σε οικονομία της ελεύθερης αγοράς, η μακροπρόθεσμη σταθερότητα δεν έχει ακόμα επιτευχθεί καθώς παρουσίασε μεγάλες διακυμάνσεις στην απόδοσή της. Οι ΑΞΕ από την αρχή της μετάβασης διαδραμάτισαν σπουδαίο ρόλο, προκειμένου η οικονομία να αποκτήσει την απαραίτητη ευρωστία μέσω της εισροής κεφαλαίων. Παρόλα αυτά τα διλήμματα ασφαλείας και η ακολουθούμενη πολιτική από την Ρωσία τα τελευταία χρόνια την οδήγησαν εκ νέου σε ένα απομονωτισμό, με οικονομικά αποτελέσματά που χρήζουν ενδελεχούς έρευνας.

Η ρωσική οικονομία, παρά τις κυρώσεις και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει, συνεχίζει να αναπτύσσεται. Βέβαια η ταχύτητα ανάπτυξης δεν συμβαδίζει με τις υπόλοιπες σύγχρονες οικονομίες, καθώς η πολιτική που ακολούθησε σε θέματα εξωτερικής πολιτικής την έχει οδηγήσει σε απομόνωση. Η οικονομική αλληλεπίδραση της βασίζεται μόνο στους τομείς ενέργειας και τροφίμων. Σε αυτή την κατάσταση που έχει διαμορφωθεί όμως, γίνεται μία παγκόσμια σχεδόν προσπάθεια απεξάρτησης από οποιαδήποτε οικονομική συναλλαγή με την Ρωσία. Η οικονομία της δεν έχει αναπτύξει τους μηχανισμούς εκείνους που είναι απαραίτητοι ώστε να αντέξει μακροπρόθεσμα τις κυρώσεις που έχουν επιβληθεί. Απαιτείται λοιπόν μία αναμόρφωση της Ρωσικής οικονομίας ώστε να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις προκλήσεις αυτές. Κυρίως στο θέμα των ΑΞΕ, απαιτείται προσπάθεια διαφυγής από την τωρινή απομόνωση ώστε οι απαραίτητες επενδύσεις να δημιουργήσουν τις απαραίτητες εισροές κεφαλαίων, που θα οδηγήσουν σε μακροπρόθεσμη σταθερότητα και ανάπτυξη της οικονομίας. Για να το επιτύχει αυτό η Ρωσία θα πρέπει να αναθεωρήσει τη στάση της σε μία σειρά πολιτικών που έχει επιλέξει, σε σχέση με την παγκόσμια ασφάλεια και σταθερότητα, ώστε να μπορέσει να άρει μία σειρά περιορισμών και κυρώσεων, να εξέλθει της απομόνωσης και να εκμεταλλευτεί τις τεράστιες δυνατότητες που έχει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

Η παρούσα εργασία είχε ως σκοπό την διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ των ΑΞΕ και της Οικονομικής Ανάπτυξης στη Ρωσία. που από το 1990 αποτελεί μία από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης που η οικονομία θεωρήθηκε υπό μετάβαση, από τον κομμουνισμό στην ελεύθερη αγορά. Η περίοδος της έρευνας επικεντρώθηκε στην περίοδο 1990 - 2020, περίοδο μετά την πτώση του καθεστώτος καθώς κατά τα προηγούμενα χρόνια η οικονομία της Ρωσίας ήταν κλειστή και τα δεδομένα θεωρήθηκε ότι δεν προσδίδουν κάποιο ενδιαφέρον. Επιπλέον τα διαθέσιμα δεδομένα που αντλήθηκαν από την παγκόσμια τράπεζα αφορούσαν την περίοδο 1990 - 2020. Για την αξιολόγηση χρησιμοποιήθηκαν οι δείκτες του ρυθμού ανάπτυξης, του ρυθμού ανάπτυξης κατά κεφαλήν ΑΕΠ, και αντίστοιχα των καθαρών εισροών ΑΞΕ και του ποσοστού ΑΞΕ επί του ΑΕΠ για την προαναφερθείσα περίοδο. Επιπλέον πραγματοποιήθηκε μία ποιοτική ανάλυση των δεδομένων που παρέχονται από την Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας ως προς την πορεία των ΑΞΕ, κατανεμημένες ανά περιοχή που επενδύει στη Ρωσία και ανά τομέα. Τα πιο σημαντικά αποτελέσματα έχουν ως εξής:

Ως προς τη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων η μέθοδος που ακολουθήθηκε ήταν η γραμμική παλινδρόμηση μεταξύ των μεταβλητών αυτών. Γενικά σε όλα τα μοντέλα που παράχθηκαν η μεταβλητότητά τους ήταν χαμηλή. Επιπλέον η συσχέτιση των μεταβλητών ασθενής γραμμική. Ιδιαίτερη σημαντικότητα παρουσίασαν οι συσχετίσεις μεταξύ του ρυθμού ανάπτυξης του ΑΕΠ (Y - εξαρτημένη μεταβλητή), με το ποσοστό των ΑΞΕ στο ΑΕΠ (X - ανεξάρτητη), και του ρυθμού ανάπτυξης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ (Y - εξαρτημένη μεταβλητή), πάλι με το ποσοστό των ΑΞΕ στο ΑΕΠ (X - ανεξάρτητη μεταβλητή). Επομένως υφίσταται συσχέτιση των ΑΞΕ με τον ρυθμό ανάπτυξης και το ρυθμό του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, σε σχέση με το ποσοστό που κατέχουν οι ΑΞΕ για την Ρωσία. Συνεπώς παρά το γεγονός ότι η συσχέτιση είναι ασθενής, δεν παύει το μοντέλο να θεωρείται σημαντικό και να επιβεβαιώνεται η γενική παραδοχή της βιβλιογραφικής επισκόπησης ότι οι ΑΞΕ επιδρούν θετικά στην οικονομική ανάπτυξη μία χώρας.

Από την ποιοτική ανάλυση, των δεδομένων που παρέχει η κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας προέκυψε ότι οι περισσότερες εισροές από ΑΞΕ στη Ρωσική

οικονομία είναι από την περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Η περίπτωση της Κύπρου και η συμμετοχή με ΑΞΕ είναι εντυπωσιακή καταλαμβάνοντας για το 2021 τα 182.000 εκ. δολάρια. Η περιοχή που έρχεται δεύτερη στην συμβολή με ΑΞΕ στη Ρωσική οικονομία είναι η Δυτική Ευρώπη. Η τρίτη κυριότερη περιοχή που είναι χώρος από όπου η Ρωσική οικονομία είναι αποδέκτης εισροών από ΑΞΕ, είναι η Βόρεια Ευρώπη. Οι κύριες επενδύσεις γίνονται στον τομέα της ενέργειας που αποτελεί τον κύριο τροφοδότη κεφαλαίων για τη Ρωσική Οικονομία. Επιπλέον διαπιστώνεται εισροή κεφαλαίων από ΑΞΕ από χώρες που αποτελούν φορολογικούς παραδείσους και έδρες υπεράκτιων εταιριών , με αποτέλεσμα να γεννιούνται μεγάλα ερωτηματικά για τη νομιμότητα της διαδρομής του χρήματος που εισέρχεται στη Ρωσική Οικονομία.

Εντύπωση προκαλεί η σχέση της Ρωσίας όσο αφορά τις ΑΞΕ με χώρες που θεωρητικά έχει αναπτύξει ιδιαίτερες οικονομικές σχέσεις όπως οι BRICS, Που αποτελούν τις κορυφαίες αναδυόμενες οικονομίες παγκοσμίως. Παρά την εμφάνιση ως οικονομίες που έχουν σκοπό να χαράξουν και να ακολουθήσουν μία ενιαία οικονομική πολιτική, σε παγκόσμιο επίπεδο, η αλληλεπίδρασή τους, σε επίπεδο ΑΞΕ, δεν είναι ιδιαίτερα σημαντική.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό των ΑΞΕ που αποτελεί ένα αξιοσημείωτο δεδομένο είναι η πορεία των ΑΞΕ από το 2013 και στη συνέχεια ενώ παρουσιάζεται μία μείωση σε εισροές στην οικονομία της Ρωσίας, ως συνέπεια της εισβολής στην Κριμαία και τις κυρώσεις των δυτικών χωρών, αυτή σταδιακά επανακάμπτει. Το παραπάνω καταλήγει στο χαρακτηριστικό ότι τα κεφάλαια που εισρέουν στη Ρωσική οικονομία από ΑΞΕ, από όλες τις χώρες έως τον Ιανουάριο του 2022, και πριν την εισβολή στην Ουκρανία το Φεβρουάριο, έχουν επανέλθει σε επίπεδα του πριν την εισβολή της Ρωσίας στην Κριμαία, και σε κάποιες περιπτώσεις τα έχουν ξεπεράσει, χωρίς αυτό να φαίνεται άμεσα στην περίπτωση των ΗΠΑ. Παρόλα αυτά, αρκετές αμερικανικές εταιρίες συμμετέχουν σε ΑΞΕ στη Ρωσία, κυρίως μέσω θυγατρικών που έχουν την έδρα τους στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο, με αποτέλεσμα το ποσοστό αυτό να μην είναι αντιπροσωπευτικό και να μην αντανakλά το πραγματικό αποτύπωμα των αμερικανικών επιχειρήσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω διαπιστώνουμε ότι η οικονομία της Ρωσίας προκειμένου να αναπτυχθεί θα πρέπει να συμπεριλάβει την αύξηση των ΑΞΕ στη στρατηγική της. Η γεωγραφική της θέση αποτελεί ένα σπουδαίο πλεονέκτημα για την οικονομία της. Η χώρα μπορεί να αποτελέσει προορισμό άμεσων ξένων επενδύσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας, από την Ευρώπη, ενώ η περίπτωση της Κίνας παραμένει πιθανών, ένας ανταγωνιστής σε χαμηλότερες και μεσαίου επιπέδου επενδύσεις. Από την άλλη, οι οικονομικές σχέσεις των ΗΠΑ με τη Ρωσία, ανέκαθεν ήταν προβληματικές λόγω των θεμάτων εξωτερικής πολιτικής. Βασικός όμως προβληματισμός, εκτός από τα παραπάνω παραμένει ότι παρά την τριαντάχρονη σχεδόν πορεία που η οικονομία της Ρωσίας είναι υπό μετάβαση, οι άμεσες ξένες επενδύσεις παραμένουν υπό καθεστώς μακροοικονομικής αστάθειας, με φτωχό θεσμικό πλαίσιο και σε καθεστώς παγκόσμιας οικονομικής απομόνωσης, ως συνέπεια των κυρώσεων που έχουν αναφερθεί προηγουμένως.

Η Ρωσική οικονομία προκειμένου να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες προσέκλυσης εισροών από ξένες επενδύσεις, θα πρέπει καταρχήν να ολοκληρώσει την διαδικασία μετάβασης στην οποία βρίσκεται. Αυτό προϋποθέτει την απελευθέρωση της οικονομικής δραστηριότητας στην χώρα και την ανακατανομή των διαθέσιμων οικονομικών πόρων με αποτελεσματικότερο τρόπο. Η Ρωσική οικονομία θα πρέπει να χρησιμοποιήσει όλα τα χρηματοοικονομικά και μη εργαλεία, που αντίστοιχα χρησιμοποιούνται από μία ελεύθερη οικονομία, ώστε να επιτευχθούν προϋπολογισμοί που να είναι ισοσκελισμένοι και σε μακροπρόθεσμο χρονικό πλαίσιο να επιτευχθούν σταθερά μακροοικονομικά αποτελέσματα. Το επιχειρηματικό περιβάλλον θα πρέπει να είναι διαφανές και αποτελεσματικό, ώστε να αποτελεί εργαλείο για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στην αγορά. Τέλος σημαντική παράμετρος αποτελεί η δημιουργία ενός ισχυρού θεσμικού και νομοθετικού πλαισίου που θα αναδεικνύει το κράτος δικαίου και θα εξασφαλίζει και θα προστατεύει τόσο τις επιχειρήσεις, την πολιτεία και τους ίδιους τους πολίτες. Οι τομείς που εντοπίζεται ότι η Ρωσία μπορεί να βελτιωθεί συμπεριλαμβάνουν τις ιδιωτικοποιήσεις, την καλή διακυβέρνηση, την ελευθερία διαμόρφωσης των τιμών, το διεθνές εμπόριο και το συναλλαγματικό σύστημα της χώρας, την ανταγωνιστικότητα, τον μη αποκλεισμό, την ανθεκτικότητα, την πράσινη οικονομία και την οικονομική ολοκλήρωσή.

Σε σχέση με την περαιτέρω έρευνα που μπορεί να πραγματοποιηθεί προτείνονται τα παρακάτω:

- Η παρούσα έρευνα δεν μελέτησε την αντίστροφη συσχέτιση που μπορεί να υπάρχει, όσο αφορά την οικονομική ανάπτυξη και πως επηρεάζει αυτή τις ΑΞΕ στη Ρωσία. Η πρόταση αυτή κάλλιστα θα μπορούσε να διατυπωθεί και να ελεγχθεί όπως σε άλλες αντίστοιχες έρευνες σε άλλες χώρες. Η έρευνα αυτή έχει αρκετό ενδιαφέρον ώστε να διαπιστωθεί ποια ακριβώς είναι η συσχέτιση και εάν η οικονομική ανάπτυξη είναι αυτή που επιδρά θετικά στις ΑΞΕ.

- Επιπλέον θα μπορούσε η σχέση να επεκταθεί με αντίστοιχες μεταβλητές σε ένα μοντέλο πολλαπλής παλινδρόμησης ώστε να διαπιστωθούν όλοι οι πιθανοί συντελεστές που επιδρούν από τις ΑΞΕ στην οικονομική ανάπτυξη στη Ρωσία και πως αυτοί οι συντελεστές αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Η επέκταση ενός λογαριθμικού μοντέλου θα έδινε ακόμα περισσότερες πληροφορίες ως προς τη συσχέτιση των μεταβλητών.

- Η έρευνα μπορεί να επεκταθεί και σε άλλους δείκτες όπως τον δείκτη από την μελέτη της παγκόσμιας τράπεζας Ease of Doing Business, τον έλεγχο της διαφθοράς και πως αυτή επιδρά στις ΑΞΕ, την απόδοση των θεσμών επί των επενδύσεων, του επιπέδου διακυβέρνησης, αλλά επίσης και πως η ποιότητα της Δημοκρατίας επιδρά στις ΑΞΕ. Όλοι αυτοί οι δείκτες μπορούν να δώσουν κάποια σημαντικά συμπεράσματα τα οποία να ληφθούν υπόψη για αντίστοιχες ενέργειες αλλά και να επιβεβαιωθούν τα ευρήματα της παρούσας έρευνας

Κλείνοντας το ουσιαστικό συμπέρασμα είναι ότι οι ΑΞΕ διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη, αλλά και οι τοπικές αγορές και ο τρόπος διακυβέρνησης και λειτουργίας είναι ζωτικής σημασίας ώστε να επιτευχθούν τα επιδιωκόμενα θετικά αποτελέσματα. Μία τέτοια περίπτωση είναι και η οικονομία της Ρωσίας, με ένα ιδιαίτερο υψηλό αριθμό οικονομικών περιορισμών που ακολούθησαν τις επιλογές της. Αυτός ο εξωγενής παράγοντας της οικονομίας τελικά ήταν που καθόρισε το μεγαλύτερο μέρος του τρόπου αντιμετώπισης της ρωσικής οικονομίας μέχρι τώρα και όχι κάποιος καθαρά οικονομικός παράγοντας ή απόφαση.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Aleksynska, M., Gaisford, J., & Kerr, W. (2003). Foreign Direct Investment and Growth in Transition Economies MPRA Paper, 7668. Alfaro, L., Areendam, C., Kalemli-Ozcan, S., & Sayek, S. (2001). FDI and Economic Growth: The Role of Financial Markets. Harvard Business School Working Paper, 01-083.
- Apergis, N. (2008). The relationship between foreign direct investment and economic growth: evidence from transition countries. *Transition Studies Review*, 15(1), 37-51. <http://dx.doi.org/10.1007/s11300-008-0177-0>
- Balasubramanyam, V. N., Salisu, M. A., & Sapsford, D. (1996). Foreign Direct Investment and Growth in EP and IS Countries. *Economic Journal*, 106(1), 92-105. <http://dx.doi.org/10.2307/2234933>
- Balasubramanyam, V. N., Salisu, M. A., & Sapsford, D. (1999). Foreign Direct Investment is an Engine of Growth. *Journal of International Trade and Economic Development*, 8(1), 27-40. <http://dx.doi.org/10.1080/096381999000000003>
- Basu, P., Chakraborty, C., & Reagle, D. (2003). Liberalization, FDI, and Growth in Developing Countries: A Panel Cointegration Approach. *Economic Inquiry*, 41(3), 510-516. <http://dx.doi.org/10.1093/ei/cbg024>
- Blömstorm, M., Lipsey, R., & Zejan, M. (1992). What Explains Developing Country Growth? NBER Working Paper, No. 4132.
- Borenstein, E., De Gregorio, J., & Lee, J-W. (1998). How Does Foreign Direct Investment Affect Economic Growth. *Journal of International Economics*, 45(1), 115-135. [http://dx.doi.org/10.1016/S0022-1996\(97\)00033-0](http://dx.doi.org/10.1016/S0022-1996(97)00033-0)
- Brada, J.C., Kutan, A.M., & Yiğit, T.M. (2004). The Effects of Transition and Political Instability on Foreign Direct Investment Inflows: Central Europe and the Balkans. William Davidson Institute, Working Paper Number 729.
- Calvo, M. B., & Robles, B. S. (2001). Does Foreign Direct Investment Foster Economic Growth? Some Theoretical and Empirical Arguments. Economic Freedom Workshop Working Paper.

- Campos, N. F., & Kinoshita, Y. (2002). Foreign Direct Investment as Technology Transferred: Some Evidence From the Transition Economies. *The Manchester School Paper*, 70(3), 398-419. <http://dx.doi.org/10.1111/1467-9957.00309>
- Campos, N.F., & Kinoshita, Y. (2003). Why Does FDI Go Where it Goes? New Evidence from the Transition Economies. IMF Working Paper, No: 228.
- Carkovic, M., & Levine, R. (2002). Does Foreign Direct Investment Accelerate Economic Growth. *Financial Globalization: A Blessing or a Curse*, World Bank Conference.
- Choe, J. (2003). Do Foreign Direct Investment and Gross Domestic Investment Promote Economic Growth. *Review of Development Economics*, 7(1), 44-57. <http://dx.doi.org/10.1111/1467-9361.00174>
- De Mello Jr., & Luiz, R. (1997). Foreign Direct Investment in Developing Countries and Growth: A Selective Survey. *Journal of Development Studies*, 34(1), 1-34. <http://dx.doi.org/10.1080/00220389708422501>
- EBRD Transition Report Update. (2009). Gbakou, M., Sadni-Jallab, M., & Sandretto, R. P. (2009). Foreign Direct Investment, Macroeconomic Instability and Economic Growth in MENA Countries. GATE Working Paper, No. 08-17.
- Ghatak, A., & Halicioglu, F. (2007, January). Foreign direct investment and economic growth: some evidence from across the world. *Global Business and Economics Review*, 9(4), 381-394. <http://dx.doi.org/10.1504/GBER.2007.015101>
- Hansen, H., & Rand, J. (2004). On the Causal Links between FDI and Growth in Developing Countries. Institute of Economics, University of Copenhagen. Development Economics Research Group (DERG) Discussion Papers. Retrieved September ,02, 2010, from <http://www.econ.ku.dk/wpa/pink/2004/0430.pdf>
- Havrylyshyn, O., & Wolf, T. (1999, June). Determinants of Growth in Transition Countries. *Finance and Development*, 36(2).
- Hsiao, C., & Shen, Y. (2003, July). FDI and Economic Growth: The Importance of Institutions and Urbanization. *Economic Development and Cultural Change*, 51(4), 883. <http://dx.doi.org/10.1086/375711>

Hult, M. (2006). Increased FDI Flows for the EU in 2005, *Statistics in Focus. Economics and Finance*, 21/2006,

Eurostat. Hunya, G. (2004). FDI in Small Accession Countries: the Baltic States. *EIB Papers*, The Vienna Institute for International Economic Studies, 9(2).

IMF. (2000). *Transition Economies: An IMF Perspective on Progress and Prospects*.

Jajri, I. (2009, August & November). Foreign Direct Investment and Economic Growth: Cointegration Techniques. *The IUP Journal of Managerial Economics*, VII(3-4), 7-18.

Khaliq, A., & Noy, I. (2007). Foreign Direct Investment and Economic Growth: Empirical Evidence from Sectoral Data in Indonesia. University of Hawaii at Manoa, Department of Economics Working Paper, No: 200726.

Khan, M. A. (2007). Foreign Direct Investment and Economic Growth: The Role of Domestic Financial Sector. *PIDE-Working Papers*, No: 18, Pakistan Institute of Development Economics.

Kolodko, G.W. (2004). Transition to a Market System: Gradualism versus Radicalism. *Tiger Working Papers*, No: 60. Lankes, H. P., & Venables, A. J. (1996). Foreign Direct Investment in Economic Transition: The Changing Pattern of Investments. *Economics of Transition*, 4(2), 221-347. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1468-0351.1996.tb00176.x>

Ledyaeva, S., & Linden, M. (2006). Foreign Direct Investment and Economic Growth: Empirical Evidence from Russian Regions. *BOFIT Discussion Paper*, No. 17.

Lensink, R., & Morrissey, O. (2001). Foreign Direct Investment: Flows, Volatility and Growth in Developing Countries. Retrieved January 22, 2010, from <http://www.ub.rug.nl/eldoc/som/e/01E16.pdf>

Mencinger, J. (2003). Does Foreign Investment Always Enhance Economic Growth?. *Kyklos*, 56(4), 491-508. <http://dx.doi.org/10.1046/j.0023-5962.2003.00235.x>

Merlevede, B., & Schoors, K. (2004). Reform, FDI and Economic Growth: Tale of the Tortoise and the Hare., William Davidson Institute, The University of Michigan Business School, Working Paper, No: 730.

Nair-Reichert, U., & Weinhold, D. (2001). Causality Tests for Cross-Country Panels: A New Look at FDI and Economic Growth in Developing Countries. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 63(2), 153-171. <http://dx.doi.org/10.1111/1468-0084.00214>

Obwona, M. B. (2001). Determinants of FDI and Their Impact on Economic Growth in Uganda. *African Development Review*, 13(1), 46-81. <http://dx.doi.org/10.1111/1467-8268.00030>

OECD. (1999). Conference on FDI Policy and Private Sector Development in the Baltic States, Conference Conclusions, 17 November. OECD. (2003). Checklist for Foreign Direct Investment Incentive Policies.

OECD. (2007). Factbook; Economic, Environmental and Social Statistics. Önel, E. L. (2006). Transition Economies: The Case of Poland. Marmara University, Social Sciences Institute, Unpublished M.A. Thesis.

Peleckis, K. (2009). Analysis of Foreign Capital Inflow Impact on Innovative Growth: The Baltic States in the Context of the European Union. *Social Sciences Studies*, 1(1), 245-268.

Saltz, S. (1992). The Negative Correlation between Foreign Direct Investment and Economic Growth in the Third World: Theory and Evidence. *Rivista Internazionale di Scienze Economiche e Commerciali*, 39, 617-633.

Sharma, B., & Abekah, J. (2007). Foreign Direct Investment and Economic Growth of Selected African and South American Countries. *International Trade and Finance Association Conference Papers*, No. 1102.

Sohinger, J. (2004). Transforming Competitiveness in European Transition Economies: The Role of Foreign Direct Investment. Political Economy of International Finance, UC Berkeley, Institute of European Studies, Working Paper PEIF-17.

Sutela, P. (2001). Managing Capital Flows in Estonia and Latvia. BOFIT Discussion Papers, No: 17.

Tiits, M. (2007). FDI and Estonia's Development Experience from 1990 to Today. Expert Meeting on Comparing Best Practices for Creating an Environment Conducive to Maximizing Development Benefits, Economic Growth and Investment in Developing Countries and Countries with Economies in Transition, Geneva, 24-25 September. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). Accounting Practices. United Nations, Geneva.

Varblane, U., & Ziatic, T. (2001). The Role of Government in Creating a Favorable Investment Climate to Foreign Investors: The Case of Estonia. Journal of Business Research.

Wang, J. Y. (1990). Growth, Technology Transfer, and The Long-Run Theory of International Capital Movements. Journal of International Economics, 29, 255-271. [http://dx.doi.org/10.1016/0022-1996\(90\)90033-I](http://dx.doi.org/10.1016/0022-1996(90)90033-I)

Wang, M., & Wong, M. C. S. (2009) Foreign Direct Investment And Economic Growth: The Growth Accounting Perspective. Economic Inquiry, Western Economic Association International, 47(4), 701-710.

World Bank. (2002). The first ten years. Analysis and Lessons for Eastern Europe and the Former Soviet Union.

Balasubramanyam, N., Salisu, M. and Sapsford, D., "Foreign direct investment and growth in EP and IS countries", The Economic Journal, Vol.106, (1996) pp. 92-105.

De Mello, L.R., " Foreign Direct Investment led Growth: Evidence from time series and panel data", Oxford Economic Papers, (1999), 51:133-151.

Soto, M., "Capital flows and growth in developing countries: recent empirical Evidence", Organization for Economic Co-operation and Development, Paris, OECD Development Center Working paper, (July 2000), No160.

Alfaro, L., Chanda, A., Kalemli-Ozcan, S. and Sayek, S., "FDI and economic growth: the role of local financial markets", *Journal of International Economics*, (2004), Vol.64, pp. 89-112.

Li, X. and Liu, X., "Foreign Direct Investment and economic growth: An increasingly endogenous relationship", *World Development*, (2004), Vol.33, pp. 393-407.

Liu, X., P. Burridge and P.J.N. Sinclair, " Relationship between economic growth, foreign direct investment and trade: Evidence from China", *Applied Economics*, (2002), 34: 1433-1440.

Feridun, M., " Foreign Direct Investment and Economic growth: A Causality analysis for Cyprus, 1976-2002", *Journal of Applied Sciences*, (2004), 4 (4): 654-657.

Basu, P., Chakraborty, C. and Reagle D., "Liberalization and FDI and Growth in Developing Countries: A Panel Cointegration Approach", *Economic Enquiry*, (2003), Vol. 41, pp.510-16. ix Granger, C.W.J, "Investigating Causal Relations by Econometric Models and Cross Spectral Methods", *Econometrica*, .(1969), Vol.37, pp.424-38.

World Bank Indicators, World Bank, Washington D.C. (2022).

Alfaro, L., Chanda, A., Kalemli-Ozcan S. and Sayek, S. (2000). How Does Foreign Direct Investment Promote Economic Growth? Exploring the Effects of Financial Markets on Linkages, National Bureau of Economic Research, Working Paper 12522, 1-58.

Alfaro, L., Chanda, A., Kalemli-Ozcan, S. and Sayek, S. (2006). FDI and Economic Growth: The Role of Local Financial Markets, Harvard Business School. Working Paper 01-083.

- Alfaro, L., Kalemli-Ozcan, S. and Sayek S. (2009). FDI, Productivity and Financial Development, *The World Economy*, 32:1, 111-135.
- Alguacil, M., Cuadros, A. and Orts, V. (2004). Does Saving Really Matter for Growth? Mexico (1970-2000), *Journal of International Development*, 16, 281-290.
- Bairamli, N. and Kostoglou, V. (2010). The Role of Savings in the Economic Development of the Republic of Azerbaijan, *International Journal of Economic Sciences and Applied Research*, 3, 99-110.
- Balasubramanyam, V. N., Salisu, M. and Dapsoford, D. (1996). Foreign direct investment and growth in EP and IS countries, *Economic Journal*, 106:1, 92-105.
- Barro, R. J. and Sala-i-Martin, X. (1995). *Economic Growth*, McGraw-Hill, Cambridge, MA. 42 Basu, P.,
- Chakraborty, C. and Reagle, D. (2003). Liberalization, FDI, and growth in developing countries: A panel cointegration approach, *Economic Inquiry*, 41, 510–516.
- Bengoa, M. and Sanchez-Robles, B. (2003). Foreign direct investment, economic freedom and growth: New evidence from Latin America. *European Journal of Political Economy*, 19:3, 529-545.
- Blomstrom, M., Lipsey, R. and M. Zejan, (1994). What explains growth in developing countries? In *What Lies Behind Convergence*.
- Borensztein, E., De Gregorio, J. and Lee, J.-W. (1998). How Does Foreign Direct Investment Affect Economic Growth? *Journal of International Economics*, 45, 115-135.
- Brooks, C. (2008). *Introductory Econometrics for Finance*, Second Edition, Cambridge, 318-338. Carkovic, M. and Levine R. (2002). Does Foreign Direct Investment Accelerate Economic Growth?" (June 2002). University of Minnesota Department of Finance. Working Paper.

Castiglione, C., Gorbunova, Y., Infante, D. and Smirnova, J. (2012). FDI determinants in an idiosyncratic country. A reappraisal over the Russian regions during transition years, *Communist and Post-Communist Studies*, 45, 1-10.

Central Bank, (2012) www.cbr.ru/eng/

De Gregorio, J. (1992). Economic growth in Latin America. *Journal of Development Economics*, 39.

De Mello, L. R. (1999). Foreign direct investment-led growth: Evidence from time series and panel data, *Oxford Economic Papers*, 51:1, 133-151.

Dickey, D. A and Fuller, W. A. (1979). Distribution of the Estimators for Autoregressive Time Series with a Unit Root, *Journal of the American Statistical Association*, 74, 427-431.

Dimelis, S. P. (2005). Spillovers from foreign direct investment and firm growth: technological, financial and market structure effects, *International Journal of the Economics of Business*, 12, 85–104.

Edwards, S. (1995). Why are Saving Rates So Different Across Countries?: An International Comparative Analysis, NBER Working paper No. 5097, National Bureau of Economic Research, Cambridge.

Engle, R. F. and Granger, C. W. J. (1987). Co-integration and Error Correction: Representation, Estimation, and Testing, *Econometrica*, 55, 251-276.

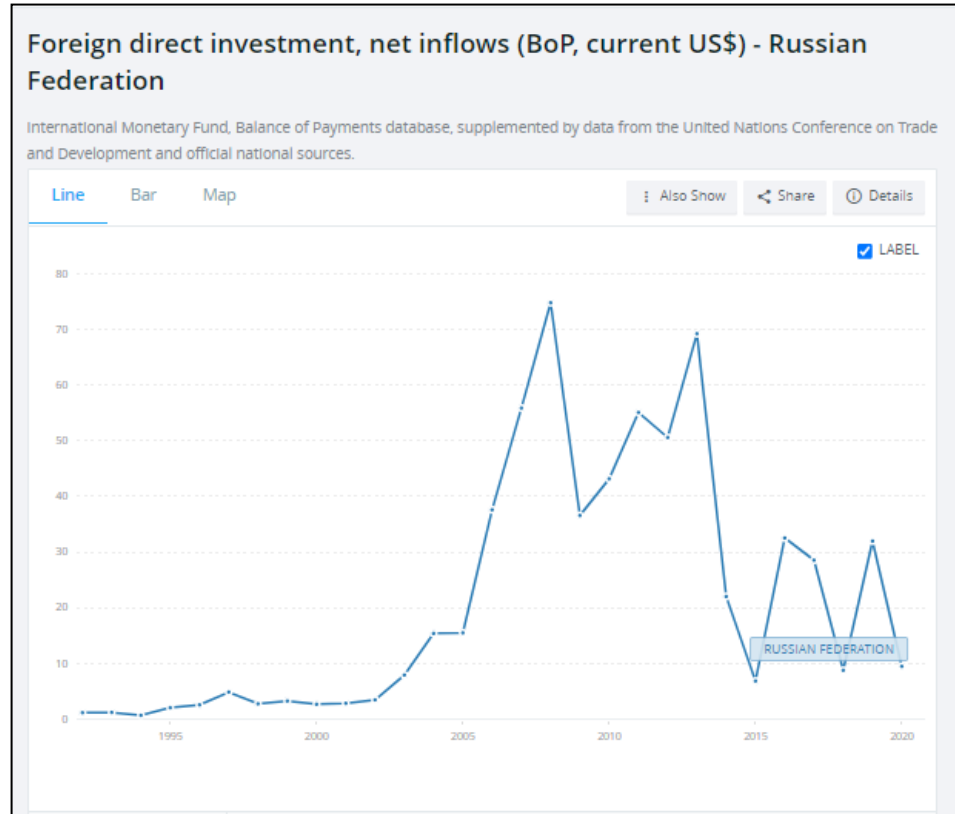
Foley, M. C. and Pyle, W. (2005). Household Savings in Russia During the Transition, Middlebury College Economics Discussion Paper No. 05-22, 1-36.

Gandolfo, G. (1981). *Quantitative Analysis and Econometric Estimation of Continuous Time Dynamic Models*, Amsterdam: North-Holland Publishing Company Publishing Company.

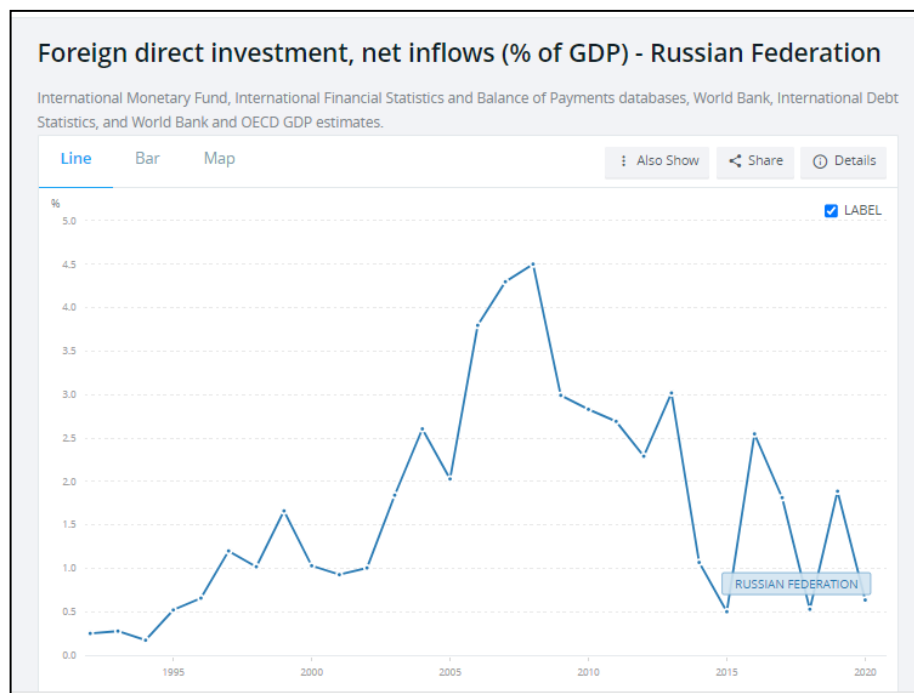
Grossman, G. and Helpman, E. (1991). *Innovation and Growth in the Global Economy*, MIT Press, Cambridge,

MA. Girma, S. (2005). Absorptive capacity and productivity spillovers from FDI. A threshold regression analysis, *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 67, 281– 306.

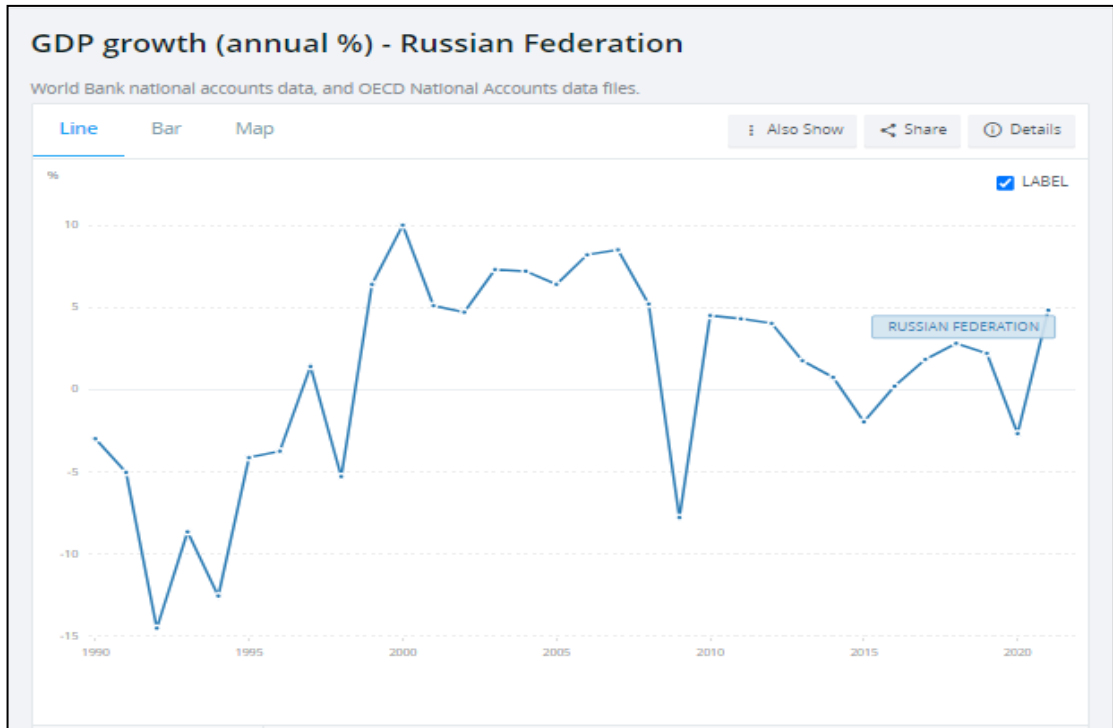
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΠΙΝΑΚΕΣ - ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΤΙΜΕΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

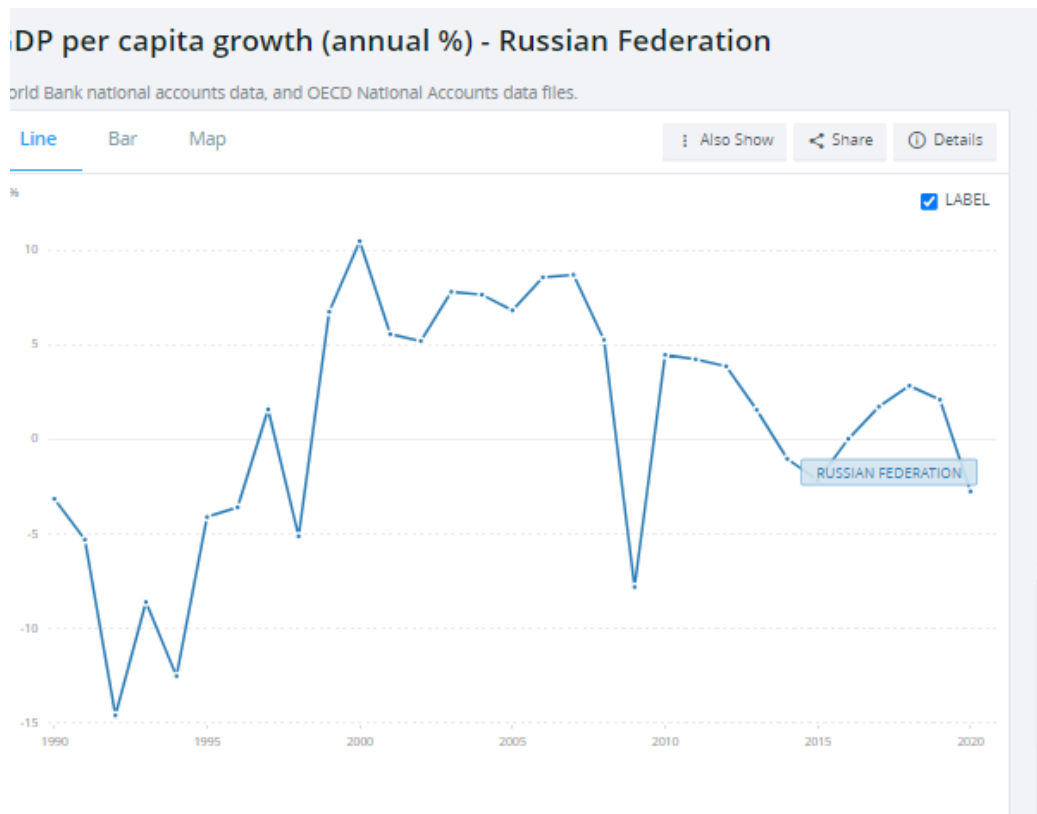
Πίνακας Α1: Καθαρές Εισροές ΑΞΕ -Ρωσία (1992 - 2020) (Πηγή: World Bank, 2022)

Πίνακας Α2: Εισροές ΑΞΕ ως % του ΑΕΠ -Ρωσία (1992 - 2020) (Πηγή: World Bank, 2022)

Πίνακας A3: Ρυθμός ανάπτυξης ΑΕΠ -Ρωσία (1990 - 2020) (Πηγή: World Bank, 2022)

Πίνακας A4: Ρυθμός ανάπτυξης κατά κεφαλήν ΑΕΠ -Ρωσία (1990 - 2020) (Πηγή: World Bank, 2022)

Ετος	Καθαρές Εισροές ΑΞΕ	Εισροές ΑΞΕ ως % του ΑΕΠ	Ρυθμός Ανάπτυξης ΑΕΠ	Ρυθμός Ανάπτυξης κατά κεφαλήν ΑΕΠ
1990			-3	-3,2
1991			-5	-5,3
1992	1,16	0,3	-14,5	-14,6
1993	1,21	0,3	-8,7	-8,6
1994	0,689	0,2	-12,6	-12,5
1995	2,07	0,5	-4,1	-4,1
1996	2,58	0,7	-3,8	-3,6
1997	4,86	1,2	1,4	1,6
1998	2,76	1	-5,3	-5,1
1999	3,26	1,7	6,4	6,7
2000	2,68	1	10	10,5
2001	2,85	0,9	5,1	5,5
2002	3,47	1	4,7	5,2
2003	7,93	1,8	7,3	7,8
2004	15,4	2,6	7,2	7,6
2005	15,51	2	6,4	6,8
2006	37,59	3,8	8,2	8,6
2007	55,87	4,3	8,5	8,7
2008	74,78	4,5	5,2	5,2
2009	36,58	3	-7,8	-7,8
2010	43,17	2,8	4,5	4,5
2011	55,08	2,7	4,3	4,2
2012	50,59	2,3	4	3,8
2013	69,22	3	1,8	1,5
2014	22,03	0,5	0,7	-1
2015	6,85	1,1	-2	-2,2
2016	32,54	2,5	0,2	0
2017	28,56	1,8	1,8	1,7
2018	8,78	0,5	2,8	2,8
2019	31,97	1,9	-2,7	2,1
2020	9,48	0,6	4,8	-2,8

Πίνακας Α5: Δεδομένα Πινάκων Α1 - Α.4

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

ΛΟΙΠΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΙΝΑΚΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Α. Πίνακες Α.Α.1 έως Α.Α.2 Έξοδος Υπολοίπων και Πιθανοτήτων για $Y = \text{GPD}$
 GROWTH , $X = \text{FDI NET INFLOWS}$

ΕΞΟΔΟΣ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ			
<i>Μέγεθος δείγματος</i>	<i>Προβλεπόμενο Y</i>	<i>Υπόλοιπα</i>	<i>Τυπικά υπόλοιπα</i>
1	-0,618603517	-13,88139648	-2,293762827
2	-0,614262073	-8,085737927	-1,336087843
3	-0,659499916	-11,94050008	-1,973048984
4	-0,539589242	-3,560410758	-0,588322497
5	-0,495306517	-3,304693483	-0,546067759
6	-0,297336687	1,697336687	0,280468021
7	-0,47967732	-4,82032268	-0,796510422
8	-0,436262883	6,836262883	1,129624508
9	-0,48662363	10,48662363	1,732810347
10	-0,471862721	5,571862721	0,920694946
11	-0,41802882	5,11802882	0,845703404
12	-0,030772047	7,330772047	1,211337234
13	0,617839634	6,582160366	1,087636592
14	0,62739081	5,77260919	0,953866305
15	2,544572325	5,655427675	0,934503224
16	4,131804122	4,368195878	0,721800961
17	5,77373811	-0,57373811	-0,094804521
18	2,456875163	-10,25687516	-1,694846696
19	3,029077436	1,470922564	0,243055337
20	4,063209313	0,236790687	0,039127308
21	3,673347673	0,326652327	0,053976051
22	5,290969576	-3,490969576	-0,576848032
23	1,193515062	-0,493515062	-0,08154846
24	-0,12454723	-1,87545277	-0,309899934
25	2,106086516	-1,906086516	-0,314961856
26	1,760507602	0,039492398	0,006525726
27	0,043032495	2,756967505	0,455561484
28	2,056594059	-4,756594059	-0,785979901
29	0,103812706	4,696187294	0,775998283

Πίνακας Α.Α.1

ΈΞΟΔΟΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ	
<i>Εκατοστημόριο</i>	Υ
1,724137931	-14,5
5,172413793	-12,6
8,620689655	-8,7
12,06896552	-7,8
15,51724138	-5,3
18,96551724	-4,1
22,4137931	-3,8
25,86206897	-2,7
29,31034483	-2
32,75862069	0,2
36,20689655	0,7
39,65517241	1,4
43,10344828	1,8
46,55172414	1,8
50	2,8
53,44827586	4
56,89655172	4,3
60,34482759	4,5
63,79310345	4,7
67,24137931	4,8
70,68965517	5,1
74,13793103	5,2
77,5862069	6,4
81,03448276	6,4
84,48275862	7,2
87,93103448	7,3
91,37931034	8,2
94,82758621	8,5
98,27586207	10

Πίνακας Α.Α.2

Β. Πίνακες Α.Β.1 έως Α.Β.2 Έξοδος Υπολοίπων και Πιθανοτήτων για $Y = \text{GPD GROWTH}$, $X = \text{FDI \% GPD}$

ΈΞΟΔΟΣ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ	

<i>Μέγεθος δείγματος</i>	<i>Προβλεπόμενο Υ</i>	<i>Υπόλοιπα</i>	<i>Τυπικά υπόλοιπα</i>
1	-2,468714946	-12,03128505	-2,162771912
2	-2,468714946	-6,231285054	-1,120150361
3	-2,720850672	-9,879149328	-1,775898966
4	-1,964443494	-2,135556506	-0,383892627
5	-1,460172042	-2,339827958	-0,420612941
6	-0,199493413	1,599493413	0,287528673
7	-0,703764865	-4,596235135	-0,826229967
8	1,061185217	5,338814783	0,959717819
9	-0,703764865	10,70376486	1,924133781
10	-0,95590059	6,05590059	1,08862284
11	-0,703764865	5,403764865	0,971393398
12	1,313320943	5,986679057	1,076179415
13	3,33040675	3,86959325	0,695607124
14	1,817592395	4,582407605	0,823744298
15	6,356035461	1,843964539	0,331475374
16	7,616714091	0,883285909	0,158781539
17	8,120985543	-2,920985543	-0,525083186
18	4,338949654	-12,13894965	-2,182125952
19	3,834678202	0,665321798	0,119599801
20	3,582542476	0,717457524	0,128971841
21	2,573999572	1,426000428	0,256341169
22	4,338949654	-2,538949654	-0,456407522
23	-1,964443494	2,664443494	0,478966588
24	-0,451629139	-1,548370861	-0,278338764
25	3,078271024	-2,878271024	-0,517404724
26	1,313320943	0,486679057	0,087486564
27	-1,964443494	4,764443494	0,856467494
28	1,565456669	-4,265456669	-0,766768457
29	-1,712307768	6,512307768	1,17066766

Πίνακας Α.Β1

ΈΞΟΔΟΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ	
<i>Εκατοστημόριο</i>	<i>Υ</i>
1,724137931	-14,5
5,172413793	-12,6
8,620689655	-8,7
12,06896552	-7,8
15,51724138	-5,3
18,96551724	-4,1
22,4137931	-3,8
25,86206897	-2,7
29,31034483	-2

32,75862069	0,2
36,20689655	0,7
39,65517241	1,4
43,10344828	1,8
46,55172414	1,8
50	2,8
53,44827586	4
56,89655172	4,3
60,34482759	4,5
63,79310345	4,7
67,24137931	4,8
70,68965517	5,1
74,13793103	5,2
77,5862069	6,4
81,03448276	6,4
84,48275862	7,2
87,93103448	7,3
91,37931034	8,2
94,82758621	8,5
98,27586207	10

Πίνακας Α.Β.2

Γ. Πίνακες Α.Γ.1 έως Α.Γ.2 Έξοδος Υπολοίπων και Πιθανοτήτων για $Y = \text{GPD per capita}$, $X = \text{FDI net inflows}$

ΈΞΟΔΟΣ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ			
Μέγεθος δείγματος	Προβλεπόμενο Y	Υπόλοιπα	Τυπικά υπόλοιπα
1	-0,771295817	-	-2,266301663
2	-0,766691898	13,82870418	-1,283752906
3	-0,814664739	7,833308102	-1,915038053
4	-0,687504483	11,68533526	-0,559252997
5	-0,640544504	3,412495517	-0,485007042
6	-0,430605776	2,959455496	0,332783548
7	-0,623970394	2,030605776	-0,733549088
8	-0,577931199	4,476029606	1,192735586
9	-0,631336665	7,277931199	1,824246615
10	-0,615683339	11,13133667	1,002261899
11	-0,558594737	6,115683339	0,943740835
		5,758594737	

12	-0,14792512	7,94792512	1,302536787
13	0,53990045	7,06009955	1,15703649
14	0,550029073	6,249970927	1,02426947
15	2,583119915	6,016880085	0,986069639
16	4,266312877	4,433687123	0,726609838
17	6,007515224	-	-0,132338726
		0,807515224	
18	2,490120742	-	-1,686384888
		10,29012074	
19	3,096917329	1,403082671	0,229942629
20	4,193570949	0,006429051	0,001053618
21	3,78013898	0,01986102	0,003254901
22	5,495559377	-	-0,654807764
		3,995559377	
23	1,150380173	-	-0,352412641
		2,150380173	
24	-0,247369781	-	-0,320004612
		1,952630219	
25	2,118124048	-	-0,347126382
		2,118124048	
26	1,751652057	-	-0,008464939
		0,051652057	
27	-0,069658489	2,869658489	0,47029076
28	2,065639366	0,034360634	0,005631154
29	-0,005203616	-	-0,458022068
		2,794796384	

Πίνακας Α.Γ.1

ΕΞΟΔΟΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ	
Εκατοστημόριο	Υ
1,724137931	-14,6
5,172413793	-12,5
8,620689655	-8,6
12,06896552	-7,8
15,51724138	-5,1
18,96551724	-4,1
22,4137931	-3,6
25,86206897	-2,8
29,31034483	-2,2
32,75862069	-1
36,20689655	0
39,65517241	1,5
43,10344828	1,6
46,55172414	1,7
50	2,1
53,44827586	2,8

56,89655172	3,8
60,34482759	4,2
63,79310345	4,5
67,24137931	5,2
70,68965517	5,2
74,13793103	5,5
77,5862069	6,7
81,03448276	6,8
84,48275862	7,6
87,93103448	7,8
91,37931034	8,6
94,82758621	8,7
98,27586207	10,5

Πίνακας Α.Γ.2

Γ. Πίνακες Α.Δ.1 έως Α.Δ.2 Έξοδος Υπολοίπων και Πιθανοτήτων για $Y = \text{GPD per capita}$ GROWTH , $X = \text{FDI \% GPD per Capita}$

ΈΞΟΔΟΣ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ			
<i>Μέγεθος δείγματος</i>	<i>Προβλεπόμενο Y</i>	<i>Υπόλοιπα</i>	<i>Τυπικά υπόλοιπα</i>
1	-2,892835408	-11,7072	-2,13949
2	-2,892835408	-5,70716	-1,04299
3	-3,171285712	-9,32871	-1,70482
4	-2,335934802	-1,76407	-0,32238
5	-1,779034195	-1,82097	-0,33278
6	-0,386782677	1,986783	0,363085
7	-0,943683284	-4,15632	-0,75957
8	1,00546884	5,694531	1,040677
9	-0,943683284	11,44368	2,091336
10	-1,222133588	6,722134	1,228471
11	-0,943683284	6,143683	1,12276
12	1,283919143	6,516081	1,190815
13	3,511521571	4,088478	0,74717
14	1,84081975	4,95918	0,906291
15	6,852925213	1,747075	0,319278
16	8,24517673	0,454823	0,083119
17	8,802077337	-3,60208	-0,65828
18	4,625322785	-12,4253	-2,27073
19	4,068422178	0,431578	0,078871
20	3,789971875	0,410028	0,074933
21	2,676170661	1,123829	0,20538
22	4,625322785	-3,12532	-0,57115

23	-2,335934802	1,335935	0,244142
24	-0,665232981	-1,53477	-0,28048
25	3,233071268	-3,23307	-0,59084
26	1,283919143	0,416081	0,076039
27	-2,335934802	5,135935	0,938593
28	1,562369447	0,537631	0,098252
29	-2,057484498	-0,74252	-0,13569

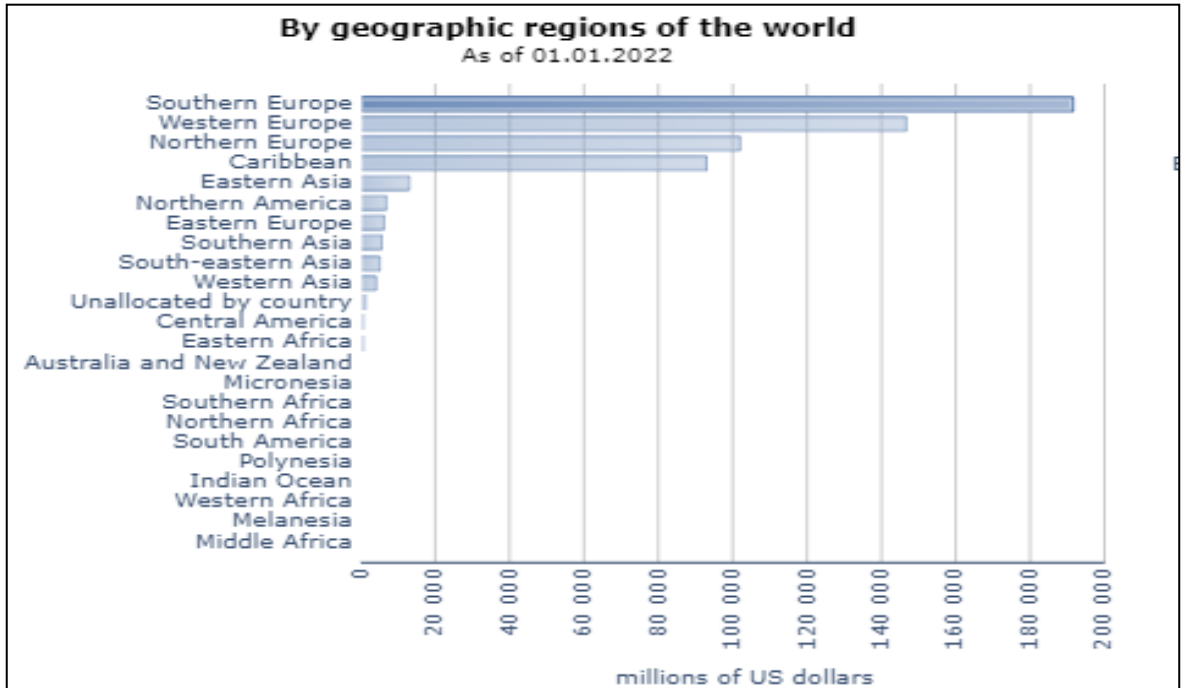
Πίνακας Α.Δ.1

ΈΞΟΔΟΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ	
Εκατοστημόριο	Υ
1,724137931	-14,6
5,172413793	-12,5
8,620689655	-8,6
12,06896552	-7,8
15,51724138	-5,1
18,96551724	-4,1
22,4137931	-3,6
25,86206897	-2,8
29,31034483	-2,2
32,75862069	-1
36,20689655	0
39,65517241	1,5
43,10344828	1,6
46,55172414	1,7
50	2,1
53,44827586	2,8
56,89655172	3,8
60,34482759	4,2
63,79310345	4,5
67,24137931	5,2
70,68965517	5,2
74,13793103	5,5
77,5862069	6,7
81,03448276	6,8
84,48275862	7,6
87,93103448	7,8
91,37931034	8,6
94,82758621	8,7
98,27586207	10,5

Πίνακας Α.Δ.2

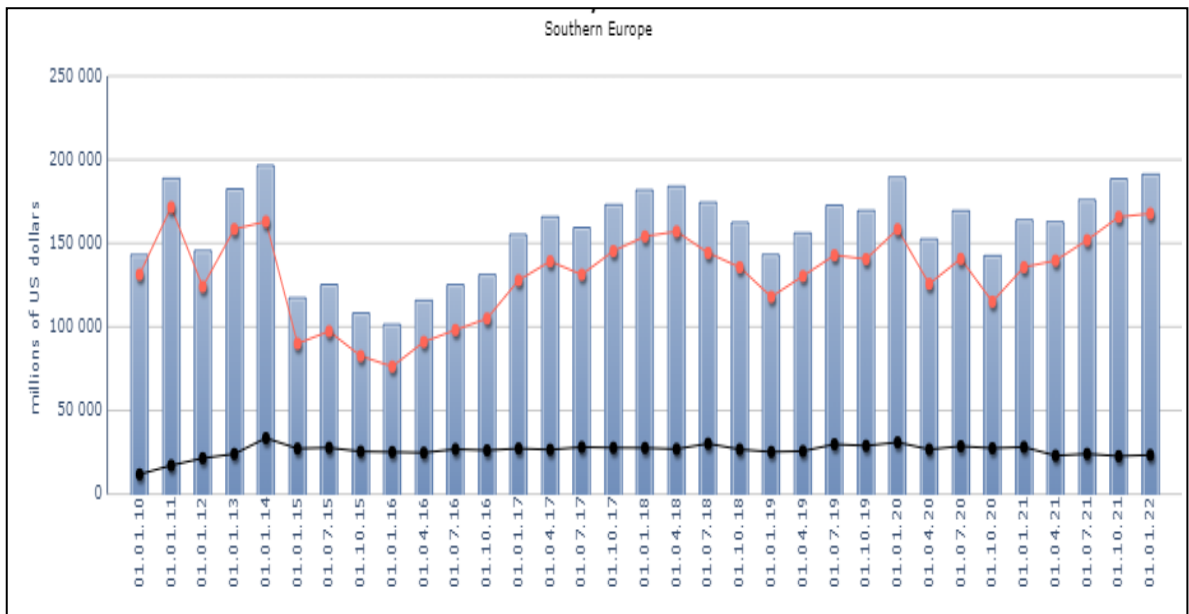
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΙΣΡΟΩΝ ΑΞΕ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ
(ΠΗΓΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ www.rb.ru)

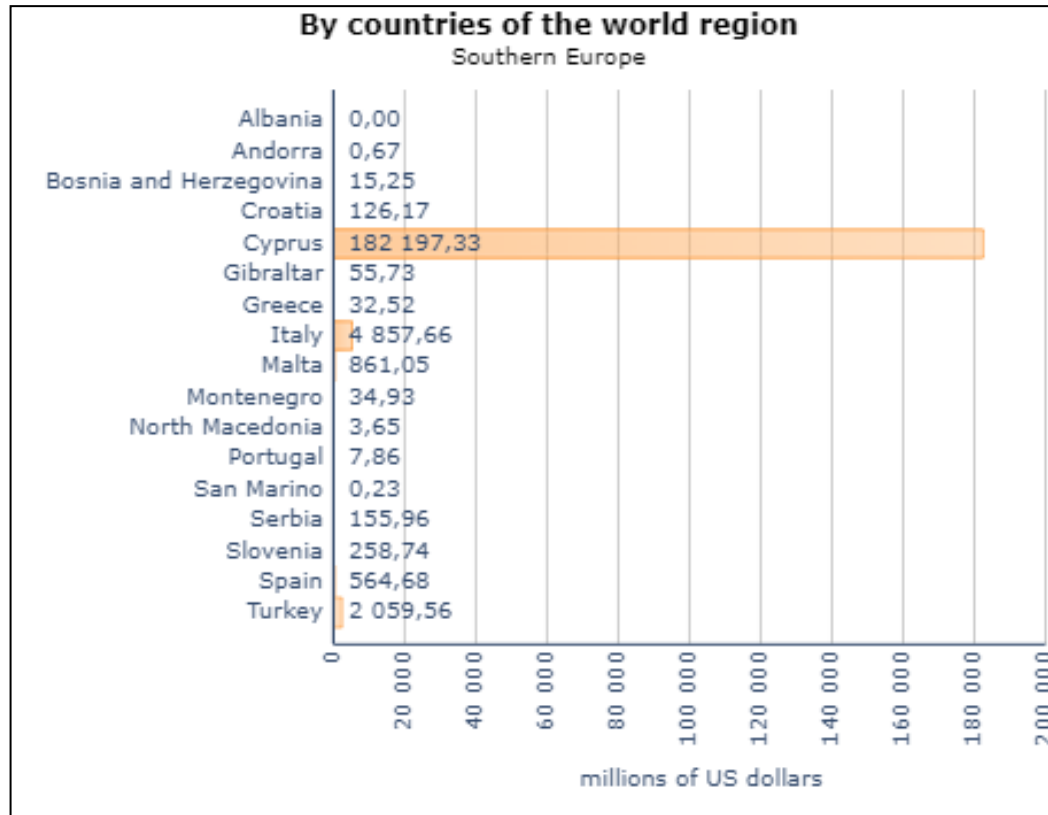

Πίνακας Γ.1 ΑΞΕ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΧΗ

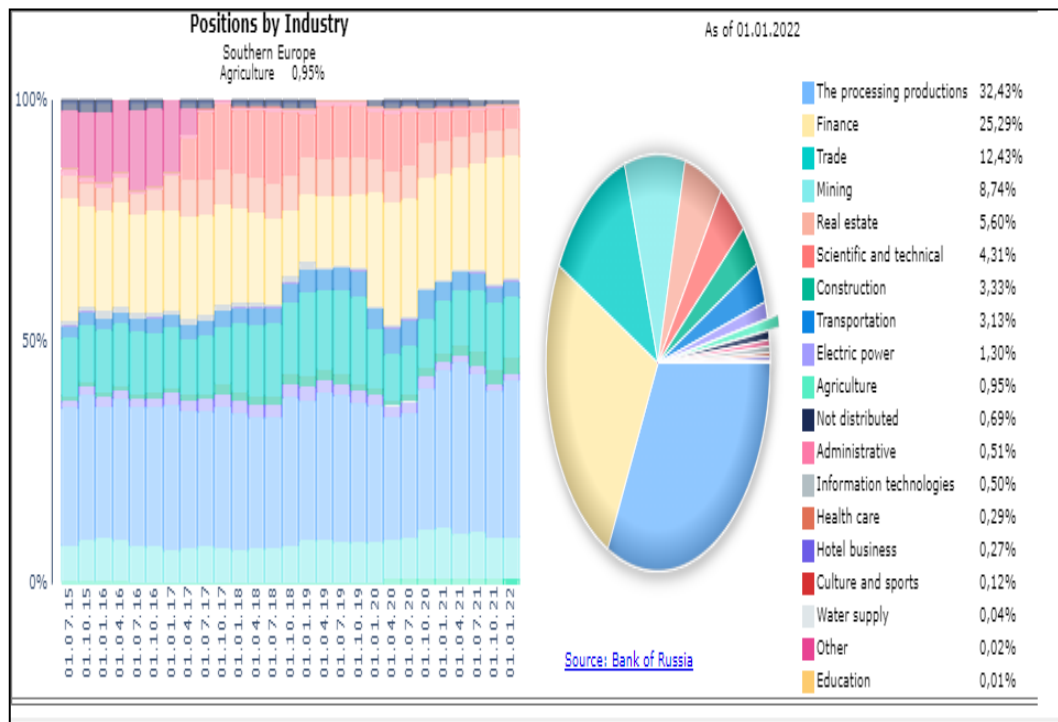
Α. ΝΟΤΙΑ ΕΥΡΩΠΗ

Πίνακας Γ.Α.1 ΠΟΡΕΙΑ ΕΙΣΡΟΩΝ ΑΞΕ ΑΠΟ ΝΟΤΙΑ ΕΥΡΩΠΗ 01.01.10 - 01.01.22

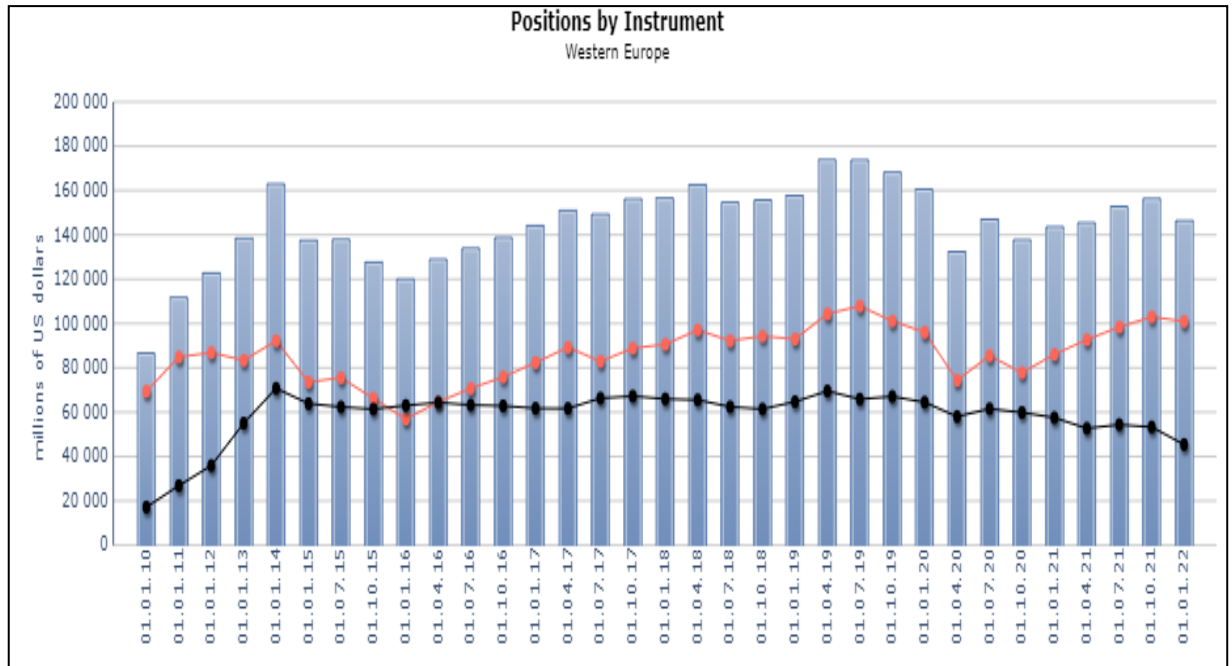

Πίνακας Γ.Α.2 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ ΝΟΤΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΑΝΑ ΧΩΡΑ

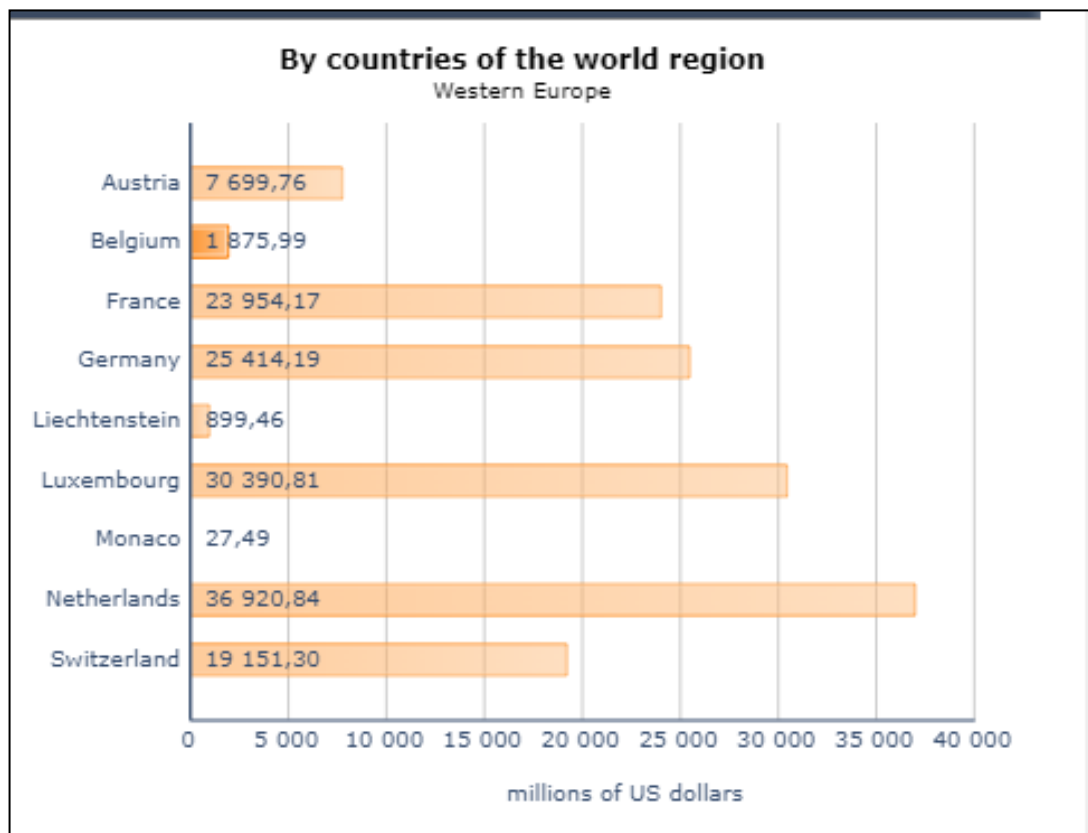

Πίνακας Γ.Α.3 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ ΝΟΤΙΑ ΕΥΡΩΠΗ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

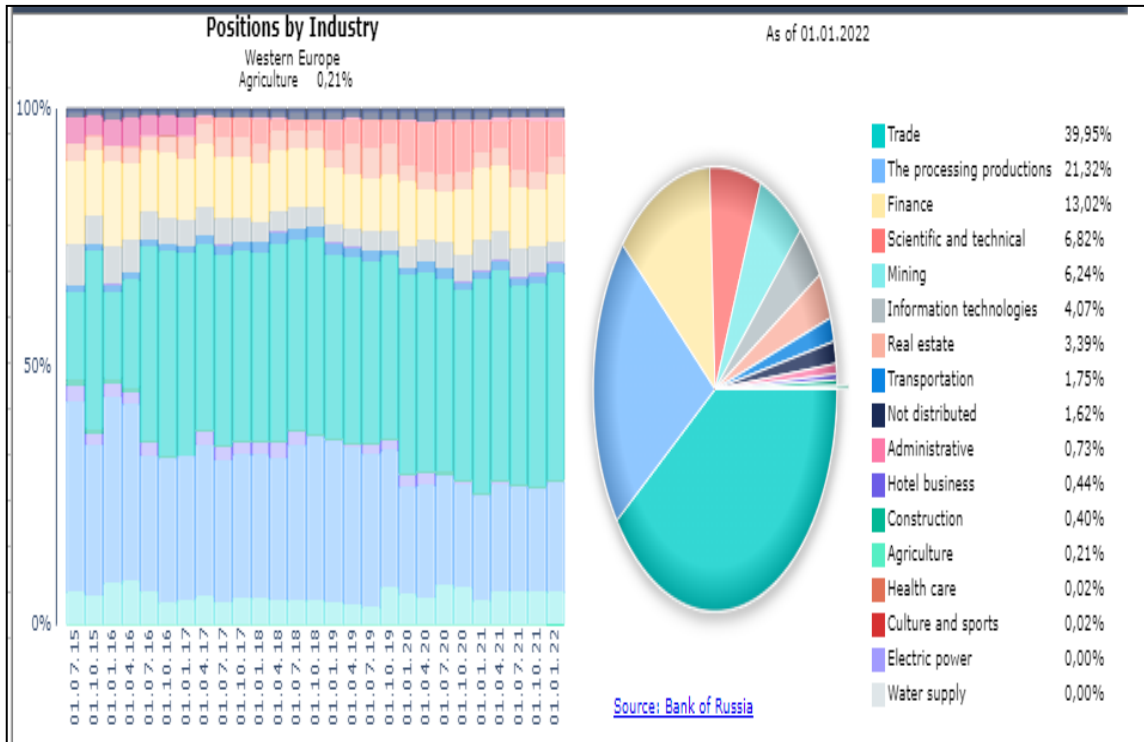
B. ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Πίνακας Γ.Β.1 ΠΟΡΕΙΑ ΕΙΣΡΟΩΝ ΑΞΕ ΑΠΟ Δ. ΕΥΡΩΠΗ 01.01.10 - 01.01.22

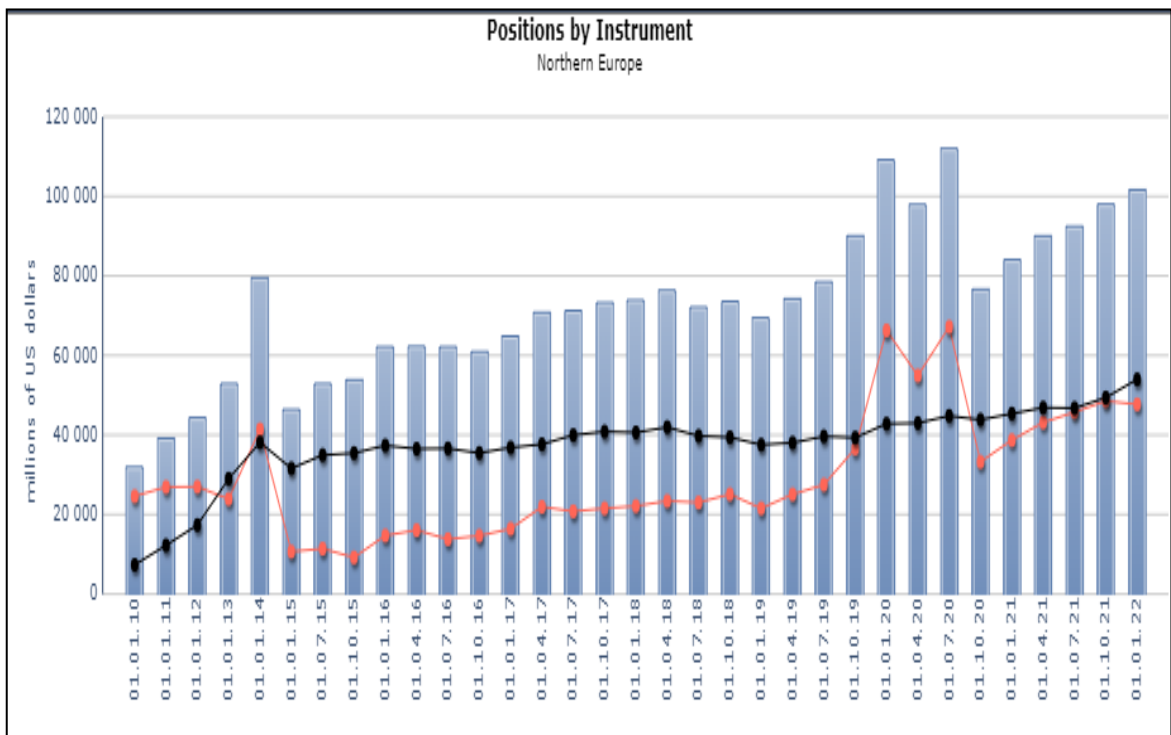

Πίνακας Γ.Β.2 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ Δ.ΕΥΡΩΠΗ ΑΝΑ ΧΩΡΑ

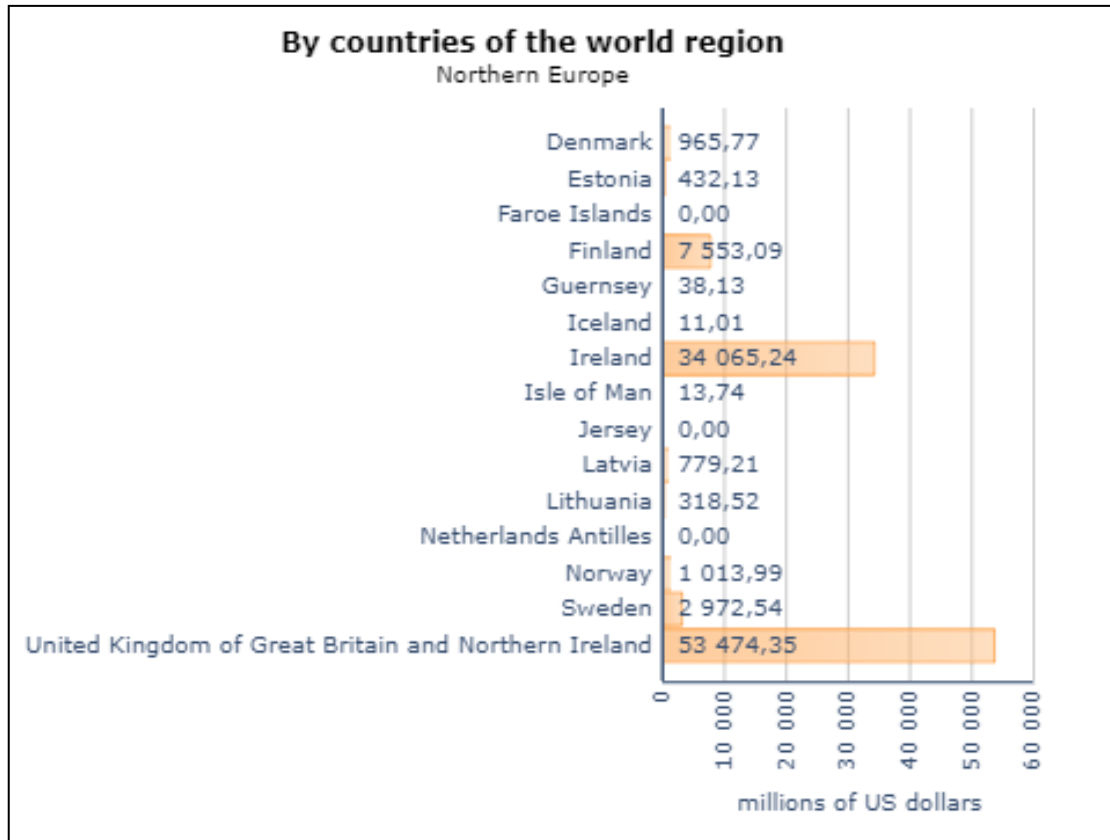

Πίνακας Γ.Β.3 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ Δ. ΕΥΡΩΠΗ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

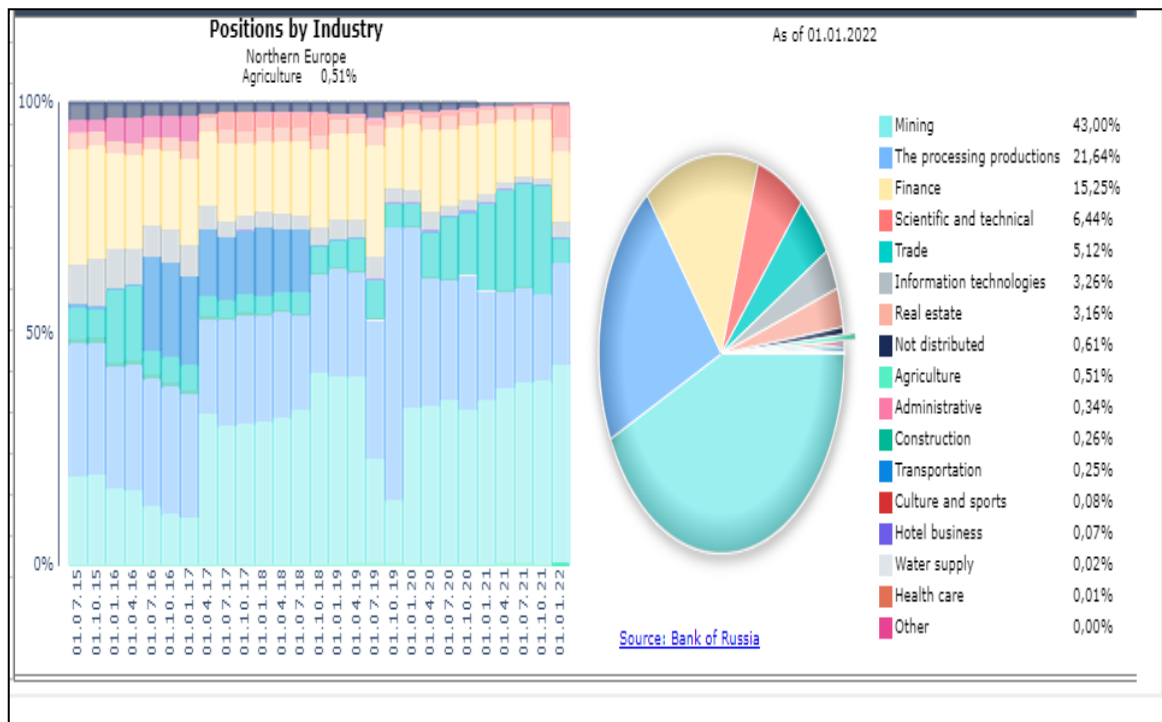
Γ. ΒΟΡΕΙΑ ΕΥΡΩΠΗ

Πίνακας Γ.Γ.1 ΠΟΡΕΙΑ ΕΙΣΡΟΩΝ ΑΞΕ ΑΠΟ Β. ΕΥΡΩΠΗ 01.01.10 - 01.01.22

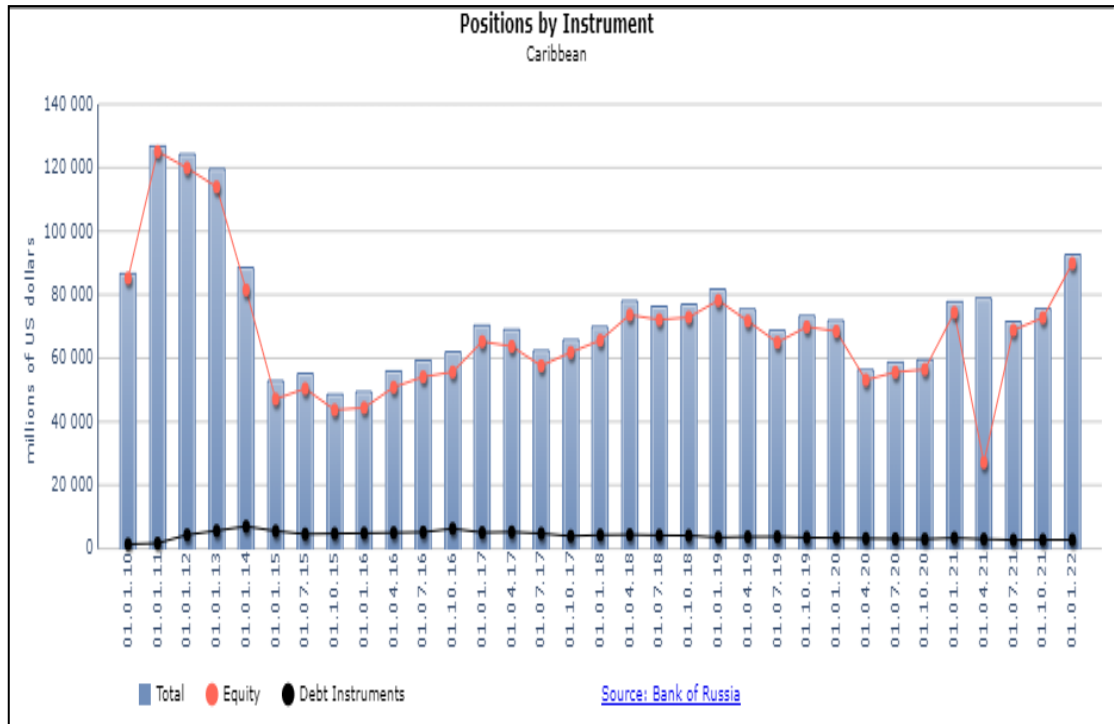

Πίνακας Γ.Γ.2 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ Β.ΕΥΡΩΠΗ ΑΝΑ ΧΩΡΑ

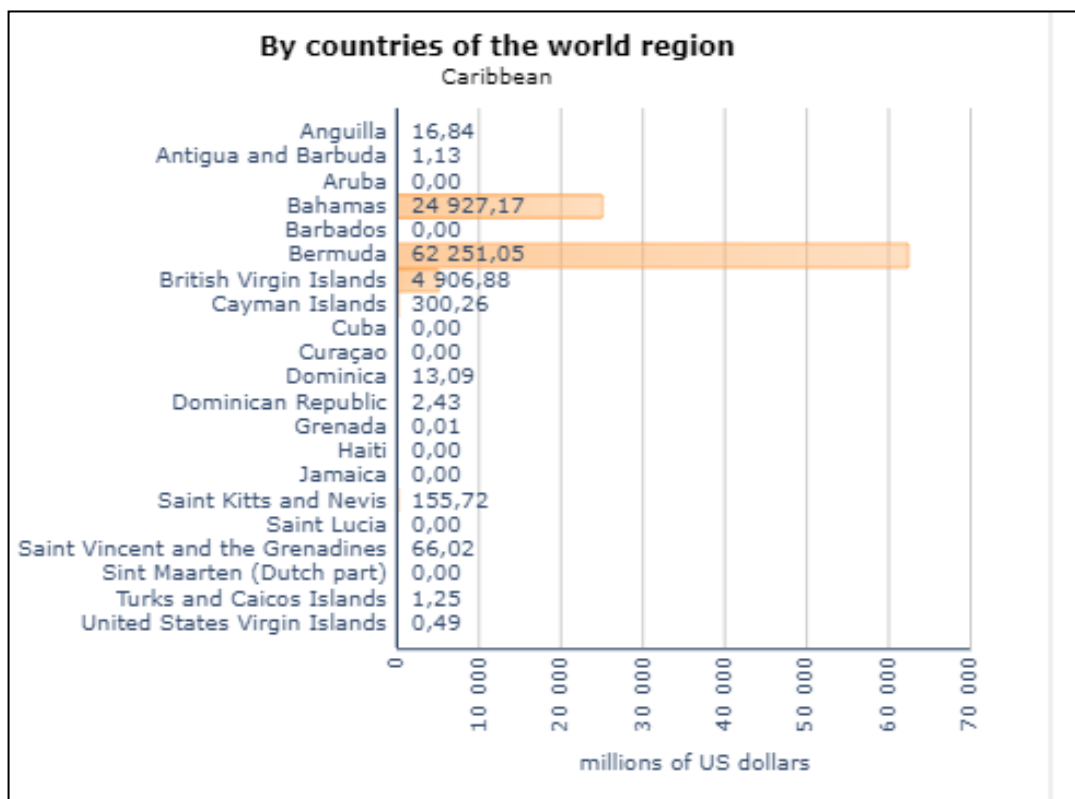

Πίνακας Γ.Γ.3 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ ΒΕΥΡΩΠΗ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

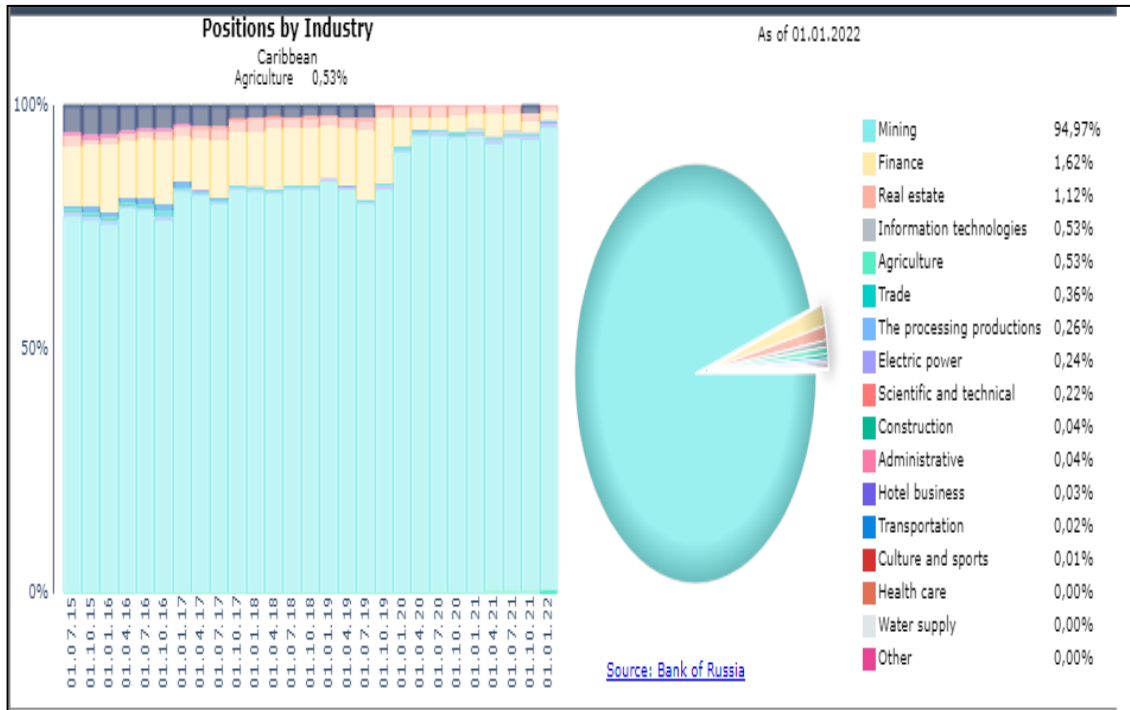
Δ. ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ

Πίνακας Γ.Δ.1 ΠΟΡΕΙΑ ΕΙΣΡΩΩΝ ΑΞΕ ΑΠΟ ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ 01.01.10 - 01.01.22

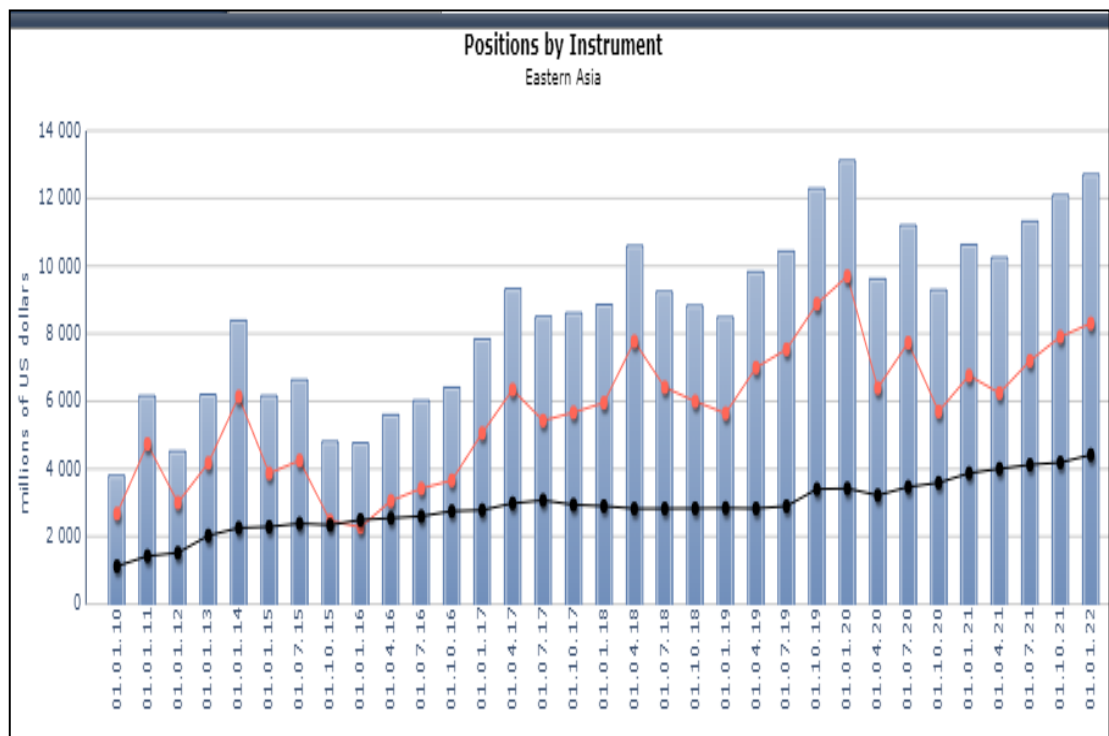

Πίνακας Γ.Γ.2 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ ΑΝΑ ΧΩΡΑ

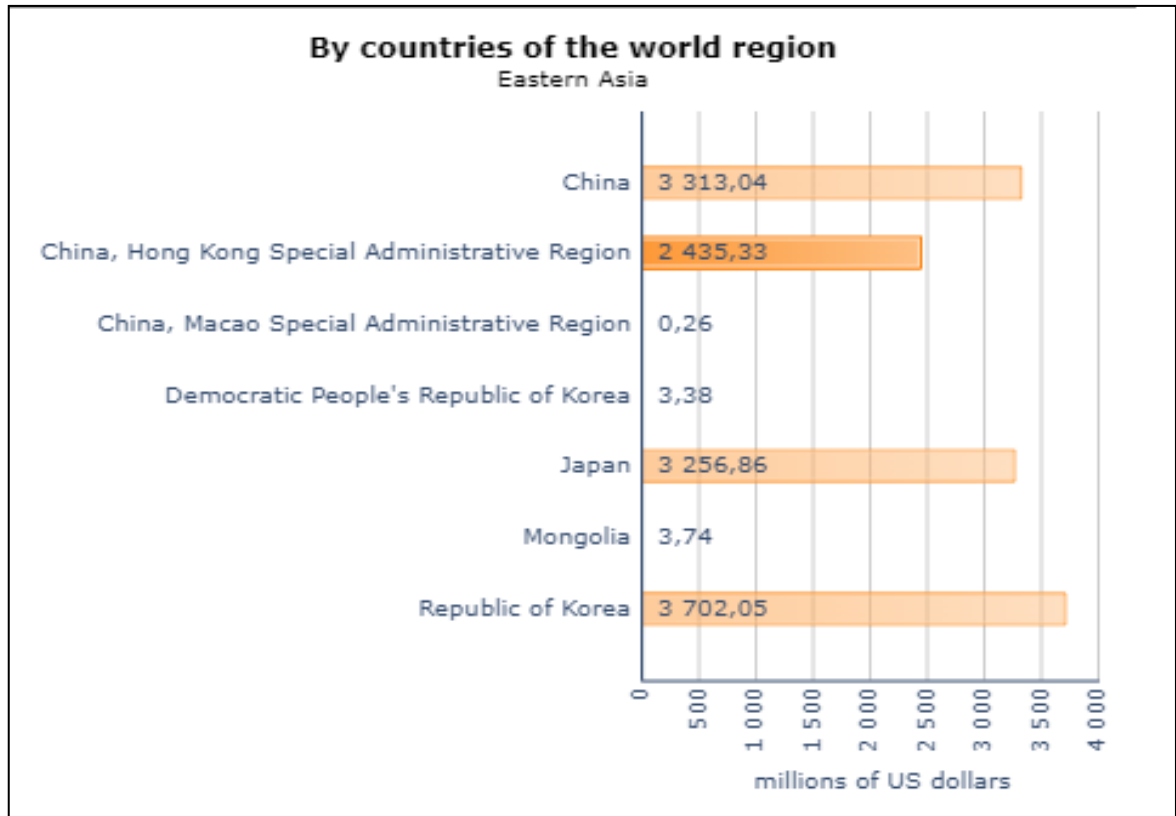

Πίνακας Γ.Δ.3 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

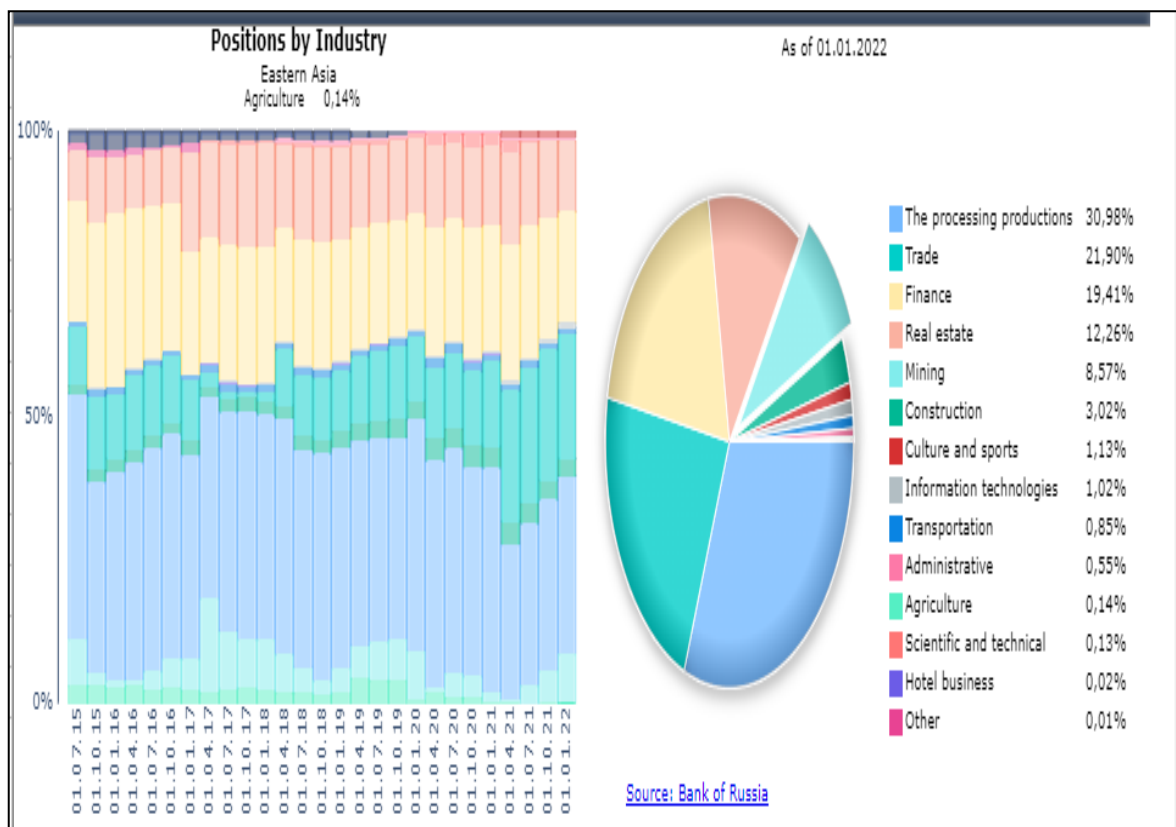
Ε. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ

Πίνακας Γ.Ε.1 ΠΟΡΕΙΑ ΕΙΣΡΟΩΝ ΑΞΕ ΑΠΟ Α.ΑΣΙΑ 01.01.10 - 01.01.22

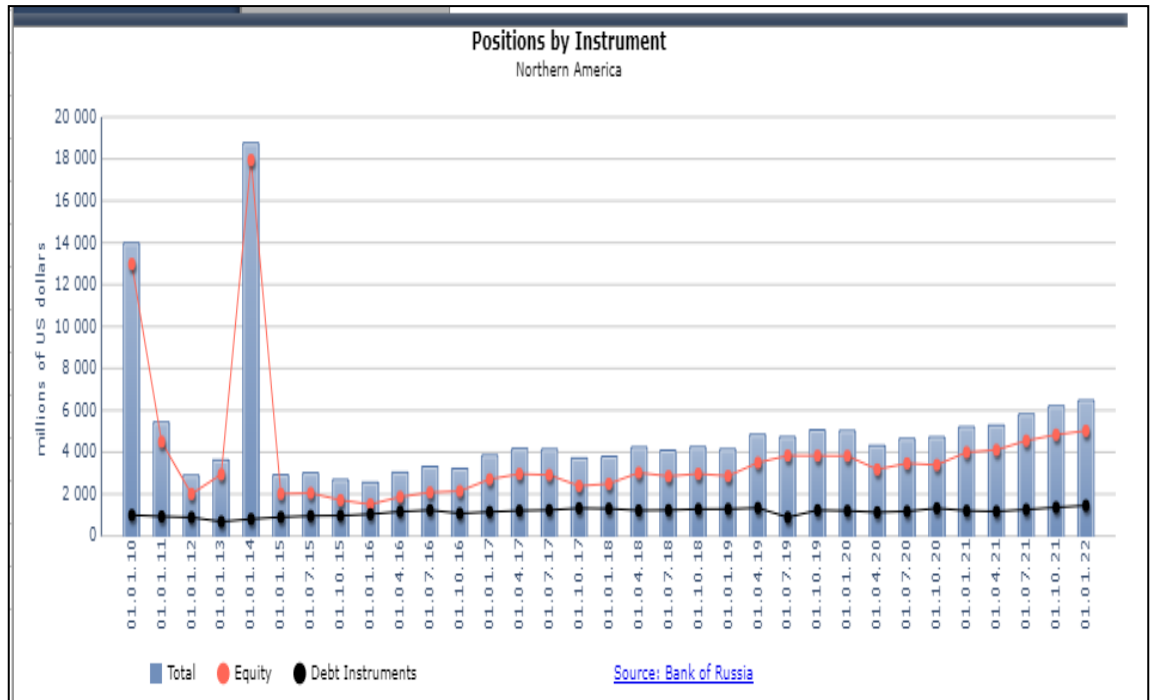

Πίνακας Γ.Ε.2 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ Α.ΑΣΙΑ ΑΝΑ ΧΩΡΑ

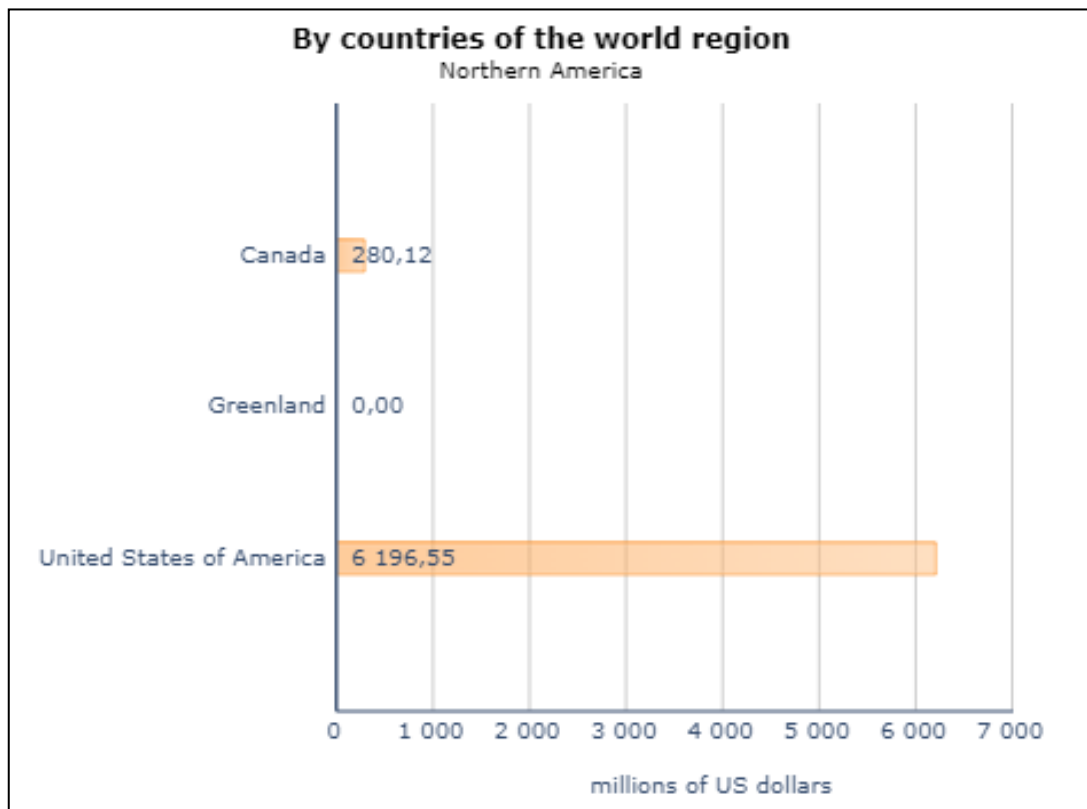

Πίνακας Γ.Ε.3 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ Α.ΑΣΙΑ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

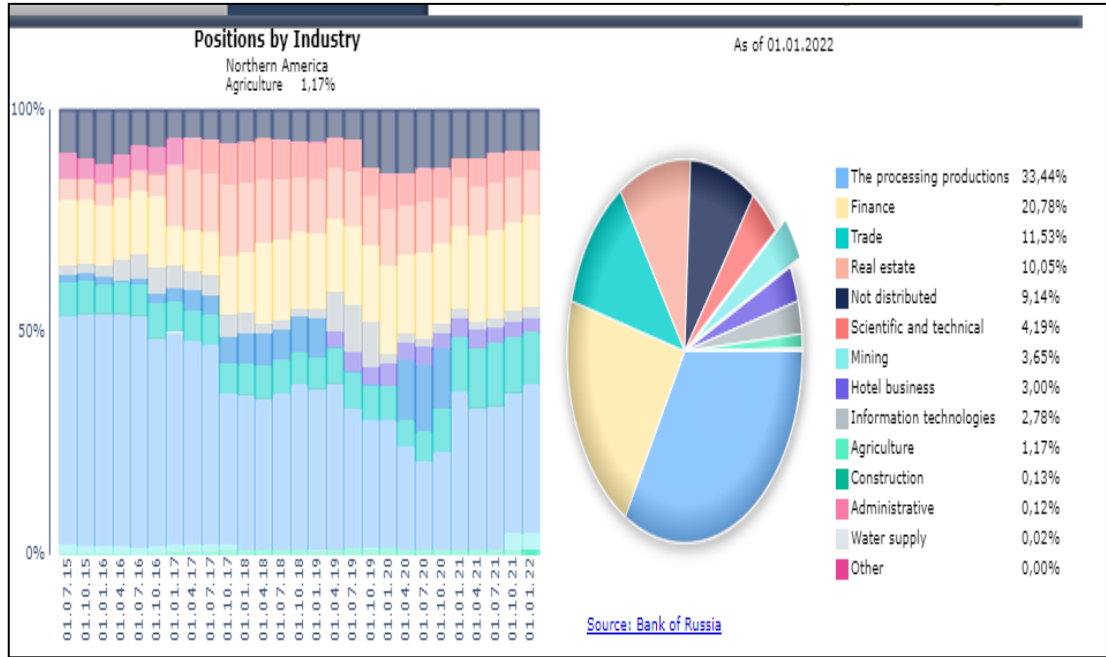
ΣΤ. ΒΟΡΕΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Πίνακας Γ.ΣΤ.1 ΠΟΡΕΙΑ ΕΙΣΡΟΩΝ ΑΞΕ ΑΠΟ Β.ΑΜΕΡΙΚΗ 01.01.10 - 01.01.22

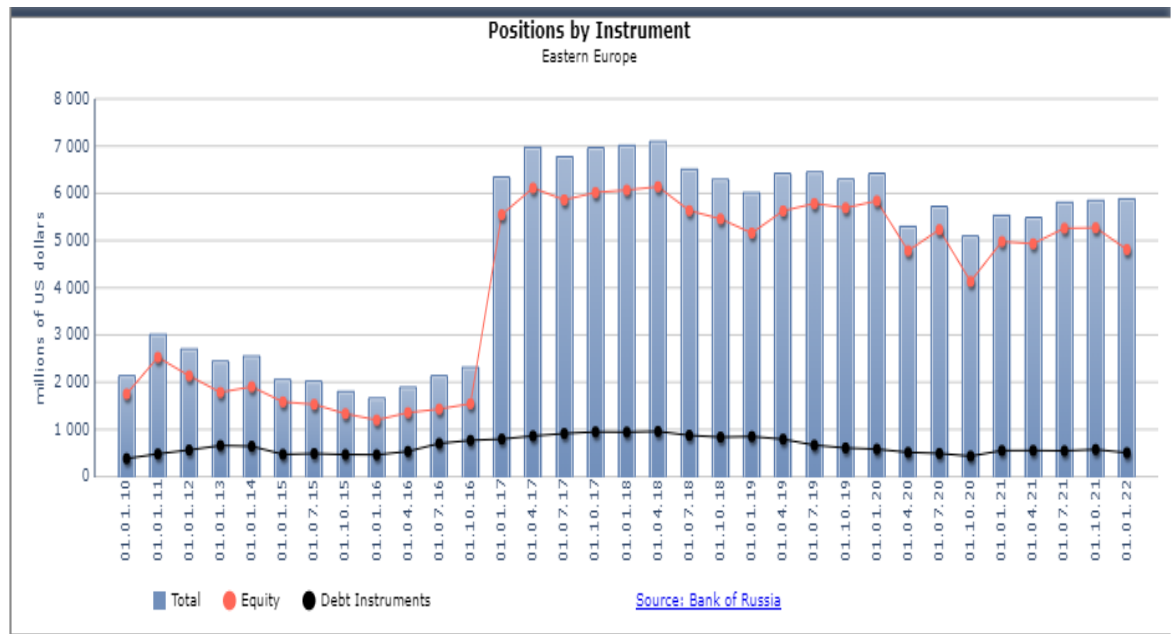

Πίνακας Γ.ΣΤ.2 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ Β. ΑΜΕΡΙΚΗ ΑΝΑ ΧΩΡΑ

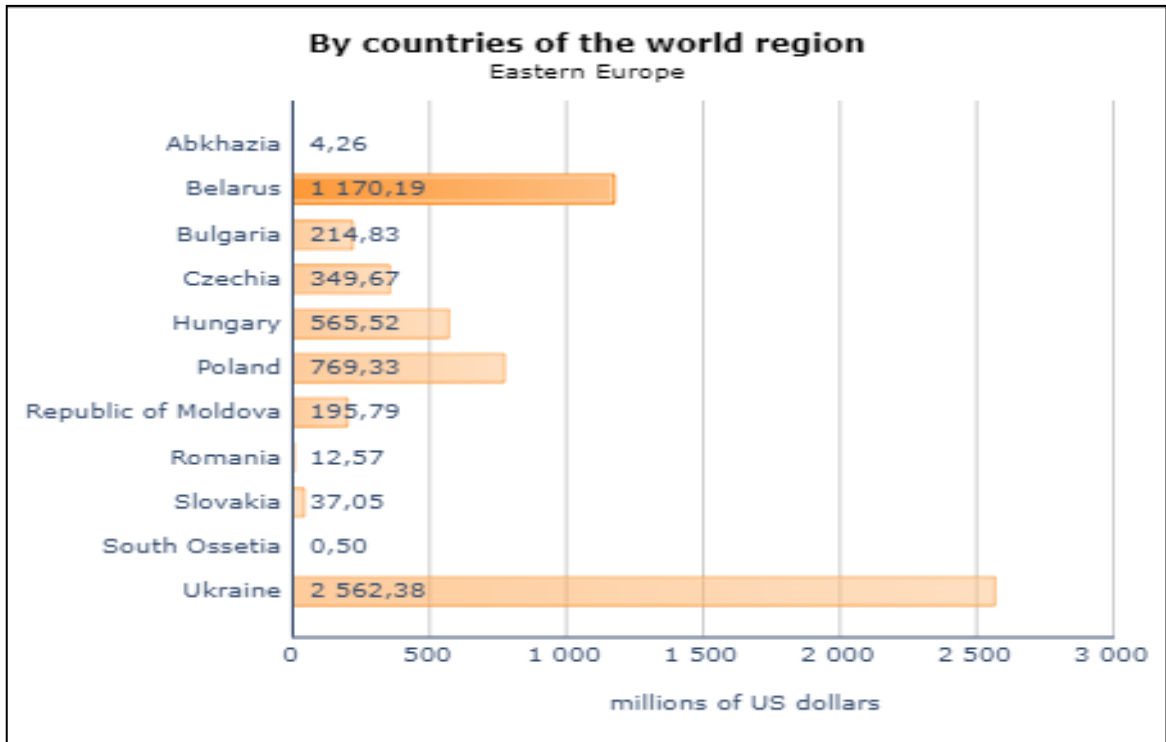

Πίνακας Γ.Ε.3 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ Β. ΑΜΕΡΙΚΗ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

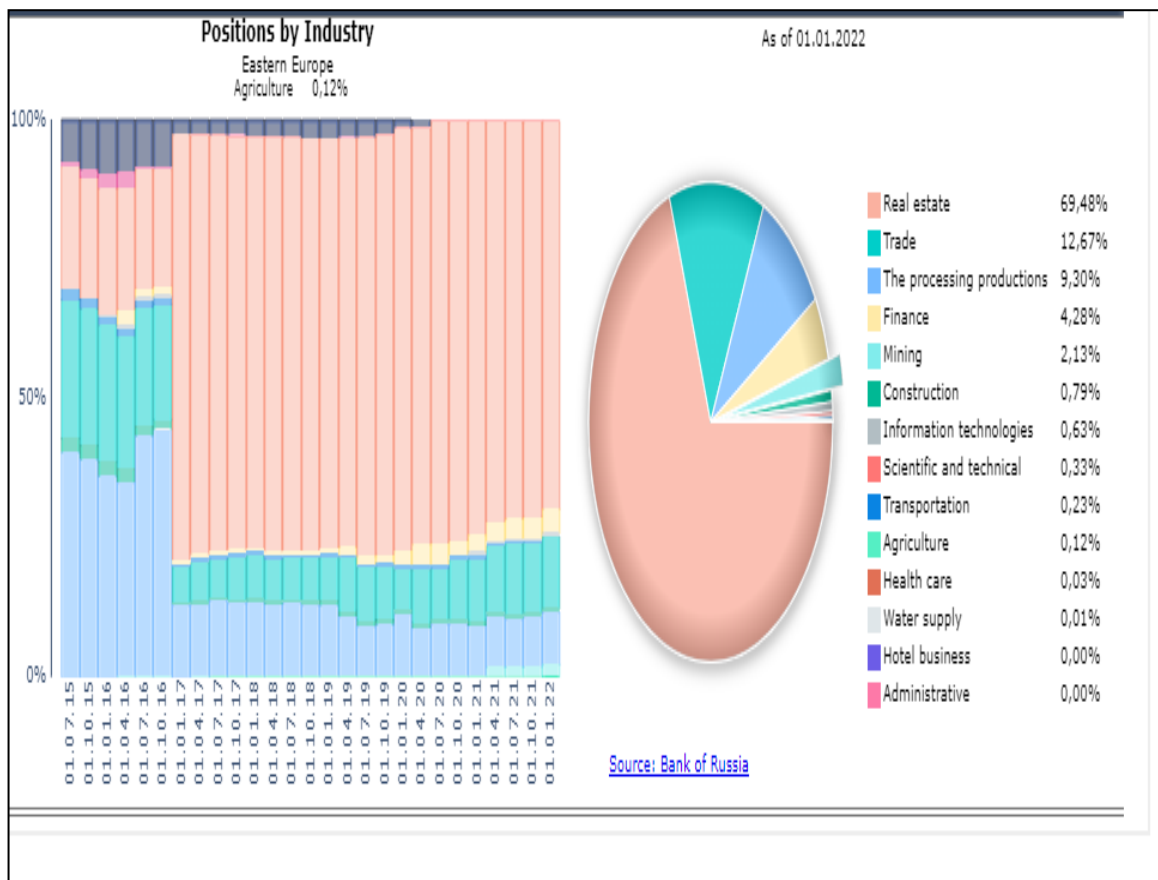
Ζ. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Πίνακας Γ.Ζ.1 ΠΟΡΕΙΑ ΕΙΣΡΟΩΝ ΑΞΕ ΑΠΟ Β. ΕΥΡΩΠΗ 01.01.10 - 01.01.22

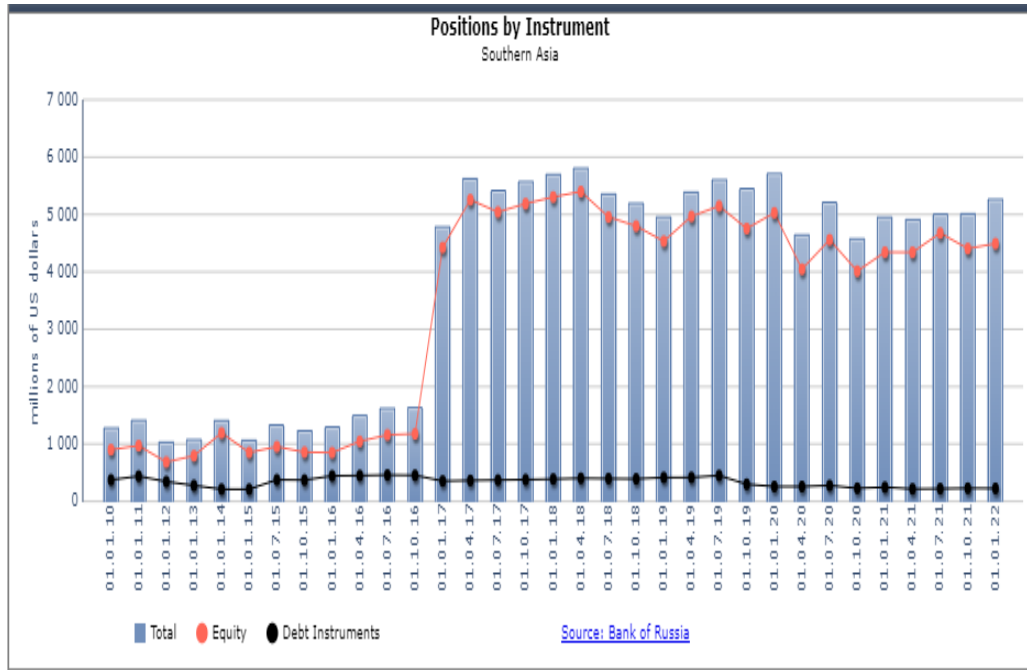

Πίνακας Γ.Ζ.2 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ Α.ΕΥΡΩΠΗ ΑΝΑ ΧΩΡΑ

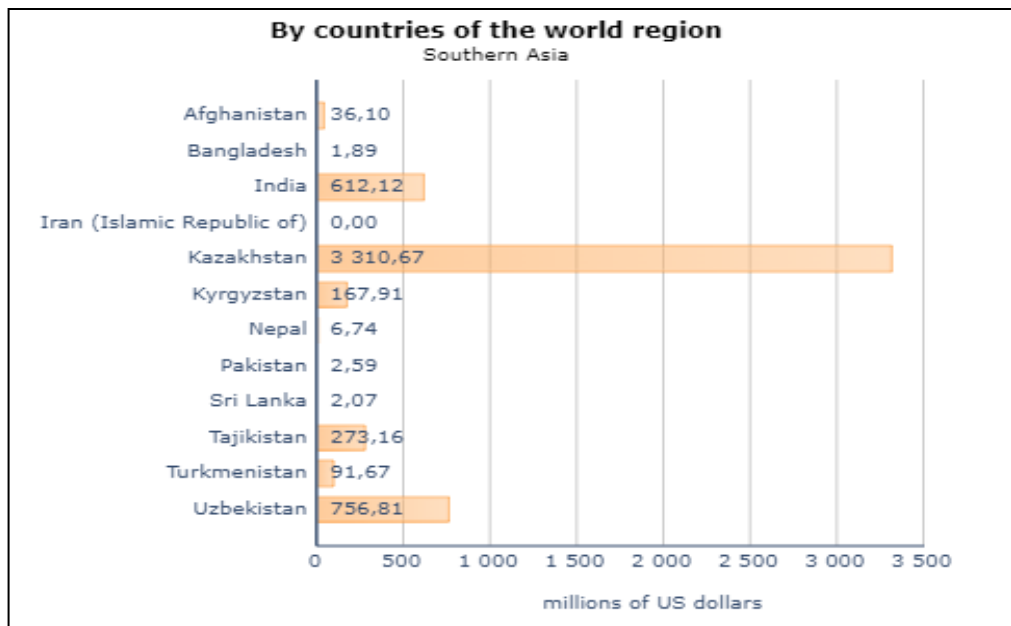

Πίνακας Γ.Ζ.3 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ Α. ΕΥΡΩΠΗ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

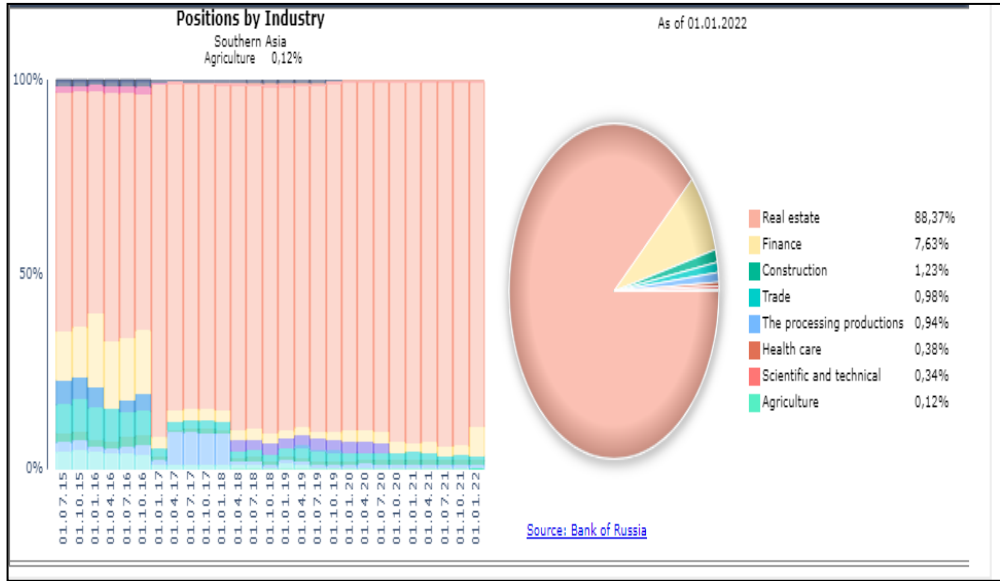
H. ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ

Πίνακας Γ.Η.1 ΠΟΡΕΙΑ ΕΙΣΡΟΩΝ ΑΞΕ ΑΠΟ Ν. ΑΣΙΑ 01.01.10 - 01.01.22

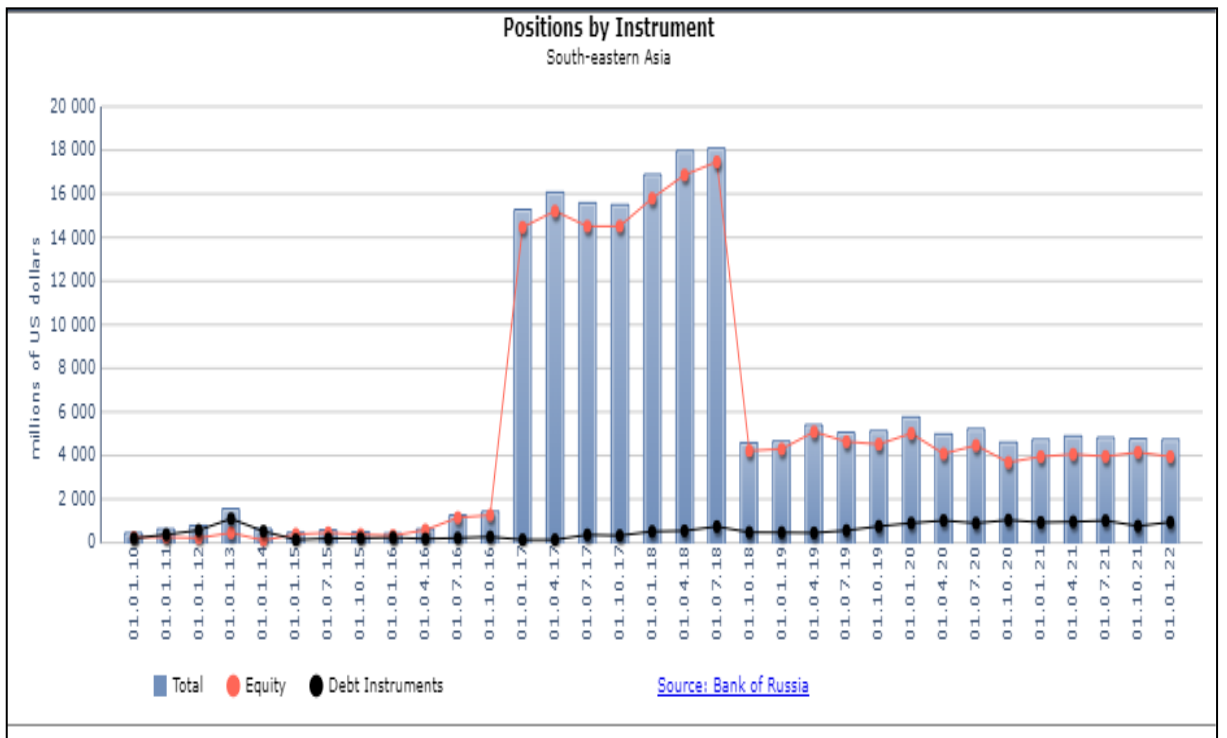

Πίνακας Γ.Η.2 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ Ν. ΑΣΙΑ ΑΝΑ ΧΩΡΑ

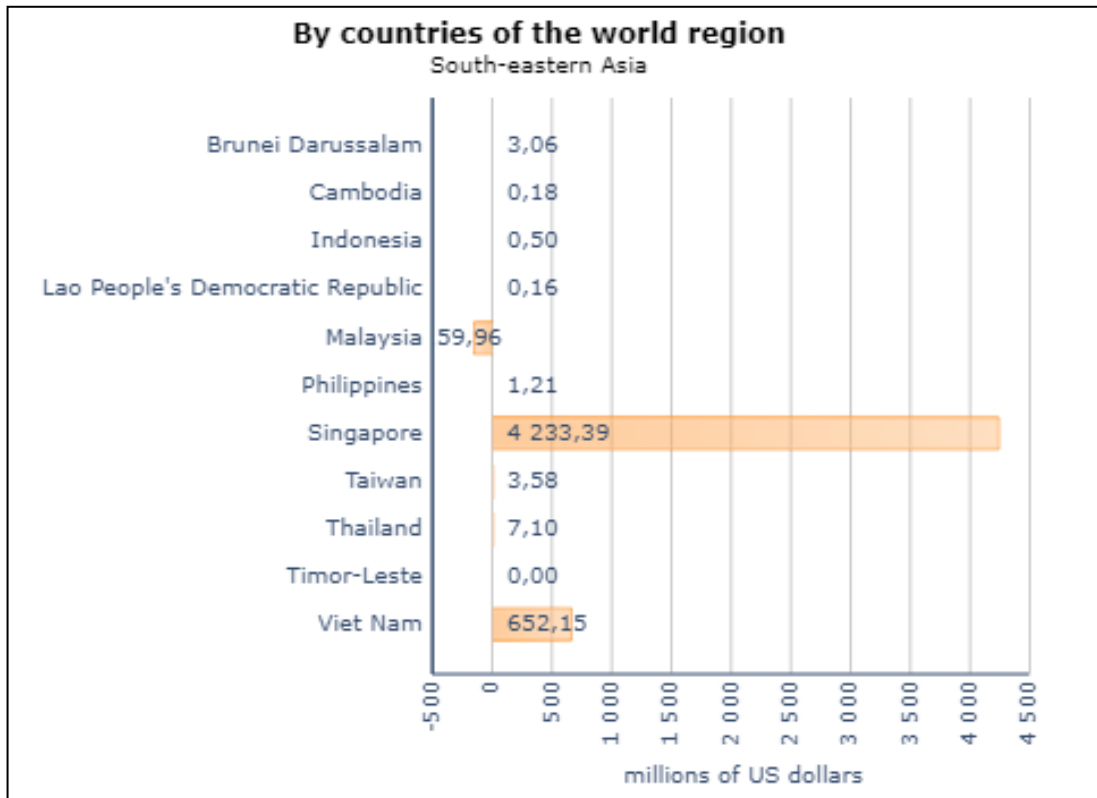

Πίνακας Γ.Η.3 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ Ν. ΑΣΙΑ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

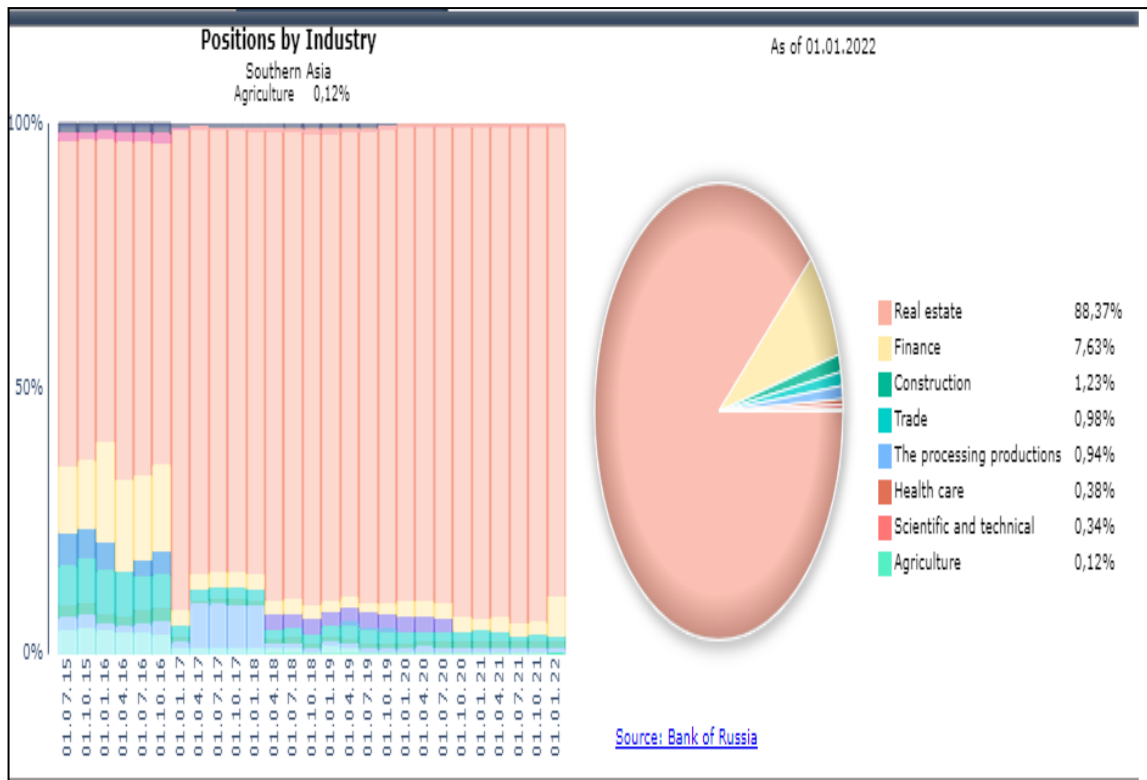
Θ. Ν/Α ΑΣΙΑ

Πίνακας Γ.Θ.1 ΠΟΡΕΙΑ ΕΙΣΡΟΩΝ ΑΞΕ ΑΠΟ Ν/Α ΑΣΙΑ 01.01.10 - 01.01.22

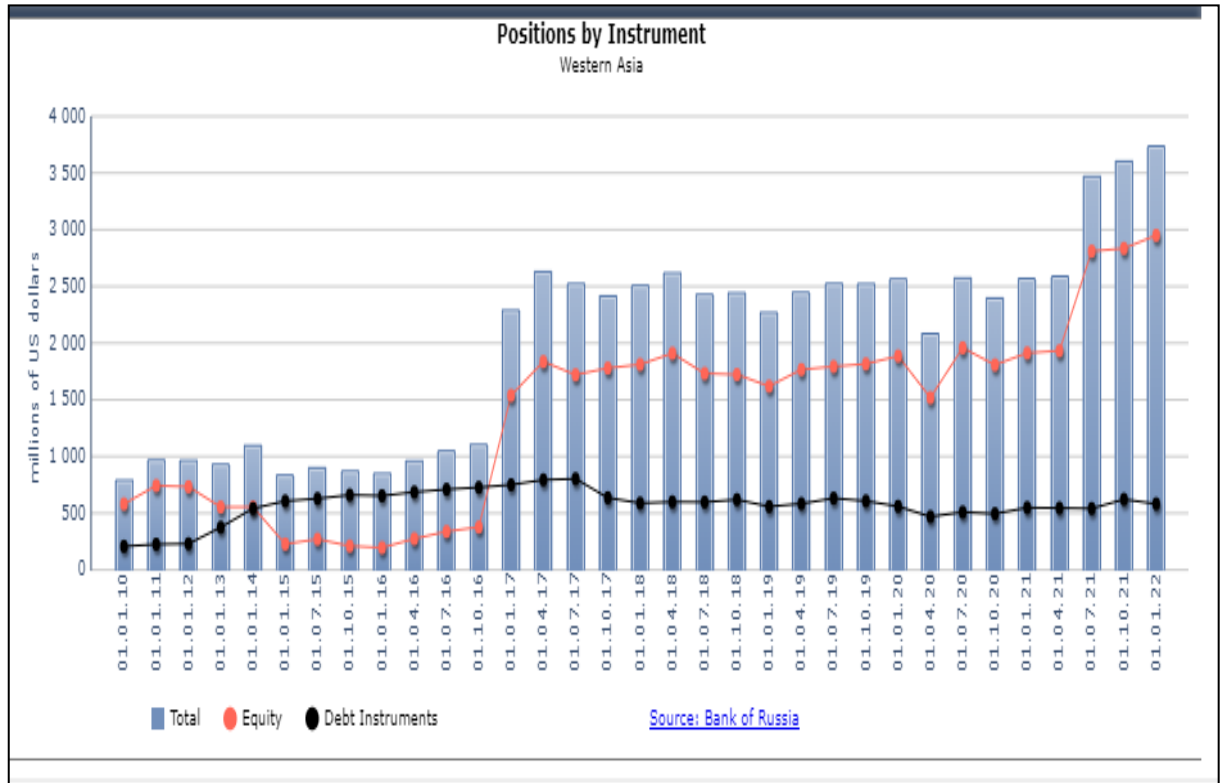

Πίνακας Γ.Θ.2 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ Ν/Α ΑΣΙΑ ΑΝΑ ΧΩΡΑ

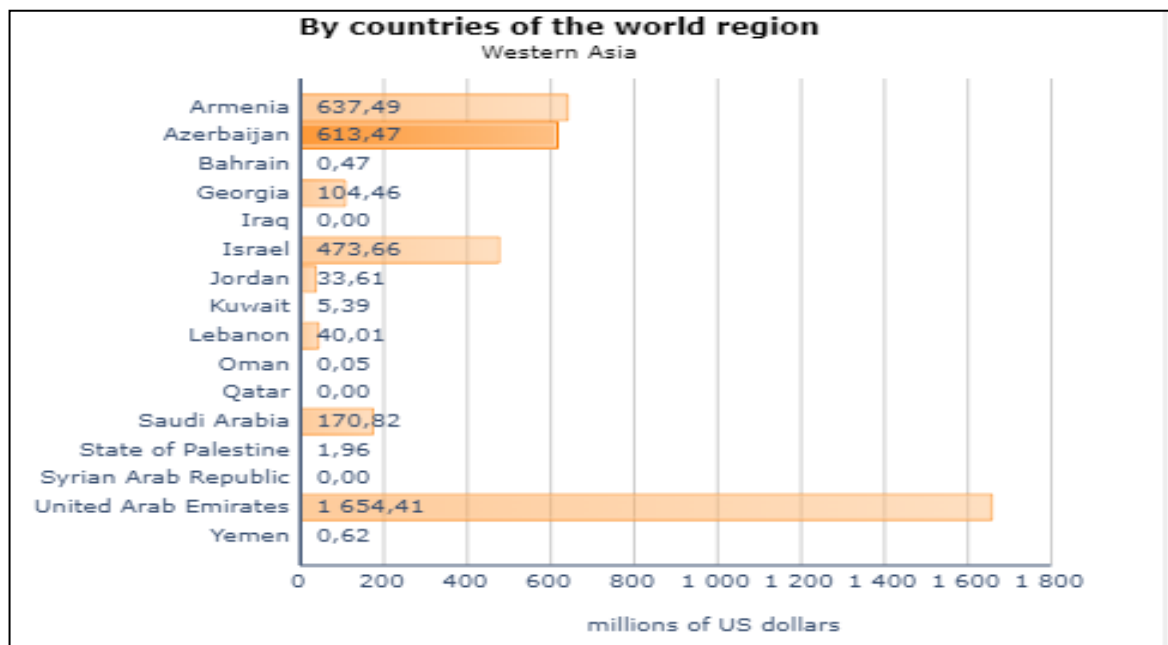

Πίνακας Γ.Θ.3 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ Ν/Α ΑΣΙΑ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

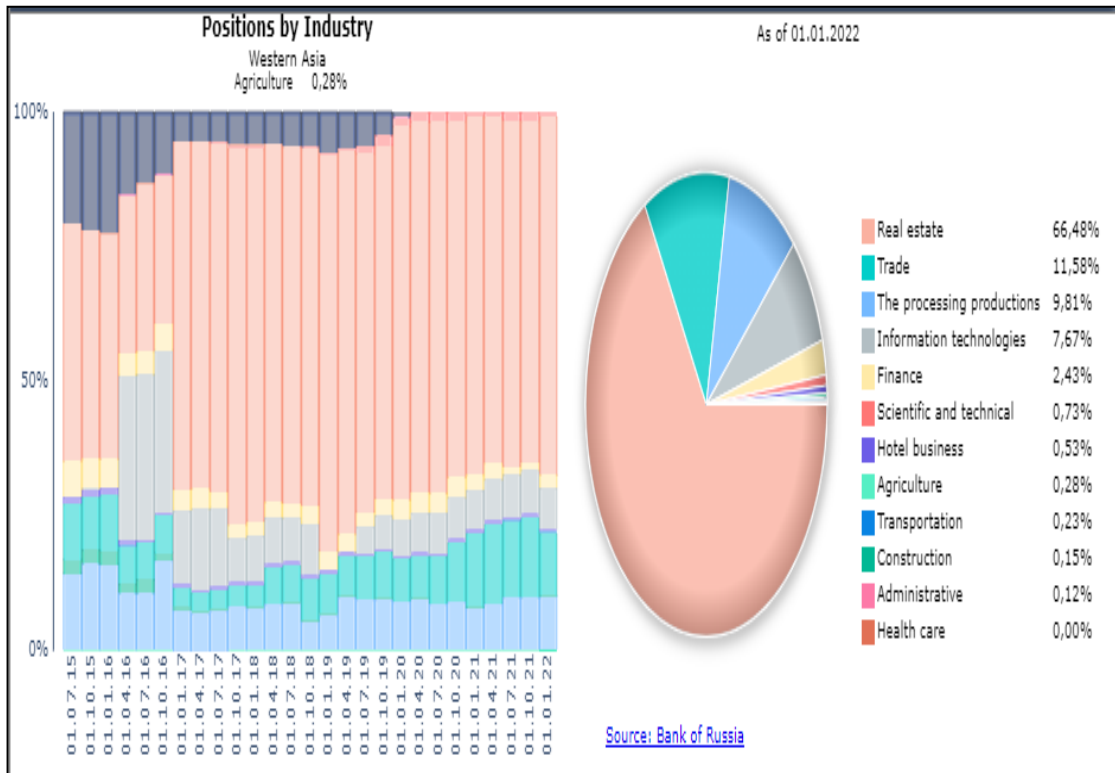
I. ΔΥΤΙΚΗ ΑΣΙΑ

Πίνακας Γ.Ι.2 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ Δ. ΑΣΙΑ ΑΝΑ ΧΩΡΑ

Πίνακας Γ.Ι.2 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ Δ. ΑΣΙΑ ΑΝΑ ΧΩΡΑ

Πίνακας Γ.1.3 ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΞΕ ΑΠΟ Δ. ΑΣΙΑ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

**ΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ EBRD (ΠΗΓΗ: ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΠΑΜΑΚ - ΑΔΙΣΠΟ 2021-2022,
ΚΑΘΗΓΗΤΗ κ. ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΟ ΧΑΡΡΥ**

EBRD – Τιμές Δεικτών Μετάβασης Πρώτης Γενιάς, BS													
	Μεγάλης κλίμακας ιδιωτικοποιήσεις		Μικρής κλίμακας ιδιωτικοποιήσεις		Διακυβέρνηση και ανασχηματισμός επιχειρηματικού τομέα		Απελευθέρωση τιμών		Εμπόριο και συναλλαγματικό σύστημα		Πολιτική ανταγωνισμού		
	2001	2014	2001	2014	2001	2014	2001	2014	2001	2014	2001	2014	
Armenia	3.0	3.7	3.7	4.0	2.0	2.3	4.3	4.0	4.0	4.3	2.0	2.3	
Azerbaijan	2.0	2.0	3.3	3.7	1.7	2.0	4.0	4.0	3.3	4.0	2.0	1.7	
Bulgaria	3.7	4.0	3.7	4.0	2.3	2.7	4.3	4.3	4.3	4.3	2.3	3.0	
Georgia	3.3	4.0	4.0	4.0	2.0	2.3	4.3	4.3	4.3	4.3	2.0	2.0	
Moldova	3.0	3.0	3.7	4.0	2.0	2.0	3.7	4.0	4.3	4.3	2.0	2.3	
Romania	3.3	3.7	3.7	3.7	2.0	2.7	4.3	4.3	4.3	4.3	2.3	3.3	
Russia	3.3	3.0	4.0	4.0	2.3	2.3	4.0	4.0	2.7	3.7	2.3	2.7	
Turkey	3.3	3.3	4.0	4.0	2.7	2.7	4.0	4.0	4.3	4.3	2.7	3.0	

Πηγή: EBRD Transition indicators (1989-2014)
 Σημειώσεις:- Οι τιμές των δεικτών κυμαίνονται από 1 έως 4+
 1: ελάχιστη ή καμία πρόοδος από μια αυστηρώς κεντρικά κατευθυνόμενη οικονομία
 4+: αντιπροσωπεύει τα πρότυπα μιας προηγμένης οικονομίας της αγοράς.
 - Το 1989 (αρχή της μετάβασης) οι τιμές ήταν 1.0 για όλους τους δείκτες και τις χώρες.
 - Το πρώτο έτος αξιολόγησης της Τουρκίας είναι το 2008 και όχι το 2001.

Worst performer Best performer

39

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.1 ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ 1ης ΓΕΝΙΑΣ

EBRD – Τιμές Δεικτών Μετάβασης Δεύτερης Γενιάς, BS													
	Ανταγωνιστικότητα		Καλή Διακυβέρνηση		Πράσινη Οικονομία		Μη αποκλεισμός		Ανθεκτικότητα		Ολοκλήρωση		
	2020	2016	2020	2016	2020	2016	2020	2016	2020	2016	2020	2016	
Armenia	4,84	4,49	6,13	5,68	5,76	5,51	5,89	5,78	6,63	6,22	5,91	5,45	
Azerbaijan	4,54	4,14	5,58	5,04	5,37	5,14	5,07	4,73	4,09	4,11	5,95	5,61	
Bulgaria	5,90	5,72	6,19	5,84	5,93	5,85	6,32	6,19	6,89	6,81	7,01	7,06	
Georgia	5,21	4,73	6,42	6,46	5,38	5,16	5,20	5,08	6,16	5,84	6,49	6,17	
Greece	5,94	5,95	5,82	5,54	6,03	6,18	6,28	6,13	7,19	6,85	6,61	6,16	
Moldova	4,67	4,64	4,84	4,49	4,36	4,21	5,61	5,68	5,90	5,30	5,21	5,18	
Romania	6,32	6,19	6,10	5,89	5,99	5,88	5,70	5,64	7,17	7,20	7,01	6,88	
Russia	6,16	5,57	5,66	5,35	5,35	5,10	6,97	6,74	6,45	6,44	5,02	5,00	
Turkey	5,71	5,53	5,92	6,01	5,24	5,32	4,99	4,94	7,09	7,13	5,98	6,00	
Ukraine	5,10	4,99	4,18	4,08	6,01	5,75	6,14	6,20	6,14	4,92	5,19	4,98	
AV. BS-10	5,44	5,20	5,68	5,44	5,54	5,41	5,82	5,71	6,37	6,08	6,04	5,85	

Πηγή: EBRD Transition Report 2020-21

Best performer Worst performer

44

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ.2 ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ 2ης ΓΕΝΙΑΣ